

FRANCE POPIT NA RAVNAH

V začetku februarja je koroško regijo obiskal predsednik CK ZKS France Popit. Drugi dan svojega obiska na Koroškem je France Popit obiskal še Mežiško dolino. Na dan obiska se je zjutraj najprej pogovarjal s širšim političnim aktivom občine, potem pa si je s svojim spremstvom še ogledal delovni proces proizvodnje v železarni. Ob priliki obiska v naši železarni se je predsednik France Popit pogovarjal z vodstvom železarne in nekaterimi člani ZK. V železarni so pogovori potekali o organiziranosti komunistov in o stabilizacijskih prizadevanjih železarn.

V pogovoru s predstavniki družbenopolitičnega življenja v občini se je France Popit največ zanimal za usmerjeno izobraževanje v Mežiški dolini. Ravnatelj gimnazije Tone Golčer je predsednika CK ZKS ter vse navzoče seznanil s tem, da na Koroškem načrtujejo predvsem tri centre usmerjenega izobraževanja in sicer na Ravnah, v Slovenj Gradcu in v Radljah ob Dravi. Center na Ravnah naj bi šolal predvsem kadre za metalurške, rudarske in tehnično-strojne in druge poklice. V ta center pa se naj bi vključila tudi gimnazija Ravne. V Slovenj Gradcu naj bi bila osrednja smer centra za izobraževanje ekonomske vede. V Radljah ob Dravi pa naj bi se usmerili predvsem v kvalificirane poklice kovinske in gozdarske stroke.

Nadalje je politični aktiv občine predsednika Franceta Popita seznanil s pripravami na šesto sejo občinske konference ZKS, ki bo v mesecu marcu. France Popit je bil seznanjen, da so v pripravo vključene vse osnovne organizacije in aktivni ZKS v Mežiški dolini. Predvsem se bodo na občinski konferenci ZKS obravnavali problemi v občini, in sicer pri uresničevanju ustave in uveljavljanju novih družbenoekonomskih odnosov v združenem delu. Na konferenci bo razprava še o samou-

pravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju pri uresničevanju kulturne politike, razvoja šolstva itd.

Med drugim je predsednik CK ZKS v razpravi poudaril, da bomo morali pri ustanavljanju centrov prisluhniti tudi gospodarstvu in sicer nujno razvijati tiste potrebne stroke, ki jih delovne organizacije na Koroškem v praksi najbolj potrebujejo.

Po daljšem razgovoru s političnim aktivom občine si je predsednik France Popit nato ogledal proizvodni proces v železarni. Med ogledom obratov se je predsednik CK ZKS tudi pogovarjal z mladim delavcem Petrom Metuljem, ki je predsedniku Francetu Popitu med drugim dejal.

»Moram reči, da smo mladi v železarni sedaj dobro organizirani. Še pred kratkim se mi mladi nismo nikakor znašli, saj ta-

krat mladinska organizacija ni imela prave vloge. Pred kratkim smo se v železarni mladi reorganizirali in ustanovili kar 24 osnovnih organizacij. Moram pa povedati to, da še vedno nismo povsem zadovoljni z našim delom. V naši delovni organizaciji je namreč blizu 1200 mladih, aktivno pa jih v osnovnih organizacijah deluje le okrog 160.«

Na vprašanje Franceta Popita kako mladi delujejo in kako je poskrbljeno za njihovo izobraževanje je Peter Metulj dejal.

»Mladi pri nas delujemo v svoji organizaciji tako, kot deluje naša sindikalna organizacija. Seveda je zadnje čase dobro poskrbljeno tudi za naše izobraževanje. Danes največ mladih odhaja na srednjo tehnično šolo, medtem ko za višje šole ni toliko zanimanja. Mladi bi si radi čimprej pridobili ustrezno kvalifikacijo. Vsak mlad delavec, ki je zaposlen, si želi, da pride čim hitreje do svojega poklica.«

Februarja nas je obiskal predsednik CK ZKS tov. France Popit

IZ VSEBINE

Za samoupravne socialistične odnose
— Proizvodnja slovenskih železarn
— Obrat nožev in delov — Sklepi
z letne skupščine sindikata — Predlog
pravilnika o podeljevanju priznanj
samoupravljavcem — Inovacije —
Plastične mase — Iz naših TOZD —
Iz železarne in kraja — Kultura —
Šport — Zahvale

Predsednika Franceta Popita je končno še zanimalo, o katerem vprašanju mladi v železarni sedaj največ razpravljajo.

»Moram reči, da sedaj celotni kolektiv v železarni razpravlja o delitvi osebnih dohodkov. Seveda je precej tudi govor o ustanavljanju novih TOZD; je še ob koncu razgovora povedal mladi delavec Peter Metulj.

Po ogledu železarne in njenih obratov se je France Popit sestal z vodstvom podjetja in komunisti železarne. Predsednika CK ZKS so najprej seznanili s poslovanjem in delovnimi uspehi naše tovarne. Že na začetku razprave je bil dokaj razveseljen podatek, da je 4500-članski kolektiv železarne v preteklem letu izdelal 194.000 ton jekla v vrednosti milijarde in 900 milijonov din. Izvoz pa je v preteklem letu znašal 13 milijonov dolarjev, medtem ko ga za letos načrtujemo v skupni vrednosti 16 milijonov dolarjev.

Med razpravo z vodstvom podjetja in komunisti železarne se je pokazalo, da pri nas nismo dovolj uskladili razvoja črne metalurgije in predelovalne industrije. Razvoj črne metalurgije je namreč prehitel razvoj kovinsko predelovalne industrije. Nadalje so udeleženci razgovora bili mnenja, da bi morali pri nas, še posebno pa v Sloveniji, pospešeno razvijati tisto

predelovalno industrijo, ki uporablja predvsem kakovostno jeklo.

Po končanem obisku v železarni Ravne si je predsednik CK UKS France Popit s svojim spremstvom ogledal še idilično koroško vasico Šentanel in preusmerjeno kmetijo Pečnik. Tu se je France Popit dalj časa zadržal v razgovoru s kmeti kooperanti.

Kmeti so Franceta Popita seznanili s problemi, s katerimi se zadnje čase srečuje koroški kmet. Najbolj pereč problem s katerim se zadnje čase srečujejo kmetje v Mežiški dolini je ta, da mladi zapuščajo kmetije in se selijo v industrijske kraje. Prav o teh problemih je SZDL v občini pripravila razpravo. France Popit je bil tako seznanjen, da se koroški kmet le obravnava, saj je interes dobrega delovanja kmetij prisoten pri nas in širom naše republike.

Lahko rečemo, da je bil obisk predsednika CK ZKS Franceta Popita v Mežiški dolini zelo delaven. Mnogo je bilo povedanega tako, da je lahko France Popit dobil dober vpogled nad celotnim razvojem in delovanjem ZK ter uresničevanjem ustave in nad gospodarsko rastjo ravenske občine.

Besedilo in posnetki:

F. Rotar

Za samoupravne socialistične odnose

Naloga vsakega člana Zveze komunistov je, da se dosledno bori za uveljavljanje ustave, demokratičnih načel, človekovih pravic in obveznosti, da se obnaša komunistično ter aktivno deluje v družbenopolitičnih organizacijah in drugod.

V intervjuju na vprašanja: kakšen je vpliv zveze komunistov na samoupravljanje v naši železarni, kakšna je usposobljenost članstva, kako je z uresničevanjem sklepov V. seje CK ZKS, kaj je aktualno in koliko je prisotna skrb za pomlajevanje članstva so odgovarjali partijski sekretarji naših TOZD.

Jože Matitz — TOZD metalurške proizvodnje

Menim, da danes lahko govorimo o dokajšnji intenzivnosti članov zveze komunistov na področju samoupravljanja, tako v smislu aktivnega delovanja posameznih članov v raznih samoupravljaljskih funkcijah kot tudi v smislu političnega delovanja članov ZK v obliki raznih drugih aktivnosti, ki se izvajajo v posameznih oddelkih in ki so usmerjene k nenehnemu poglobljanju samoupravnih odnosov v ŽR. Z namenom, da bi naše delo teklo čimbolje smo si izdelali delovni načrt — smernice, s katerimi smo si vnaprej določili vrste in obseg posameznih nalog. Ta načrt pa vsebuje poleg nalog za poglobljanje samoupravnih odnosov še specifične aktivnosti kot so: obravnava ocene uresničevanja ustave, predloga reorganizacije v več TOZD, ocene samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnega dohodka ter sistemizacija delovnih mest itd.

Člani zveze komunistov se aktivno vključujejo v razreševanje vsakdanje problematike, ki jo poizkušajo razreševati in usmer-

jati na samoupravni način. Skrbno proučujemo tudi analize o organizaciji in delu samoupravne delavske kontrole. Rezultate, ki jih takšno delo daje, ocenjujem kot zadovoljive, zato lahko rečemo, da je vpliv zveze komunistov v železarni na samoupravljanje močno prisoten in še narašča.

Trditev, da je usposobljenost članstva imperativ za njegovo uspešnost najbrž ni pretirana, zlasti še v obdobju uvajanja neposrednih oblik samoupravljanja. V usposobljenost uvrščam tudi poznavanje ciljev družbenoekonomske politike, teoretičnih osnov in prakse samoupravljanja, poznavanje poslovne politike in ekonomske organizacije OZD. Od stopnje poznavanja teh področij je v veliki meri odvisna tudi usposobljenost vsakega delavca samoupravljalca in seveda tudi člana ZK. V zadnjem času pa z zadovoljstvom ugotavljamo, da se nivo usposobljenosti dviga, vendar pa stoji pred nami čedalje bolj zahtevne naloge, zato akcija za permanenten dvig usposobljenosti članstva nikakor ne sme biti odvečna, ampak je celo nujna.

V. seja CK ZKS tako kot vsem komunistom tudi naši OO daje nalogo, da ocenimo stališča in sklepe 7. kongresa ZKS in 10. kongresa ZKJ in da na podlagi te ocene kritično spregovorimo o svojem delu, organiziranosti in akcijski enotnosti. Cilj je postaviti konkretne naloge in delovni načrt, ki nas mora pripeljati do čimvečje družbene vloge ZK v boju za razvoj in poglobitev socialističnih samoupravnih odnosov. S tem v zvezi bo v mesecu tekla razprava o doseženih rezultatih in nadaljnjem delu že na šesti seji CK ZKS.

Ključne naloge, ki so aktualne za našo sredino: boj za uveljavljanje novih družbenoekonomskih odnosov in uveljavi-

tev dohodkovnih odnosov, aktivnost na področju uresničevanja samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter pospeševanje aktivnosti tam, kjer akcije še niso zadovoljive.

Kadrovska politika in načrtovanje kadrovskega razvoja spadajo tudi med aktualne naloge, prav tako se bomo morali še vnaprej vključevati v uresničevanje stabilizacijskih ukrepov, več storiti na področju delavske kontrole in pospeševati razvoj delegatskih odnosov, pozabiti pa ne smemo na problematiko družbene samozasčite, na njeno vsakodnevno prisotnost in kot zadnje: aktivnost članstva v drugih družbenopolitičnih organizacijah. Tu si želimo večjega angažiranja naših članov, zato bo tudi to ena naših nalog.

Aktualna je vsa problematika, o kateri razpravljamo, kljub temu pa dajem nekaterim vprašanjem prednost npr. reorganizaciji na več TOZD s tem pa tudi na več OO ZK, razpravi o samoupravnem sporazumu o delitvi OD in pripravam na 6. sejo OK ZKS Ravne.

O pomlajevanju članstva pa tole: v naši TOZD teče po OO ZK permanentna akcija za sprejem novih članov, žal pa ugotavljamo, da v naši TOZD še vedno obstajajo določena področja, ki so politično premalo aktivna in kjer dela zelo malo članov ZK ali sploh nobeden, zato je ena od naših velikih nalog tudi aktiviranje teh področij za sprejem novih članov. Premajhen delež mladih in žensk je problem, ki tare tudi našo OO, torej moramo tudi tu pričeti z intenzivnimi pripravami kandidatov in se pri tem bolje povezati z ZSMS.

Ob koncu poudarjam, da je pomembna in aktualna naloga obravnava zaključnih računov, o katerih naj bi komunisti razpravljali.

Franc Šisernik — TOZD mehanske obdelave

Vpliv zveze komunistov na samoupravljanje v TOZD mehanske obdelave se kaže predvsem v težnjah, da se dosledno izvajajo pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz ustave. Pri razvoju samoupravljanja kot vsebine in vloge ima zveza komunistov precejšen delež. To je predvsem razvidno iz uveljavljanja delegatskega sistema, razreševanju problematike v okviru stabilizacije, kadrovske in drugih vprašanj. Vpliv na vse to se kaže v tem, da se preko zveze komunistov, sindikata, samoupravnih organov vodi borba za vsestranski družbeni interes v TOZD in OZD ter v kraju. Pomemben faktor za razvoj samoupravljanja so samoupravne delovne skupine, katerih delo je treba še izboljšati.

Članstvo usposabljam na več načinov, eden izmed teh je, da se vsak član zveze komunistov individualno izobražuje, zaradi tega tudi dobiva glasilo »Komunist«. V okviru skupnih predavanj na nivoju OK ZKS Ravne, hkrati pa tudi z lastnim programom, ki ga ima vsaka organizacija zveze komunistov. Največja šola pridobivanja znanja in izobrazbe pa je v vsakdanjem delu, v organizacijah in društvih, v organih samoupravljanja, kjer aktivno delujejo komunisti. Za sekretarje pa so bili organizirani tudi seminarji, ki so koristno vplivali na nadaljnje delo v zvezi komunistov.

Sklepe V. seje CK ZKS smo v naši TOZD sprejeli zelo resno in marsikaterega

smo tudi že realizirali. Analizirali smo članstvo ZK, pri tem smo ugotovili, da je struktura dokaj zadovoljiva, saj pretežno vključujemo neposredne proizvajalce. Ugotovili pa smo tudi, da se v naši TOZD pojavljajo nekateri negativni pojavi, zato smo pristopili k analizi moralnopolitičnih kvalitet posameznih tovarišev. Na podlagi tega je bila pestra razprava na seji OO ZK, kjer smo ostro in kritično ocenili nepravilnosti. Menim, da je bilo to povsem v skladu s stališči in sklepi V. seje CK ZKS.

Sedaj je najbolj aktualna reorganizacija ZK, hkrati pa še priprava za letno konferenco, reorganizacija železarne na več TOZD, samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnega dohodka in sistemizacija delovnih mest, pred nami pa je tudi bilanca, o kateri bomo morali spregovoriti. Z reorganizacijo predvidevamo v naši TOZD štiri OO ZK, predvidevamo, da bo vsebina dela v novo ustanovljenih OO ZK bistveno drugačna, predvsem boljša, bolj konkretna. Tudi sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami — ZS MS, sindikat — bo boljše, torej gre za velik in kvaliteten premik.

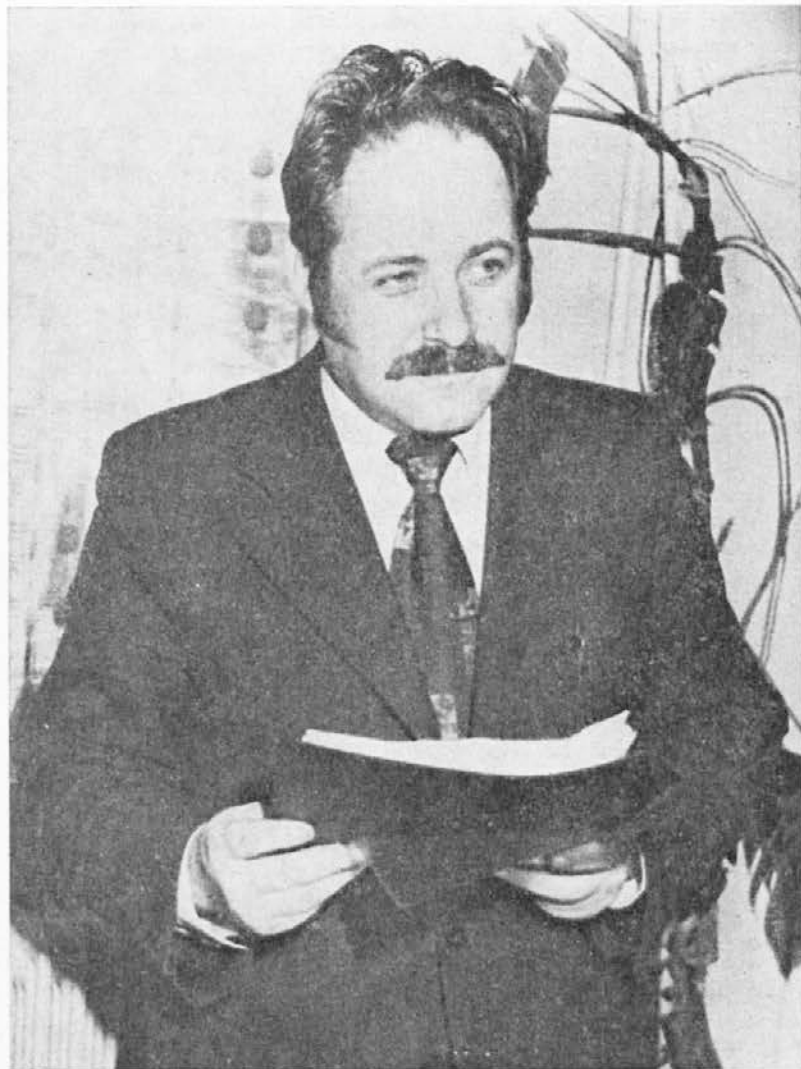
V naši TOZD je 88 članov zveze komunistov, čeprav to število nekoliko niha pa o kakšni posebni fluktuaciji ne moremo govoriti. Imamo vključenih pet žensk neposrednih proizvajalk, ki se aktivno vključujejo v delo pri ZSMS in so tudi sicer neoporečne delavke. Z reorganizacijo predvidevamo, da se bo število članstva dvignilo, saj imamo v obratu industrijskih nožev, ki bo samostojna TOZD že evidentiranih nekaj sodelavcev, ki bodo sprejeti v zvezo komunistov.

Anton Vehovar — DSSS

Občutek imam, da je uveljavljanje samoupravnega sistema v splošnem nekaj podobnega kot uveljavljanje enakopravnosti žensk. Na papirju je še kar dobro vse napisano v praktičnem življenju pa je stanje iz objektivnih in subjektivnih razlogov nekoliko drugačno.

Po 7. kongresu ZKS in 40. kongresu ZKJ se stopnjuje vpliv zveze komunistov tudi na področju razvoja samoupravljanja. To se kaže od dela zveznih in republiških organov — spreminjanje in dopolnjevanje tozadavnih zakonov in predpisov — do vseh partijskih organov ter OO zveze komunistov. V šolske reforme se vrača marksistična miselnost, uvaja se predmet o samoupravljanju. Seveda bo trajalo leta preden bomo iz šol dobili kadre prežete z marksistično miselnostjo in samoupravno izobrazbo.

Vpliv osnovnih organizacij zveze komunistov na razvoj samoupravnih odnosov v podjetjih je bil do sedaj relativno skromen, podjetjih je bil do sedaj relativno skromen, skromnejši od vpliva sindikalnih organizacij, katere imajo v tem smislu konkretnije programe in zadolžitve. Naše podjetje ni pri tem nobena izjema. Precej je bilo in je še forumskega dela. Znano je, da smo kot podjetje že nekaj časa izpostavljali kritiki zaradi obstoja velikih temeljnih organizacij združenega dela in da se nekoliko preveč obotavljamo z reorganizacijo le-teh. Precejšnjo zaslugo, da se k temu sploh pristopilo ima organizacija zveze komunistov. V dveh letih sta bili izdelani dve varianti predlogov, trenut-

Jože Matitz: aktivno se vključujemo v razreševanje problematike

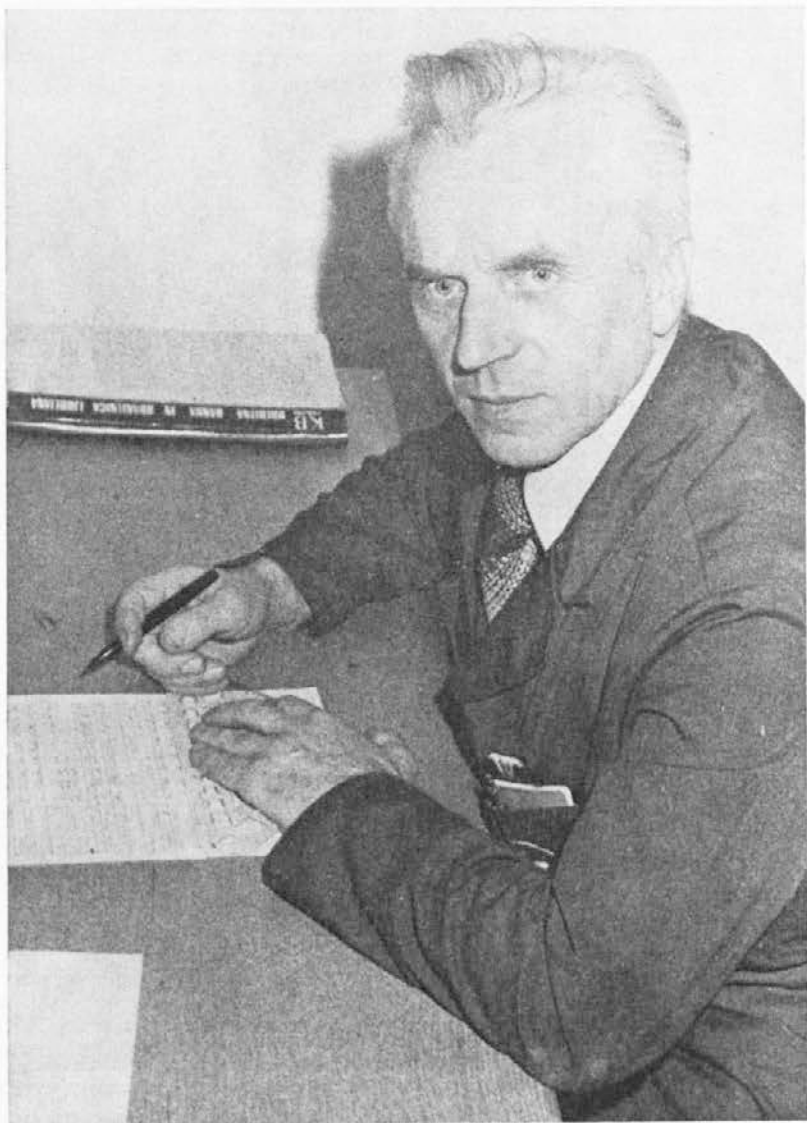
no pa je v razpravi že druga varianta. Naša osnovna organizacija ZK pa je bila o predlogu informirana že ob koncu preteklega leta. Člani so izrazili pozitivno mnenje s pripombo, da je o njem treba še razpravljati po oddelkih in pri tem upoštevati tehtne pripombe ali morebitne spreminjevalne predloge.

Jasno nam mora biti, da ima razvoj samoupravnih odnosov pred seboj še precej dolgo pot ter da bodo samoupravne oblike v našem podjetju doživljale vsaj nekaj let kvalitetne spremembe. Zato je sedanja reorganizacija le ena stopnica k višji obliki samoupravljanja.

Usposobljenost članstva je v naši osnovni organizaciji zveze komunistov dobra, seveda pa posamezniki v tem pogledu odstopajo — nekateri navzdol drugi navzgor. Ker so osnovne organizacije bile formirane tako kot TOZD so zato velike formacije, kar pa ovira aktivnejše sodelovanje vseh članov v razpravah na sestankih. Tako je tudi težko ocenjevanje usposobljenosti posameznih članov s strani sekretariata. Vsi člani sprejemajo glasilo Komunist, iz katerega črpamo pretežni del gradiva za svoje idejnopolitično usposabljanje. Seveda tudi v naši osnovni organizaciji niso vsi člani aktivni in tudi ne povsem na liniji sedanje politike ZKS in ZKJ, zato se bodo postopoma zaostrovali kriteriji pri ocenjevanju aktivnosti in stališč posameznih članov ZK pri izvajanju idejnopolitičnih akcij. Izvršni komite predsedstva centralnega komiteja ZKS pripravlja tudi dokument o enotnem sistemu idejnopolitičnega usposabljanja v ZK, o kadroviski evidenci ter informiranosti članstva.

Z reorganizacijo TOZD se bo izvedla tudi reorganizacija osnovnih organizacij ZK, s tem bodo te organizacije manjše in bodo zato lahko tudi učinkovitejše (ne bi pa smeli v razdrobljenosti pretiravati, kar ima zopet negativne posledice). Sklepi V. seje CK ZKS imajo trajno vrednost in o rezultatih izvajanja istih bomo lahko slišali še na osmem kongresu ZKS. Iz sklepov je razvidno, da v osnovnih organizacijah še marsikaj ni dobro urejeno in da jim bodo morali več pozornosti posvetiti tudi občinski komiteji in konference, oziroma na splošno spremeniti način dela občinskih organizacij ZK z namenom, da osnovne organizacije pridobijo na kvaliteti, ugledu in vplivu na celotno življenje v družbenopolitičnih organizacijah, društvih, delovnih in drugih organizacijah. Lahko torej rečemo, da smo šele na začetku začetka uvajanja sklepov pete seje CK ZKS. Najvažnejše in najtežavnejše delo pa bo po mojem mnenju na področju kadrovanja.

Pri pomlajevanju članstva smo dosedaj še premalo storili. Sicer smo jih v zednjih dveh letih sprejeli 17, vendar pa je bilo med temi malo mladincev in neposrednih proizvajalcev. Res je, da je delovna skupnost skupnih služb zelo raztresena in je zato delo v tem pogledu otežkočeno, toda lahko bi bili storili več tudi z intenzivnejšim delom pri mladinski organizaciji. Z reorganizacijo predvidevam tudi pri pomlajevanju napredek, pri tem bo treba konkretnije delati s kandidati za sprejem. Doslej se je večkrat pripetilo, da je bil sprejem izdelan na hitrico, potem se je pa pokazalo, da sprejeti sploh nima kvalitet za članstvo. Tudi pri sprejemanju starejših

Franc Šisernik: sklepe V. seje CK ZKS smo sprejeli zelo resno

spodaril z vsemi sredstvi družbene reprodukcije ter odločil o vseh družbenopolitičnih vprašanjih razvoja. S podružabljanjem sistema družbene reprodukcije, v katerem naj bi samoupravno povezovali združeno delo in družbena sredstva, smo preobrazili samoupravne odnose ter osnovni proizvodni odnos na vseh področjih družbenega dela. Z dosedanjim prizadevanjem smo dosegli samoupravno organiziranje delavskega razreda v TOZD, KS in SIS. V to preobrazbo so člani ZK aktivno vključeni, saj s stalnim soočanjem različnih pogledov in mnenj, s tovariškimi dialogi nenehno preverjamo svoje ravnanje in s tem dosegamo vse večjo akcijsko enotnost pri zasnovi temeljnih samoupravnih organizacij. Pri tem zveza komunistov usmerja svoja prizadevanja v uveljavitev takšnih sprememb, ki bodo delavcu omogočile, da se bo v odnosu do dohodka uveljavil kot subjekt s polno odgovornostjo tako pri njegovem ustvarjanju kot pri njegovem razporejanju in da bo pri uresničevanju te svoje neodtujljive pravice solidarno in vzajemno odgovoren skupaj z vsemi drugimi delavci v združenem delu. Ta proces preobrazbe odnosov pa terja nenehno organizirano in akcijsko delovanje ZK v vseh okoljih, saj se porajajo vedno nova vprašanja, oziroma konflikti med novim in starim. Zaradi tega si ZK prizadeva, da bi delovni ljudje sami postali preoblikovalci v procesu preobrazbe odnosov.

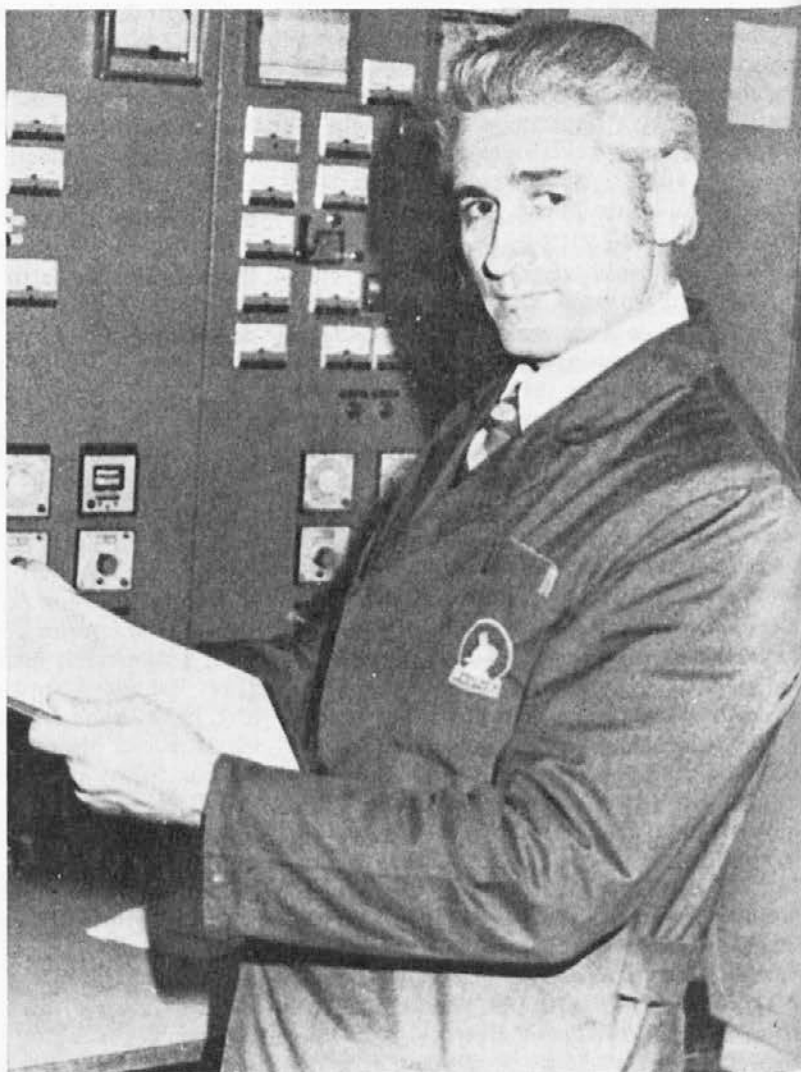
Večkrat ugotavljamo, da so delavci v mnogih TOZD in skupnostih anonimni v družbeni reprodukciji. Dovolim si trditi, da je tako tudi v naši TOZD in tudi OZD,

je treba previdno ravnati. Človek, ki ni postal član zveze komunistov pred štiridesetim letom starosti, tudi pozneje večinoma nima v tej organizaciji kaj iskati. Izjema so bivši člani, ki so iz raznih vzrokov izstopili ali bili izključeni iz ZK. Za takšne kandidate pa bo treba vsestransko ali resno preveriti vzroke izstopa ali izključitve in njegovo aktivnost in idejno-politično usmerjenost. Kandidate bo treba pred sprejemom seznanjati s statutom in programom dela ZK.

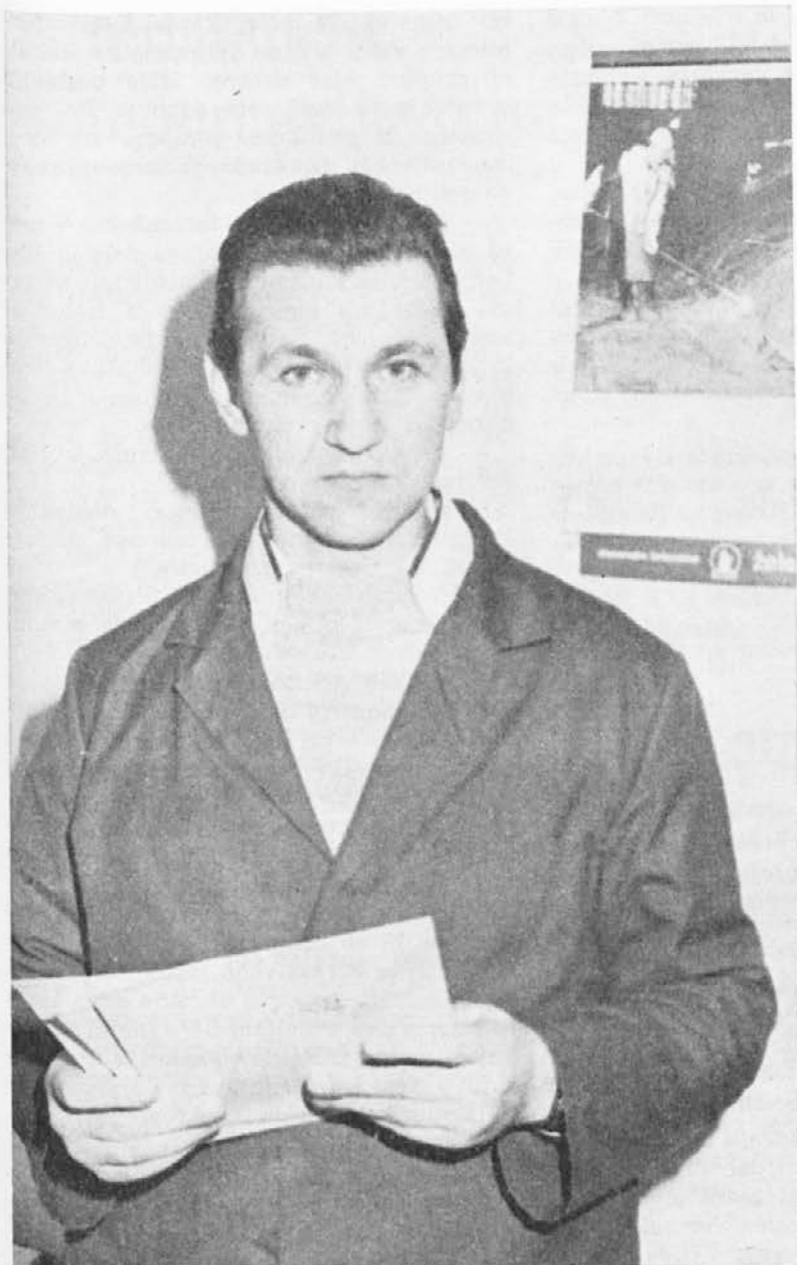
Prepričan sem, da bo delo organizacije ZK v našem podjetju še uspešnejše v korist vseh zaposlenih in širše družbe. V tem pogledu pričakujemo še posebne napore članov, ki so na vodilnih in vodstvenih položajih.

Franc Godec — TOZD TRO

Še vedno je ena od glavnih nalog zveze komunistov, krepiti socialistične samoupravne odnose. To delo pa zahteva veliko usposobljenost članov ZK, oziroma aktivno sodelovanje v organih samoupravljanja. Izkazalo se je, da je samoupravne odnose možno razvijati samo z organizirano in zavestno akcijo, ki jo vodi enotna politična in akcijsko učinkovita zveza komunistov, zato krepimo vodilno idejnopolično vlogo ZK kot enotno razredno organizacijo, ki mora biti sposobna svoje ideje in politiko uresničevati v praksi. Glavni namen organiziranih in zavestnih prizadevanj ZK in vseh naprednih organizacij socialističnih sil je ustvariti take ekonomske in družbene pogoje, da bi delavski razred go-

Anton Vehovar: manjše organizacije bodo učinkovitejše

Franc Godec: s pomočjo ZSMS pomlajujemo naše članstvo

s tem pa ne trdim, da so temu krive neke tehno-kratske ali birokratske ali celo podjetniške težnje, ampak je naša organiziranost taka, da še ne omogoča slehernemu zaposlenemu vpliv na razne odločitve, npr: naši zbori delovnih ljudi po TOZD so zaradi številčnosti bolj priložnosti za informiranje kot pa da bi tam uresničevali svoje pravice in dolžnosti. Z ozirom, da smo z vsemi stvarmi v časovni stiski pa prihajajo še materiali preobširni, nezgoščeni ali pa so napisani v tako težko razumljivem jeziku, da navadnemu delavcu postanejo absolutno nerazumljivi. Ljudje tudi iz raznih drugih vzrokov le redko razpravljajo na zbore delovnih ljudi in menim, da so manjše delovne skupine dosti bolj primerne za razprave, ker je tam pasivnost prisotna v mnogo manjši meri. Komunisti tudi ugotavljamo, da bi moralo biti gradivo za seje samoupravnih organov vnaprej pripravljeno, tako da bi o njem lahko razpravljale delovne skupine, kjer bi izoblikovali stališča, ki naj bi jih zastopal delegat na zasedanjih. Tako pa mnogokrat članom samoupravnih organov ne preostane drugo, kot da glasujejo za že v večini primerov vnaprej pripravljene predloge.

Z reorganizacijo naše OZD in decentralizacijo v samoupravljanje bomo dobili veliko večjo možnost neposrednega odloča-

nja. Komunisti v naši TOZD smo navzoči na vseh področjih samouprave in smo bili tudi iniciatorji nekaterih pomembnih akcij kot so stabilizacijski ukrepi, boljše informiranje, razprava o finančnih planih itd. Vendar pa z delom ne moremo biti zadovoljni. Predlagane stabilizacijske ukrepe, ki smo jih sprejeli v začetku leta 75 in smo jih med letom še dopolnjevali, nismo v celoti realizirali. Deloma tudi zaradi tržnih razmer v drugem polletju, ki naši TOZD niso bile naklonjene. Razne komisije in odbori v TOZD delujejo učinkovito, le odbor delavske kontrole ni povsem zaživel, a ne po svoji krivdi, mislim, da je

to bolj kritika OO ZK, kakor pa njim samim, saj smo jih prepustili samim sebi, oziroma smo čakali, da si sami organizirajo delo. Pomagati jim moramo bolj z dejavnimi ne pa samo z besedami kot do sedaj.

Vse te aktivnosti pa seveda zahtevajo precejšnjo usposobljenost članov ZK, ki morajo biti gonilna sila v našem družbenopolitičnem sistemu. To pa je po mojem mnenju naša bistvena slaba točka, od koder izvira večina naših neučinkovitosti. Dinamika razvoja zahteva nenehno individualno izpopolnjevanje, ki pa ne more premostiti vseh težav. Treba bi bilo organizirati stalno izobraževanje in izpopolnjevanje članov zveze komunistov. Mislim, da te potrebe ne čutimo samo v naši OO, ampak tudi drugod.

Mi smo sicer hitro povzeli samoupravni besednjak, nismo pa v celoti dojeli bistva novih odnosov in nalog, ki jih pred nas postavlja zveza komunistov, toda kljub tem pomanjkljivostim smo vendarle sposobni narediti več kot smo storili.

Ena od stalnih nalog je bila in bo pomlajevanje članstva, tu nam je v veliko pomoč ZSMS, saj jim je stalna naloga predlaganje mladincev v ZK. Pri sprejemanju v zvezo komunistov pa imamo v OO dokaj stroge kriterije, tako najprej temeljito preverimo nagnjenja kandidatov in sposobnost. Zavedamo se, da sprejem ne sme biti kampanjski ali povezan s kariesom in podobno. Mislim, da smo v zadnjem času dosegli precejšen uspeh, saj smo v letu dni sprejeli osem članov, in to relativno mladih sodelavcev. Struktura članstva sicer še ni povsem zadovoljiva, posebej če pogledamo podatek, da sta od približno 40% žensk le dve članici ZK. Prav tako ni zadovoljiv podatek, da sta v obratu pil z 90 zaposlenimi le dva komunisti.

Naša aktivnost je trenutno usmerjena na sprejemanje zaključnega računa. Vendar je že vnaprej znano, da zaradi kratkega roka razprava ne bo mogla biti kvalitetna, pripravljamo se tudi na razpravo o samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnega dohodka in analitično oceno delovnih mest. Mnenja smo, da bi morali analitično oceno izvesti šele po reorganizaciji OZD, ker sedanje analitične ocene po vsej verjetnosti ne bodo ustrezale poznejšim potrebam. Vse te razprave pa bodo od nas zahtevale veliko angažiranost.

Za odgovore se vsem sekretarjem najlepše zahvaljujemo.

Z. S.

Ivan Prislán — novi predsednik OK SZDL

Občinska konferenca SZDL Ravne na Koroškem je imela svojo V. redno sejo 25. februarja na Ravnah. O sklepih seje bomo poročali v naslednji številki našega glasila, tokrat samo to, da je konferenca sprejela predlog o pobratenju občine Varvarin in občine Ravne na Koroškem in izvolila za novega predsednika občinske konference SZDL tov. **Ivana Prislana**,

roj. 3. januarja 1927 v Mežici, zaposlenega kot varnostnega inženirja v rudniku. Tov. Prislán je bil med NOB aktivni udeleženec vojne in revolucije, po vojni pa je bil vseskozi družbenopolitično aktiven.

K izvolitvi mu iskreno čestitamo.

Objavljamo tudi predlog občinskega odbora ZZB NOV Ravne o pobratenju z občino Varvarin, ki je bil sprejet in se bo se-

daj za datum pobratenja treba pogovoriti samo še z občino Varvarin.

Pobratenje z občino Varvarin

Že več let obstaja želja med izseljenci naše občine za pobratenje med občinami Varvarin v Srbiji in Ravne na Koroškem.

Še večjo željo za pobratenje imajo občani Varvarina. Še vedno so jim v spominu naši izseljenci in skupno premagovanje vseh težav v času okupacije.

V zvezi gornjega je bil na seji predsedstva ZZB NOV občine Ravne na Koroškem sprejet sklep, da je treba pokreniti akcijo za pobratenje med občinami Varvarin in Ravnami na Koroškem v letu 1976. Svoj sklep utemeljujemo:

— Vlak s 449 slovenskimi izgnanci, ki so jih izgnali Nemci je 8. julija 1941 odpeljal iz zbirnega taborišča Šentvid pri Ljubljani. Transport, sestavljen z izgnanci Mežiške doline in delno iz okolice Litije,

je vozil polna dva dni in dve noči. Skoraj vsi izgnanci s Koroške so bili razporejeni po vaseh današnje občine Varvarin. Tamkajšnji domačini so naše izgnance bratsko sprejeli in jim po svojih močeh vsa leta pomagali.

Navezali smo že stike z ZZB NOV Varvarin. Naši delegaciji sta že obiskali tamkajšnje forume in se o tem dogovarjali. V letu 1974 pa smo v Varvarinu postavili spomenik, ki je bil ob veliki udeležbi domačinov zelo svečano odkrit. Veličastna manifestacija je še enkrat potrdila, da bratstvo, ki povezuje občane naših občin ni samo formalnost.

Predlagamo, da sprožimo akcijo in pripravimo vse potrebno za pobratenje med občinami Varvarin in Ravne na Koroškem ob priliki občinskega praznika — 15. maja 1976.

Predsednik ZZB NOV
Ivan Močnik

Sklepi z letne skupščine

konference osnovnih organizacij sindikata
Železarne Ravne

Po analizi sklepov osnovnih organizacij, poročil in razprav na letni skupščini sprejemamo sindikati v Železarni Ravne sledeče sklepe:

1. Boljše proizvodne rezultate bomo dosegli samo tedaj, če bo delavec resnično neposredno odločal o vseh pomembnih vprašanjih. Sindikati bomo povsod tam, kjer to še ni, omogočili neposreden vpliv in odločanje delavcev.

Ustavna organiziranost v naši delovni skupnosti mora postati lastna delavcem in le oni odločajo s kom bodo združevali delo in sredstva. Pri novi organiziranosti ne smemo zanemariti določene specifičnosti naše delovne skupnosti, ker se preneseni modeli niso preveč dobro obnesli v naši praksi. Nova organiziranost pa od nas vseh skupaj zahteva določene vsebinske in organizacijske spremembe, ki so:

— odpraviti izvire neaktivnosti posameznih samoupravnih teles v Železarni Ravne,

— vloga delavcev v temeljni organizaciji združenega dela mora postati odločilnejša, dohodek se naj dosledno ugotavlja na ravni temeljne organizacije združenega dela,

— primerno urediti dohodkovne odnose med temeljnimi organizacijami združenega dela,

— potrebna je takojšnja decentralizacija skladov in določitev, kako se ti uporabljajo itd.

Seveda pa se morajo z novo ustavno organiziranostjo spremeniti tudi ostali vsebinski in organizacijski odnosi v delovni skupnosti. Vemo, da v temeljni organizaciji združenega dela odločajo delavci o vseh vprašanjih, ki zadevajo njihov družbenoekonomski položaj v združenem delu, da odločajo o vseh vprašanjih proizvodnje, o delitvi dohodka, o medsebojnih razmerjih v združenem delu itd.

2. Dosežen dohodek temeljne organizacije združenega dela je materialna podlaga za pravico delavcev, da odločajo o pogojih

svojega dela in o delitvi dohodka. To je ena izmed temeljnih pravic delavcev in zato le delavci sami urejajo v okviru temeljne organizacije združenega dela, kako bodo delali in s kom razporejali ostanek dohodka.

Osebnih dohodek mora biti odraz rezultatov dela, ker je le delo merilo višine osebnega dohodka. Delavci morajo sprejeti takšen osebni dohodek, ki jim bo zagotavljal materialno in socialno varnost.

Pri novi ocenitvi delovnih mest v sporazumu o delitvi osebnih dohodkov ne sme biti prostora formalnim merilom za delitev dohodka in osebnega dohodka. Zavzemali se bomo, da vnesemo v nov sistem nagrajevanja merila, ki so povezana z delom in rezultati dela. Podpiramo samo nagrajevanje po delu, kar je pravilno in ker želimo razmejiti delo in brezdolje.

3. Zavedamo se, da brez dobrega sindikata tudi ni dobrega samoupravljanja. V sindikalnih organizacijah železarne moramo vsebinsko obogatiti naše delo, bolj moramo biti prisotni pri vseh vprašanjih v železarni in kraju, sprejete sklepe in zaključke sej moramo dosledno izvrševati. Tudi mi moramo delati v smeri utrjevanja temeljev za novo ustavno organiziranost. Seveda pa mora celotno delo iti vzporedno, ker večji razkoraki tudi negativno vplivajo na aktivnost in ustvarjalno delo. Glavne naloge na področju samoupravljanja so:

— zagotoviti vsem delegatom možnost resničnega delovanja. Vsaj enkrat letno moramo skupaj z delegati oceniti sindikalno aktivnost in uspešnost dela delegatov in delegacij,

— način informiranja, razlaga gradiva, in sklici sej morajo biti takšni kot to zahteva naš samoupravni sistem. Sindikati ne bomo in ne smemo dopuščati sklicevanje nedemokratičnih oblik sestajanja ali bilo kakšnih drugih načinov, kjer delavci ne morejo dosledno uveljavljati neposrednega samoupravljanja,

— zbori delovnih ljudi so oblika neposrednega usklajevanja in odločanja delav-

cev in ne oblika informiranja. Faza informiranja mora biti na delovni ali sindikalni skupini, kjer delavec lažje postavlja vprašanja in tudi dobi odgovor. Delovna skupina in sindikalna skupina sta torej osnovni celici neposrednega samoupravnega političnega sistema,

— družbeno politično izobraževanje mora postati sestavni del našega dela in življenja. V plan kadrov za letošnje leto moramo vnesti tudi plan tovrstnega izobraževanja delavcev. Zaradi lažjega delovanja in usklajevanja dela med sindikati in strokovno službo se imenuje komisija za izobraževanje pri svetu sindikata,

— sistem informiranja moramo v naši delovni skupnosti posodobiti,

— zaradi učinkovitejšega delovanja kompleksne samouprave moremo ustrezno službo primerno organizirati.

To je samo nekaj nalog, ki jih bomo sindikati morali zaradi boljšega dela samouprave tekom leta rešiti.

4. Nesreče pri delu in boleznine so še vedno prepogoste oz. v prevelikem številu. Vsako nesrečo pri delu oz. na poti na delo naj obravnavajo IO osnovnih organizacij sindikata. Preko strokovne službe moramo zahtevati posamezna pojasnila, zakaj je do nesreče prišlo in kaj je bilo storjenega, da bi se nesreča preprečila.

Bolezni sicer niso zaskrbljujoče, kljub temu pa bi ob primernejši organiziranosti preventivne zdravstvene službe ta procent lahko znižali. Že samo obratna ambulanta zobozdravstva v Železarni Ravne bi za nekaj primerov znižala boleznine. V srednje-ročni razvoj železarne bi kazalo vnesti tudi izgradnjo tovrstnih objektov.

Zaradi zelo pogostih bolezenskih izostankov se mora v Železarni Ravne uvesti statistično spremljanje bolezenskih izostankov.

5. Z družbeno prehrano, še vedno ugotavljamo na OOS na letnih skupščinah, da ta ni zadovoljiva. Rešitev vidimo v izgradnji lastnega obrata družbene prehrane. Že sedaj pa morajo ustrezne strokovne službe nadzirati kvaliteto in kvantiteto obrokov predvsem pa ob nedeljah, praznikih in ponoči.

6. Družbeni samozaščiti moramo posvetiti vso pozornost posebno pri imenovanju in delu komisij samoupravnih organov.

To so samo pomembnejša vprašanja, ki so bila obravnavana na letnih skupščinah. Sklepi so bili sprejeti po demokratični poti in zato so obveza slehernega člana sindikata Železarne Ravne, da jih po svojih sposobnostih vnese v našo samoupravno delo in življenje. Samo aktivni odnos članstva do našega dela bo rodil uspeh, vsako forumsko delo pa odpira na široko vrata nesamoupravnim silam za njihovo delovanje. Z vključevanjem slehernega delavca v samoupravno fronto in z zaostrovanjem odgovornosti na vseh nivojih bomo dosegli boljše samoupravne in proizvodne rezultate.

Komisija za sklepe

IZREK

Za človeka obstaja raj toliko časa, da se v njem ne naseli.

M. Ross

Pravilnik o podeljevanju priznanj samoupravljavcem Železarne Ravne

(Predlog)

1. člen

S tem pravilnikom uvajamo podeljevanje priznanja samoupravljavcem Železarne Ravne (v nadaljevanju: priznanja).

Priznanje se podeljuje delavcem TOZD in delovne skupnosti skupnih služb Železarne Ravne, ki so z dolgoletnim uspešnim delom na delovnem mestu, samoupravnim delovanjem in družbenopolitično aktivnostjo razvijali in utrjevali družbeni in samoupravni položaj delavcev.

Priznanje se lahko podeljuje drugim delavcem Slovenskih železarn ob pogojih iz 1. odstavka, če ima tako delo neposreden vpliv v Železarni Ravne.

Pod posebnimi pogoji se lahko podeljuje priznanje tudi drugim občanom. Posebne pogoje, ki vplivajo na razvijanje in utrjevanje vloge delavca v samoupravni družbi, ugotavlja svet konference sindikata Železarne Ravne.

2. člen

Priznanje sestavlja plaketo in nagrado.

Plaketa simbolizira samoupravljanje; na njej mora biti tudi napisano ime nagrajevanca.

Ob plaketi se podeljuje tudi nagrada, ki ima praviloma praktično obliko. Kot praktična oblika nagrade je mišljeno predvsem koriščenje vseh oblik rekreacije (letovanje) na stroške sindikata. O praktični nagradi in njenem obsegu odloča svet sindikata Železarne Ravne.

3. člen

Kandidate za podelitev priznanja lahko predlaga vsaka osnovna organizacija sindikata, sindikalna skupina, samoupravna delovna skupina, delavski svet ali drugi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije.

Predlagatelj mora kandidate za podelitev priznanja prijaviti svetu sindikata. V prijavi mora navesti splošne podatke o kandidatu (priimek, ime, poklic, bivališče, delovno mesto) in utemeljitev, zakaj se naj podeli priznanje. S prijavo se mora strinjati tudi kandidat, ki jo podpiše.

4. člen

Vse pismene prijave kandidatov se dostavijo svetu sindikata do 15. marca v letu.

O dokončni izbiri kandidatov za podeljevanje priznanj odloča svet sindikata Železarne Ravne na podlagi danih prijav.

Pred dokončno izbiro kandidatov je svet dolžan vsaj 15 dni pred podelitvijo objaviti kandidate. Vsak delavec ima pravico, da na objavljeno listo kandidatov za podeljevanje priznanj poda ugovor, če smatra, da posamezni kandidat ne izpolnjuje pogojev o podeljevanju priznanj. O ugovoru odloča konferenca sindikata Železarne Ravne.

5. člen

Svet sindikata železarne Ravne je pooblaščen, da z vsakoletnim sklepom določi število priznanj.

Priznanja se podelijo vsako leto ob praznovanju 1. maja. Delavcem se izročijo priznanja na slovesen način ob prisotnosti članov delovne skupnosti, kjer delavec dela, lahko pa tudi ob slovesnih sejah organov sindikata ali drugih samoupravnih organov.

6. člen

Priznanje samoupravljavcem Železarne Ravne je najvišje tovrstno priznanje v Železarni Ravne, ki se uvaja kot stalna

oblika izrekanja priznanj delavcem, ki imajo zasluge pri utrjevanju in razvijanju samoupravnih odnosov.

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Železarne Ravne je pooblaščen, da odloča o vseh zadevah podeljevanja priznanj samoupravljavcem.

7. člen

Ta pravila sprejme svet konference sindikata in pričnejo veljati naslednji dan.

Za razlago teh pravil lahko svet konference sindikata pooblasti kolektivni organ sindikata.

Ravne na Koroškem, februarja 1976

Predsednik
sveta sindikata:
Anton Polanc

Iz poročila družbenega pravobranilca samoupravljanja

V današnji številki Informativnega fužinarja objavljamo tretji del letnega poročila DPS občine Ravne na Koroškem. Ta del poročila zajema nekatere podatke, napotke in ocene o samoupravnih splošnih aktih OZD, samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih ter nekaterih napotkih SDK.

1. Samoupravni splošni akti v organizacijah združenega dela

a) Samoupravni splošni akti v delovnih organizacijah z večjim številom TOZD

Po podatkih vodij kadrovske splošnih služb oz. vodij TOZD imajo delovne organizacije naslednje samoupravne splošne akte: (tabela 1)

Zakon o medsebojnih razmerjih v združenem delu določa, da morajo delavci za-

deve iz medsebojnih razmerij urejati s samoupravnim sporazumom in to v TOZD. Ta razmerja delavci urejajo z enim ali več samoupravnih sporazumov, sprejeti pa so, ko da dve tretjini delavcev pismeno izjavijo, da se strinjajo z opredeljenimi pravicami in dolžnostmi. Na enak način se sprejemajo dopolnitve in spremembe samoupravnega sporazuma. Samoupravni splošni akti iz medsebojnih delovnih razmerij bi se morali uskladiti z zakonom do 31. decembra 1973.

Iz pregleda in drugih podatkov izhajajo naslednje ugotovitve:

— V vseh omenjenih delovnih organizacijah imajo TOZD tako imenovane splošne samoupravne sporazume o medsebojnih delovnih razmerjih; v Rudniku Mežica (1), Koroškem zdravstvenem domu (1),

Predsednik CK ZKS tov. Popit v naši železarni

Tabela 1

Delovne organizacije	Samoupravni splošni akti			AKTI TOZD			AKTI DO			AKTI DO S PODROČJA MDR						DRUGI SAM. SPLOŠNI AKTI				
	statut TOZD	statutarni sklep TOZD	SS o MDR TOZD	statut DO	SS o združitvi v DO	SS o razdelitvi sredstev	SS o sk. nač. iz MDR	o združ. porab. sred. skup. por.	o delitvi doh. in OD	sistem. del. m.	varstvo pri delu	izobraževanje	odgovor. del.	stanov. razm.	del. kontr.	knjigovod.	zaščita tajnosti	SLO	stirokov. služ.	pravna pomoč
1. Rudnik Mežica		x	x	x	x	x	x	1			1		1							DA NE
2. Železarna Ravne	x		x	x	x				2	2		2	1	2	2	2				DA DA
3. Koroški zdravstveni dom	x		x	x	x	x	x		1				1							NI DA
4. Koloniale	x		x	x	x				2	2		2			2					NI NE
5. Merx	x		x	x	x		x			2	2	2	2	2						DA DA
6. Slovenija avto	x		x	x	x		x		1	1			2			2				DA DA
7. Intes	x		x	x	x															DA DA
8. LB Slovenj Gradec	x		x	x	x										2	2				DA NI
9. Gradis Ravne	x		x	x	x			2	2	2	2	2	2	2	2	2				DA NI
10. Viator Prevalje		x	x	x	x				1	1		1	1	1	2					DA NI
11. THN Otiški vrh	x		x	x	x				1		1	1	2	2	2					NI NI
12. Lesna Slovenj Gradec	x		x	x	x		x							2		2	2	2		NI NI

LEGENDA: x — imajo samoupravni splošni akt
1 — imajo samoupravni sporazum
2 — imajo pravilnik

Tabela 2

Delovne organizacije	Samoupravni splošni akti																
	statut	SS o MDR	del. OD	del. skl. sk. porabe	sistem.	VPD	izobr.	ugot. in del. dohodka	štipend.	odgovor.	knjigov.	del. kontr.	stanov. razm.	SLO	zašč. tajn.	strok. služ.	pravna pomoč
1. Stavbenik Prevalje	x	x	1	1		1		2		2							NI NI
2. Instalater	x	x	2							2	2						NI NI
3. Kinegraf	x	x	2		2	2				2	2						NI NI
4. KZ Prevalje	x	x	1	1	1	1		2		2	2	2	2				NI NI
5. Povrtnina Maribor	x	x	1		2	2	2	2	2	2	2	2	2				NI NI
6. Lekarne	x	x	2		2	2		2		2	2						NI NI
7. Pralnica	x	x			2					2							NI NI
8. Mesnina	x	x								2	2	2					NI NI
9. Storitve	x	x	1		2				2	2	2						NI NI
10. Tovarna lesovine in lepenk	x	x	1		1	1	2			2	2	1	2	2			NI NI
11. Peca Mežica	x	x	1		2					2	2		2				NI NI
12. Dimnikarsko podjetje	x	x	2		2					2							NI NI
13. KS Prevalje	x	x	1		1	2			2	2							NI NI
14. ZDUM Črna	x	x		2	2	2				2	2	2	2				NI NI
15. UO občinske skupščine	2		2	2	2					2	1						NI NI
16. VVZ Ravne	x	x	1		1							2					NI NI
17. OŠ Ravne	x	x	2				1		2	2	1	2					NI NI

LEGENDA: x — imajo samoupravni splošni akt
1 — imajo samoupravni sporazum
2 — imajo pravilnik

Slovenija avto Ljubljana (2) in INTES Maribor (3) pa imajo TOZD še v oklepaju zapisano število tako imenovanih posebnih samoupravnih sporazumov o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu.

— V vseh delovnih organizacijah razen v INTES Maribor imajo samoupravne splošne akte za posamezna področja iz medsebojnih delovnih razmerij na nivoju delovne organizacije in ne kot določa zakon na nivoju TOZD, po drugi strani pa je le 5 delovnih organizacij sprejelo samoupravni sporazum o skupnih načelih iz medsebojnih delovnih razmerij.

— Posamezna področja iz medsebojnih delovnih razmerij so v omenjenih delovnih organizacijah urejena s 13 samoupravnimi sporazumi in 16 pravilniki, po področjih pa s pravilniki v treh delovnih organizacijah urejajo delitev dohodka in osebnih dohodkov, v petih sistemizacijo delovnih mest, v štirih varstvo pri delu itd.

— Iz dokumentov izhaja, da v večini delovnih organizacij oz. TOZD le tako imenovane splošne samoupravne sporazume o medsebojnih delovnih razmerjih sprejemajo po predpisanem postopku. Samoupravne sporazume po posameznih področjih sprejemajo večinoma na zborih delovnih ljudi, enako tudi spremembe in dopolnitve samoupravnih sporazumov. Tam, kjer ta področja še vedno urejajo s pravilniki, le-te sprejemajo na delavskih svetih delovne organizacije.

b) Samoupravni splošni akti enovitih delovnih organizacij

Po podatkih vodij kadrovske-spološnih služb imajo delovne organizacije naslednje samoupravne splošne akte: (glej tabelo 2)

Iz pregleda izhajajo naslednje ugotovitve:

— Posamezna področja iz medsebojnih delovnih razmerij omenjene delovne organizacije urejajo s 17 samoupravnimi sporazumi in kar 30 pravilniki, po področjih pa s pravilniki v šestih delovnih organizacijah urejajo delitev osebnih dohodkov, v sedmih varstvo pri delu, šestih sistemizacijo itd.

— Izstopa problem, da v več kot polovici delovnih organizacij nimajo samoupravnega splošnega akta o stanovanjskih razmerjih, da v nobeni delovni organizaciji nimajo strokovne službe za pripravo, spremljanje in izvajanje samoupravnih splošnih aktov, ter da v nobeni nimajo organizirane pravne pomoči.

Če združimo podatke obeh skupin delovnih organizacij (skupaj 28) dobimo naslednje problemske ugotovitve:

— stanovanjska razmerja urejuje 7 delovnih organizacij s samoupravnim sporazumom, 8 pa s pravilnikom. Kar 13 delovnih organizacij nima nikakršnega akta o tem;

— le 16 delovnih organizacij ima pravilnik o delavski kontroli;

— le 14 delovnih organizacij ima pravilnik o knjigovodstvu;

— samo 7 delovnih organizacij ima organizirano strokovno službo za pripravo samoupravnih splošnih aktov;

— le 5 delovnih organizacij ima organizirano pravno pomoč.

Iz pregleda in ugotovitev izhaja, da je nered na področju samoupravnih splošnih aktov ključni problem nadaljnega razvoja samoupravljanja v občini in da je ureditev stanja na tem področju takojšnja prednostna naloga.

2. Samoupravni sporazumi in družbeni dogovori

a) Pregled pristopa delovnih organizacij k posameznim samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom v občini (glej tabelo 3)

b) Nekateri problemi v zvezi s sklepanjem samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

Tabela 3

Samoupravni sporazumi
oziroma družbeni dogovori

Delovne organizacije so do 28. 11. 1975 pristopile k naslednjim samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom

Delovne organizacije

	o financ. SLO		o štipendiranju	o kadrovske politiki	o združevanju sredstev za dejavnost KS	o združevanju sredstev za skupno porabo
	so pristop.	izvajajo				
1. TOZD Železarna Ravne	x	x	x		x	x
2. TOZD Rudnik Mežica	x		x	x	x	x
3. Gradis Ravne	x	x	x		x	
4. Viator Prevalje	x	x	x			
5. Instalater Prevalje	x		x		x	
6. TRO Prevalje	x	x	x		x	
7. Gozdni obrat Črna	x		x		x	x
8. Gozdni obrat Ravne	x		x		x	x
9. GLI Mušenik	x		x	x	x	x
10. Lesna TOZD TP Prevalje	x		x		x	x
11. Merx prodaja	x	x	x	x	x	x
12. Merx gostinstvo			x			
13. Kmetijska zadruga Prevalje	x	x	x		x	
14. Tovarna lesovine in lepenke Prevalje	x		x		x	
15. Tovarna hlačnih nogavic Prevalje	x		x		x	
16. Intes Prevalje	x		x			
17. Stavbenik Prevalje	x		x			
18. TOZD Koloniale	x	x	x	x	x	x
19. Viator gostinstvo	x					
20. Mesnina Ravne	x		x	x		
21. GP Peca Mežica	x		x	x		
22. Storitve Ravne	x		x			
23. Pralnica Ravne	x	x	x	x	x	x
24. Dimnikarstvo Ravne	x			x	x	
25. Kinegraf Prevalje	x	x	x	x	x	x
26. Povrtnina Ravne						
27. Veterinarska postaja	x					
28. Cestno podjetje Maribor	x	x				
29. Avtomotor Celje	x	x				
30. Ljubljanska banka	x	x				
31. Zavod za urejanje hudournikov	x	x				
32. Tobak Ljubljana	x	x				

Le TOZD Rudnika Mežica, LESNA TOZD Mušenik, MERX TOZD prodaja Ravne, Koloniale TOZD Ljudski magazin, Pralnica Ravne in Kinegraf Prevalje so podpisali vseh pet v občini dogovorjenih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov. Povrtnina Ravne ni podpisala niti enega, po en samoupravni sporazum oz. družbeni dogovor pa so podpisali MERX TOZD Gostinstvo Ravne, VIATOR TOZD Gostinstvo, Ljubljanska banka ekspozitura Ravne itd., po dva pa so podpisale 4 delovne organizacije.

Tako stanje kaže na skrajno neodgovoren odnos nekaterih OZD do reševanja širših družbenih problemov.

9. oktobra 1973 je občinska skupščina ob sodelovanju s predstavniki gospodarskih organizacij sprejela pobudo za sklenitev družbenega dogovora o združevanju sredstev za pospeševanje kmetijstva v občini. Cilj te pobude je bil hitrejša preusmerjanje kmetijstva, ohranitev kmetij in dvig življenjskega standarda itd. Tudi z vidika SLO — obmejne politike in politike hitrejšega razvoja manj razvitih področij je bila pobuda občinske skupščine umestna in potrebna. Kljub enotni politični podpori je družbeni dogovor podpisalo le 11 gospodarskih delovnih organizacij, ostale so odgovorile odklonilno ali pa predloga sploh niso obravnavale.

Problemi so prisotni tudi pri izvajanju s samoupravnim sporazumom sprejetih obveznosti. Tako npr. od 30 omenjenih delovnih organizacij, ki so podpisale samoupravni sporazum o financiranju SLO le 20 tudi izvaja.

3. Negativni pojavi na področju razpolaganja z družbeno lastnino

a) Služba družbenega knjigovodstva je v letu 1974 ugotovila slabosti in napake pri razpolaganju z družbeno lastnino v naslednjih delovnih organizacijah:

- Gostinsko podjetje Hotel Peca,
  - Merx — TOZD prodaja,
  - Stavbenik Prevalje,
  - Kinegraf Prevalje,
  - Viator TOZD Promet Prevalje.
- V letu 1975 pa je SDK ugotovila nepravilnosti v naslednjih delovnih organizacijah:

- Tovarna lesovine in lepenke Prevalje,
- Merx — TOZD prodaja,
- Koloniale — TOZD Ljudski magazin,
- Dimnikarsko podjetje Ravne,
- Stanovanjska skupnost,
- Veterinarska postaja Prevalje,
- Rudnik Mežica.

SDK je v naštetih delovnih organizacijah ugotovila napake manjšega obsega.

Pregled

b) SDK ugotavlja tudi nekatere splošne napake oziroma slabosti kot npr.:

— nekatere delovne organizacije dajejo sredstva za uresničitev sprejetih samoupravnih sporazumov iz tekočega dohodka, ne pa kot je z zakonom določeno, da se delavci pri delitvi dohodka po zaključnem računu odločajo in rezervirajo del dohodka za realizacijo samoupravnih sporazumov.

— razširjen je tudi nezakoniti pojav prenosa družbenih sredstev na hranilne knjige (dijaki ekonomskega centra Slovenj Gradec, razni maturanti itd.).

Na podlagi pismenega in ustnega poročila, razprav v delegacijah in razprave na seji je skupščina občine Ravne sprejela naslednja stališča:

1. Občinska skupščina ugotavlja, da se je večina delovnih organizacij že organizirala v skladu z ustavo. Pri tem pa poziva delavce Železarne Ravne, Gradbenega podjetja Stavbenik in obrtnega podjetja Instalater, da pospešijo priprave za organiziranje TOZD. Občinska skupščina poziva delavce v tako imenovanih dislociranih obratih, da proučijo pogoje za organiziranje TOZD in da v primeru, da sedaj še nimajo teh pogojev, sprejmejo program ustvarjanja pogojev prehoda na TOZD. Občinska skupščina poziva TOZD gozdarstvo in KZ Prevalje, da pospešijo proces samoupravnega organiziranja kmetov.

2. Občinska skupščina poudarja pomen samoupravnih splošnih aktov za nadaljnji razvoj samoupravljanja, zaščito samoupravnih pravic delavcev in družbene lastnine. Pri tem pa ugotavlja, da v mnogih OZD še niso uskladili samoupravnih splošnih aktov z novo ustavo in zakoni, da ponekod to vprašanje zanemarjajo, da v ta namen nimajo organiziranih strokovnih služb itd.

Zato občinska skupščina poziva delavce v vseh OZD, da opredelijo delo na samoupravne splošne akte kot ustrezno prednostno nalogo, da dajo tovrstnim strokovnim službam večji poudarek in da preko ustreznih organov dosežejo dosledno uresničevanje sprejetih aktov. Pri tem poudarja pomen vsebine samoupravnih splošnih aktov, ki morajo odražati današnje stopnjo razvoja naše socialistične družbe in pomen načina sprejemanja samoupravnih splošnih aktov, ki mora zagotoviti, da jih dejansko oblikujejo in sprejemajo vsi delavci. Občinska skupščina bo ponovno aktivirala komisijo za spremljanje samoupravnih splošnih aktov.

3. Skupščina ocenjuje odnos nekaterih delovnih organizacij do dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja kot skrajno neodgovoren in neresen. Zato poziva delavce v OZD, da obravnavajo družbene dogovore in samoupravne sporazume s katerimi v občini urejamo skupno in splošno porabo in pristopijo k njim.

4. Skupščina smatra, da ni nikakršnega opravičila za to, da vrsta OZD še ni pristopila k samoupravnim sporazumom, o ustanovitvi SIS. V tem se kaže odnos do uresničevanja ustave in urejanja splošne in skupne porabe v občini. Poziva te OZD, da takoj uresničijo svoje ustavne obvezno-

sti. Skupščina poziva delegate skupnosti za zaposlovanje naj svojo funkcijo vzamejo bolj resno in omogočijo normalno funkcioniranje skupnosti. Glede na visok porast zaposlenosti v strokovnih službah SIS in še večje zahteve na osnovi sistemizacije postavlja skupščina pred vse skupščine samoupravnih interesnih skupnosti zahtevo, da strokovne službe racionalneje organizirajo. Proučiti je potrebno možnosti, da se za vse SIS organizira enotna administrativna tehnična, plansko-analitična, računovodsko-finančna, pravna in morda še katerega služba. Taka organizacija bo nujno prispevala k večji kvaliteti dela in racionalnosti.

5. Skupščina poziva poslovodne organe vodilne in samoupravne delavce, da več pozornosti posvečajo zaščiti zakonitosti, skrbi za pravilno razpolaganje z družbenimi sredstvi itd.

6. Družbeni pravobranilec samoupravljanja občine Ravne na Koroškem bo v svojem poročilu in letu 1976 analiziral realizacijo sklepov in stališč sprejetih na Skupščini dne 23. 12. 1975.

7. Skupščina občine zadolžuje delegate v TOZD in KS, da skupno z družbenopolitičnimi organizacijami v TOZD in KS pomagajo pri realizaciji sklepov in stališč Skupščine občine od 23. 12. 1975.

skemu januarju, ki smo ga prištevali med boljše mesečne rezultate.

Proizvodnja surovega železa je znašala 18.068 ton, kar je za 2 odst. več kot lani v januarju in kar je za 8 odst. več, kot znaša načrt.

Proizvodnja jekla je bila za 0,7 odst. nižja, kot je bila dosežena lani januarja in za 0,5 odst. pod načrtovano količino. Dosežena proizvodnja, če bi jo imeli v vseh 12 mesecih letošnjega leta bi nam omogočila, da bi presegli že lani zelenih 800.000 ton, za doseg plana bo pa treba poprečno proizvesti nekaj več jekla, kot smo ga januarja.

Blagovna proizvodnja je bila v železarnah dobra, malenkost nad načrtovano količino in skoraj enaka kot lanska v januarju. Predelovalci žice so bili uspešni napram lanskemu dosežku in so izdelali 3 odst. več, napram mesečnemu načrtu pa znaša izvršitev komaj 90 odst. in je nad planom samo Plamen Kropa.

Ker so posebno pri predelovalcih predvidene še spremembe načrtov, je treba tudi podatke o mesečni izvršitvi blagovne proizvodnje vzeti malo z rezervo.

Letošnji izvoz, čeprav v januarju ni izvršena dvanajstina letnega načrta, smo začeli daleč bolje kot lani. Po količini je za okoli 20 odst. večji, kot je bil januarja lani, po vrednosti pa približno enak, kar ni posebno spodbudno.

Posebna značilnost januarja je, da po dolgem času, razen v železarni Ravne, nobena delovna organizacija ni dosegla načrtovane mesečne eksterne realizacije, ki je pa skupno za 7 odst. višja, kot je bila lani januarja.

Dne 24. februarja je delavski svet sestavljene organizacije združenega dela — Slovenske železarne sprejel osnovne poslovne politike z nalogami in cilji, ki so bili kot osnova za pripravo letnega gospodarskega načrta posredovani DO že novembra in obravnavani na seji upravnega sveta SŽ v decembru 1975. Potrdil je tudi glavne sestavine proizvodnega načrta, predvidene realizacije, prodaje in izvoza za leto 1976.

Z letnimi obračuni v DO bodo znani še preostali podatki gospodarskega načrta in potrjeni tudi končni podatki za proizvodnjo. Bistvenih sprememb ne pričakujemo, zato se tudi danes podani pregled dosežkov v januarju ne bo bistveno menjal. Kljub sorazmerno dobremu uspehu pa vidimo, da so za letos postavljene naloge, posebno glede na tekoča ekonomska gibanja precej zahtevnejše, kot so bile v preteklem letu.

Milan Marolt, dipl. inž.

Proizvodnja slovenskih železarn v januarju

Malo čudno se vam verjetno zdi, da pišemo o januarskih rezultatih šele sedaj, v marcu. Vse delovne organizacije še niso sprejele dokončnih letnih načrtov in zato doslej niso bile mogoče primerjave z načrtovanimi nalogami. Osnovni vzrok, da so načrtovane letne podatke menjali ali jih v delovnih organizacijah še niso dokončno potrdili, so bile predvsem spremembe v tržni situaciji. Za tiste obrate in temeljne organizacije združenega dela, kjer predvidevanja možnosti prodaje kažejo, da trg ne bo mogel sprejeti načrtovanih količin pri polnem koriščenju kapacitete, je bilo treba znižati načrtovano količino proizvodnje in dohodek.

Minulo leto 1975 je v svetovni proizvodnji jekla zapisano kot eno najslabših let, saj se je skupna svetovna proizvodnja jekla znižala napram doseženi v letu 1974 za okoli 8,2 odst. in je znašala samo 652 milijonov ton. Ta proizvodnja je tudi nižja od leta 1973, ko je znašala 691 milij. ton in le za 3 odst. večja, kot je bila leta 1972.

Vodilno vlogo je s 142 milij. ton zadržala ZSSR, kjer znaša proizvodnja v preteklem letu 4,3 odst. več kot leta 1974. V ZDA, ki je druga najmočnejša proizvajalka s 106 milij. ton, so naredili 19,7 odst. manj, kot leto poprej, Japonska 12,7 odst. manj, Zah. Nemčija 24 odst. manj, Italija 8,2 odst. manj, Francija 20,4 odst., Anglija 11,5 odst. manj, močno so pa napredovali Kitajci, kjer je bila proizvodnja za 11,1 odst. večja kot leta 1974.

V Jugoslaviji smo načrtovali, da bo prvič presežena meja 3 milij. ton, doseženo je bilo le 2,86 milij. ton, odnosno napram

letu 1974 predstavlja to povečanje okoli 3 odst.

Čeprav pri nas v tolikšni meri svetovne recesije nismo čutili in je ni treba niti pričakovati, se pa v določeni meri odraža tudi pri našem poslovanju, posebno pa v izvozu. Svetovna kriza pa je v celotnem metalnem kompleksu in je prisotna tudi pri predelovalcih jekla ter posredno po tej poti tudi pri nas.

Nihče si na svetovnem trgu jekla ne obeta še bistvenega izboljšanja. Prvi premiki cen jeklarskih surovin pa nakazujejo, da se bo stanje v tekočem letu le spreminjalo. Trenutno stanje in gibanje v preteklem letu, kot že rečeno, v raznih oblikah vpliva na stanje pri nas, kar se posredno ali neposredno odraža tudi v težavah pri izdelavi letnega načrta.

Začetek letošnjega leta pravzaprav ni slab, saj je zelo podoben po rezultatih lan-

Plastične mase v strojogradnji

UVOD:

Plastični materiali danes vedno bolj prodirajo v strojogradnjo, kakor tudi v ostale industrije. Termoplasti, kot konstrukcijski materiali, se uporabljajo le pri določenih pogojih, kajti to ni gradivo, ki bi zadoščalo vsem pogojem dela. Termoplasti so gradiva, ki dajejo zelo dobre rezultate v posameznih primerih pa imajo veliko prednost pred kovinami. Največ jih uporabljamo v naslednjih primerih:

- drsnе površine za primere pomanjkljivega mazanja, ali suhega trenja
- za področja obrabnosti z abrazijo
- za področja, ki morajo biti odporna proti koroziji (vlaga in drugi agresivni mediji)
- zmanjšanje teže posameznih strojev oziroma delov
- zmanjšanje cene izdelkov

Kakor lahko vidimo iz opisa uporabnosti plastičnih mas, so se le-te razvijale lo-

čeno za posamezno namembnost. Termoplasti imajo v posameznih primerih tako velike prednosti pred klasičnimi materiali, da jih ne moremo niti slutiti vse dotlej, dokler ne izdelamo analize. Šele analiza nam razkrije vse tajnosti, ki so v zvezi s funkcionalnostjo, designom, ceno, strojnimi parkom, zasedenostjo itn.

Pnevmatika je dejavnost, kjer je uvedba plastike nujna in potrebna. Kaj želimo doseči z uvedbo plastičnih mas kot sestavnih delov pnevmatskih strojev in orodij?

1. Cena in rentabilnost:

Cena izdelka oziroma cena posameznega dela je tisti dejavnik, od katerega je odvisna rentabilnost neke proizvodnje. Vemo, da je v poprečju plastika 4-krat dražja od konstrukcijskega jekla, vemo pa tudi, da je 8-krat lažja. Od tod lahko zaključimo, da je neki del narejen iz plastike ca. 2-krat cenejši od jeklenega. Trdimo lahko, da so posamezni elementi iz plastike v poprečju 2-krat cenejši od ekvivalentnih jeklenih delov.

2. Design:

Uspešnost na tržišču je v največji meri odvisna od cene in oblike izdelka. Ob lojalni konkurenci pa igra za prodajo odločilno vlogo design. Termoplasti imajo vse možnosti, da kot sestavni elementi nekega stroja ali naprave popestrijo obliko tako barvno kot tudi oblikovno, seveda ob pogojih, da obdržijo funkcionalnost.

3. Sprostitev kapacitet:

Element iz plastične mase ne potrebuje naknadne mehanske obdelave. Razni pokrovi, cevke, matice, ohišja ventilov itn. se dajo odliti na končno obliko in mere. Pri sedanji tehnologiji posameznih delov je precej mehanske obdelave in površinske zaščite, saj moramo na posamezne odlite dele vrezati navoj, čelne strani porezkati ali postružiti in nato površinsko zaščititi svetle površine. Z uvedbo plastike bi odpadlo litje navadnega materiala v minilivarni in ogromno mehanske obdelave.

S sprostitvijo kapacitet mehanske obdelave pa bi lahko ob enaki zaposlenosti uvedli proizvodnjo novih, zahtevnejših pnevmatskih orodij, kar bistveno vpliva tudi na delavce na strojih. Vsakdo si želi bolj zahtevno delo, saj je od tega odvisen zaslužek in napredovanje. V nobenem primeru pa ne sme biti delovno mesto ogroženo. Služba za razvoj v TOZD meh. obdelave je že izdelala precej dokumentacije za nova pnevmatska orodja, kot npr.: brusilni stroji ABS-10, ABS-20, PBS-50, PBS-60, PBS-70, KBS-20. Veliko elementov bi lahko bilo plastičnih, kot npr.: ročaji, pokrovi, prevleke ohišij itn.

Na pnevmatičnih strojih in orodjih, ki jih že serijsko izdelujemo, je ogromno jeklenih delov, ki bi jih lahko zamenjali z ustrežno plastično maso.

Naj naštejemo nekatere: ročice ventilov, potiskači pri kladivih, krilne matice, priključki, cevke. Vsi naštetni elementi so mehansko obdelani in nekateri od njih še površinsko zaščiteni. Mehanska obdelava je dokaj nezahtevna in utrujajoča za delavca. Z zamenjavo teh elementov s plastiko bi odpadla vsa mehanska obdelava in površinska zaščita in na ta način bi bile sproščene strojne kapacitete in dana možnost

ob enaki zaposlenosti preiti na večje serije.

4. Kaj smo že zamenjali s plastiko?

a) Zaščitni pokrovi priključne armature R 3/4« in Rd 32.

Do uvedbe plastičnih pokrovov smo uporabljali jeklene krilne matice z vložkom iz lepenke.

b) Zaščitni pokrovi vrtalnih cevi $d = 70$ in $d = 90$ za notranji navoj in zunanji navoj.

Do uvedbe plastičnih pokrovov smo uporabljali matice in zaščitne kape iz aluminija.

c) Šablone za merjenje kotov monoblok svedrov in vrtalnih kron.

d) Zaščitni pokrovi na vpenjalnih ploščah stiskalnic DE.

Do uvedbe plastičnih pokrovov smo uporabljali jeklene pokrove.

e) Bati cilindrov izmetala v pahu.

Do uvedbe plastičnih batov smo izdelovali bate iz bronze.

f) Vodilne letve na pahu in mizi izmetala stiskalnic DE.

Do uvedbe plastičnih vodil smo vodilne letve izdelovali iz bronze.

Z omenjenimi plastičnimi elementi smo letno prihranili ca. 580.000 din, kar pa ni tako malo pri šestih substitutih. Pri izra-

čunu prihranka niso upoštevane sprostitev kapacitet.

5. Kaj bi bilo treba zamenjati v naslednji fazi?

Potencialno možnost za zamenjavo z ustrežno plastiko imajo naslednji deli pnevmatskih orodij in naprav:

a) priključna cev — ravna (dve poziciji)

b) krilna matica (tri pozicije)

c) priključna matica (štiri pozicije)

d) sklopna matica (štirinajst pozicij)

Za naštete elemente bi ustrezala nelomljiva plastika nylon-6 v pravilno izbranih barvnih odtenkih.

Z uvedbo plastičnih mas za naštete elemente po vseh pozicijah bi znašal letni prihranek ca. 800.000 din brez upoštevanja sprostitev strojnih kapacitet.

Ker pa nastaja ob prehodu na plastiko problem sprostitve kapacitet tudi v minilivarni, je treba raziskati možnosti nadomestitve kapacitet z žlahtnimi jekli.

Omenim naj le še to, da je z gospodarskim načrtom za leto 1976 in s srednjeročnim načrtom podjetja predvidena izdelava in predelava žlahtnih jekel v večjem deležu kot do sedaj, kar govori v prid temu prizadevanju.

Vinko Trafela, prof. str.

Iz naših TOZD

POROČILO O DELU SAMOUPRAVE V TOZD MEHANSKE OBDELAVE

Prejšnji mesec se je delovanje samoupravnih organov in druga samoupravna aktivnost, v primerjavi s prejšnjim mesecem, občutno povečalo.

DELAJSKI SVET se je februarja dvakrat sestel. Prva seja, 22. po vrsti, je bila posvečena skoraj izključno obravnavi predlogov samoupravnih splošnih aktov s področja sistemizacije in delitve OD. Delavski svet je predloge sprejel, obenem s sklepom, s katerim se posredujejo v javno razpravo. Sprejet je bil tudi predložen program aktivnosti javne razprave in poslovnik o delu organov pri sprejemanju splošnih aktov novega delitvenega sistema.

K osvojenim predlogom posameznih splošnih aktov, ki so posredovani v javno razpravo, so bile izoblikovane tudi nekatere pripombe in predlogi. Med drugim je bila sprejeta zahteva, da je potrebno čimprej ponovno proučiti globalna delitvena razmerja med posameznimi obrati in službami, saj je predvideno povečan globalni porast OD po posameznih obratih močno nesorazmeren. Navedeno naj bi po mnenju delavskega sveta destimulativno vplivalo na zaposlovanje delavcev v določenih obratih in beg iz prizadetih obratov. Sprejeto je bilo stališče, da bi morala bodoča delitvena razmerja biti takšna, ki bi bila v skladu s poslovno in razvojno politiko podjetja. Morala bi zagotoviti enakomerno zainteresiranost delavcev za delo v posameznih obratih in službah.

Poleg navedenega je delavski svet sprejel sklep, s katerim je zahteval, da se imenuje posebna delovna skupina, ki naj takoj pristopi k izdelavi predloga meril o uspešnosti dela. Ta akt bi bil sestavni del

sporazuma in bi moral biti obravnavan in sprejet skupaj z njim. Nadalje je bila sprejeta zahteva, da je potrebno čimprej izdelati in posredovati v razpravo tudi posebne spiske, predvidene kot priloga sporazumu o sistemizaciji.

To so:

— seznam delovnih mest, kjer se zahtevajo poleg ostalih pogojev še ustrezne moralno politične lastnosti;

— seznam delovnih mest, na katerih se opravljajo dela, ki jih zaradi posebne narave ne smejo opravljati delavke in mladoletni delavci, ki še niso dopolnili 18 let;

— seznam delovnih mest, ki so primerne za zaposlovanje delovnih invalidov;

— seznam delovnih mest za katera je potrebno pred razporeditvijo opraviti specialni zdravniški pregled, itd.

Sprejete so bile še nekatere druge pripombe in predlogi, ki se bodo posredovali posebnemu, delegatsko sestavljenemu delovnemu telesu za pripravo splošnih aktov novega sistema delitve OD.

Vzporedno s sprejemom navedenih aktov je bil na tej seji sprejet še samoupravni sporazum o uveljavitvi sindikalne liste 76. Na delavskem svetu so tokrat, mimo uradnega dnevnega reda, spregovorili še o sorazmerno velikem številu odsotnosti z dela. Problem je pereč in aktualen že dalj časa. Sedanji sporazum o medsebojnih razmerjih daje sorazmerno široke možnosti za odobravanje plačanih in neplačanih odsotnosti z dela za športne, kulturne in najrazličnejše druge namene. Komisija za medsebojna razmerja ima takó težko delo. Zlasti še, ker bi se bilo potrebno do določenih odsotnosti v železarni na širšem nivoju, enotno opredeliti. Izgleda, da so sedanja določila sporazuma o medsebojnih

razmerjih res nekoliko širokogrudna in da bo treba ta akt, vsaj kar se tega področja tiče, nekoliko spremeniti in dopolniti. Delavski svet je po razpravi o tem vprašanju sprejel stališče, s katerim predlaga komisiji za medsebojna razmerja, da v bodoče število odobrenih odsotnosti omeji na najmanjšo možno mero.

DELOVNE SKUPINE so se po večini sestale 6. februarja, nekatere pa nekoliko kasneje. Obravnavale so predlog gospodarskega načrta Železarn Ravne za leto 1976. Pripombe in predlogi, zbrani v tako organizirani javni razpravi, so bili posredovani delavskemu svetu, ki je letni plan obravnaval in sprejemal 20. februarja.

Poleg obravnave letnega načrta so se delavci na delovnih skupinah tudi v grobem seznanili z rezultati poslovanja v preteklem letu in v januarju 1976; sprejeli so informacijo o udeležbi delegatov delavskega sveta na sejah; obravnavali vprašanje delovne discipline in drugo interno problematiko; postavili nekaj zahtev, vprašanj in podobno.

KOMISIJA ZA STANOVANJSKE ZADEVE se je sestala na 12. redni seji, dne 11. februarja 1976. Na tem sestanku so proučili in kritično ocenili leta 1974 sprejet samoupravni sporazum o stanovanjskih razmerjih. Zahteve po spremembah in dopolnitvah stanovanjskega sporazuma so se začele postavljati že neposredno po sprejemu. Sicer pa je pretečeno skoraj dveletno obdobje veljavnosti in uporabe tega akta pokazalo na mnoge slabosti tega sistema, tako pri razdeljevanju novih in zamenjavi starih stanovanj, kot pri postopku dodeljevanja kreditov za individualno gradnjo. Tako je bilo končno dogovorjeno, da vse komisije za stanovanjske zadeve v železarni sporazum ponovno prouče. Na tej osnovi se bo izdelal predlog sprememb in dopolnitev, ki bo nato posredovan v javno razpravo in sprejem po že običajnem postopku. Sedanja razprava bo

verjetno bolj živahna, kot je bila tista ob sprejemu sporazuma pomladi 1974.

Stanovanjska komisija je na tej seji izoblikovala med drugim naslednje pripombe in predloge, ki naj bi se upoštevali pri izdelavi predloga sprememb in dopolnitev sporazuma o stanovanjskih razmerjih:

— v 10. čl. bi bilo potrebno črtati navedbo za kvadraturu — koristno stanovanjsko površino — pri posamezni vrsti stanovanj. Naj bo samo: garsonjera, eno, dvo, trisobno stanovanje itd.

— v 31. čl. bi bilo potrebno opredeliti in precizirati, da delavci v tistih TOZD, ki so se železarni kasneje pripojile, ali pa se šele bodo, pridobijo za vsako leto delovne dobe v delovni organizaciji po 5 točk, šele od časa pristopa njihove OZD k našemu podjetju; za čas pred tem pa po dve točki.

Prav tako bi morali v 8. točki tega člena zajeti oziroma priznati nekaj točk delavcem, z določeno prirojeno ali drugačno telesno hibo, ki sedaj niso zajeti med delovnimi invalidi.

Navedbo, po kateri delavcu za vsako leto delovne dobe izven delovne organizacije pripadata dodatni 2 točki, bi bilo treba dopolniti z določilom, da ne štejejo leta, ki jih je delavec prebil na delu v inozemstvu; z izjemo, ko je bil na specializaciji ali podobno, kamor ga je poslala delovna organizacija.

— Člen 34 naj bi dopolnili oziroma spremenili v tem smislu, da bi bila razpis stanovanj in prioriteta lista izdelana enkrat letno, na začetku leta. Točnost podatkov, ki so podlaga za določitev točk na prioritetni listi pa bi se morala tekom leta večkrat preverjati.

— V sporazumu o stanovanjskih razmerjih bi bilo potrebno tudi točno opredeliti pravico in postopek zamenjave stanovanj; določiti čas po preteku katerega je delavec upravičen do zamenjave. Poleg tega bi bilo potrebno dodeljevanje in zame-

njava stanovanj strogo ločiti. V sedanji situaciji namreč lažje pride do novega stanovanja tisti, ki starega že ima, kot tisti, ki ga sploh nima.

Poleg navedenih so bile sprejete še nekatere druge pripombe, ki so bile posredovane pristojnim v KSS. Komisija je na tej seji nato še potrdila dogovor o odstopu stanovanja, sklenjen med predsedniki stanovanjskih komisij DSSS in TOZD MO. S tem dogovorom je bilo delovni skupnosti skupnih služb dano stanovanje na Čečovju, s tem, da je DSSS dolžna TOZD MO vrniti prvo ustrezno, razpoložljivo in enakovredno stanovanje.

Odstop je bil izveden zaradi nujnega reševanja stanovanjskega problema delavca DSSS.

Na tej seji je komisija nato še proučila nekatere aktualne stanovanjske probleme. Nato je obravnavala še politiko stanovanjske izgradnje in dodeljevanja stanovanj v železarni in v občini. Iznešena je bila kritika na neusklajene kriterije pri pridobivanju stanovanj na občini, pri solidarnostnem skladu in podobno. Po obravnavi politike stanovanjske izgradnje v železarni Ravne je bilo izoblikovano tudi naslednje stališče:

— komisija za stanovanjske zadeve pri DS TOZD MO smatra za potrebno predlagati spremembo politike izgradnje stanovanj v železarni v tem smislu, da bi bilo potrebno zgraditi oziroma odkupovati stanovanja tudi v drugih krajih, ne samo v okviru mesta Ravne. Konkretno predlaga odkup na novo zgrajenih stanovanj na Prevaljah.

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA se je sestala 19. februarja. Na tej seji je komisija najprej sprejela informacijo o stanju kadrov in številu zaposlenih v TOZD mehanske obdelave. Ugotovljeno je bilo, da so v večini obratov že nad planom. Zato je bilo sprejeto stališče, da vsaj nekaj prihodnjih mesecev ne bi smeli sprejemati novih delavcev. Trenutno kritično situacijo v posameznem obratu bi bilo potrebno reševati s prerazporejanjem delavcev in iskanjem drugih notranjih rezerv. Komisija je na tej seji potrdila ponoven sprejem dveh delavcev, ki sta se vrnila iz JLA; sprejela sklep o objavi štiri delovnih mest, za katera se zahteva srednja strokovna izobrazba oziroma VK; odobrila je nekajdnevno odsotnost z nadomestilom OD skupaj desetim delavcem za študijske, kulturne in športne namene in podobno. Obenem se je seznanila s stališčem delavskega sveta, po katerem naj bi v bodoče vse odsotnosti, ki so se dosedaj zelo širokogrudno odobravale, zmanjšala na minimum. Člani komisije so se s stališčem delavskega sveta strinjali in se bodo v bodoče po njem tudi ravnali.

KOMISIJA ZA GOSPODARJENJE pri delavskem svetu TOZD mehanske obdelave je na dnevnem redu imela samo eno točko; predlog za ustanovitev prodajne organizacije v ZRN, o katerem je sicer odločil delavski svet. Po tem predlogu bi železarna Ravne odkupila firmo Prinz u Krämer iz Remscheida. Sredstva za nakup osnovnih sredstev in za začetna obratna sredstva bi si v glavnem zagotovili v obliki kredita pri podružnici Ljubljanske banke v Frankfurtu. Komisija je predlož

Proizvodnja se je preselila na Jesenice

podprla in predlagala delavskemu svetu, da ga osvoji. Smatrala je, da je vsekakor potrebno najti nove oblike bolj efektne prisotnosti na svetovnem trgu. V prvi vrsti gre za večje osvajanje tržišča v EGS pa tudi v drugih državah. Ta organizacija bi bila sicer v sklopu Slovenskih železarn. V prvi vrsti bi zaenkrat preko nje plasirali industrijske nože in platirano jeklo, kasneje pa tudi druge proizvode. Poleg tega bi v tej organizaciji, (ki bi zaposlovala skupno osem delavcev, od tega tri v administraciji, pet pa v neposredni proizvodnji) vršili določene usluge in servisne storitve kot popravilo in brušenje industrijskih nožev in podobno. Predlog je bil osvojen kljub temu, da obstaja določen rizik in da firma v prvi fazi vsekakor ne bo rentabilna.

Komisija za gospodarjenje je na tej seji obravnavala še nekatera druga vprašanja. Ponovno je sprožila problem stroja za globoko vrtnanje, ki je bil prehitro izločen iz proizvodnje. Pri globokem vrtnanju imamo velik zastoj, zato bi bilo potrebno izločiti stroj ponovno montirati ali pa nabaviti čimprej drugega. Dotaknila se je tudi vprašanja delovne discipline v določenih obratih, ki kljub tolikemu razpravljanju na vseh mogočih organih in delovnih skupinah še vedno ni zadovoljiva, kar slabo vpliva na produktivnost in kvaliteto dela.

DELAJSKI SVET je sestel na 23. redni seji v petek, 20. februarja. Obravnaval je predlog gospodarskega načrta za leto 1976, ki so ga pred tem že obravnavali delavci na delovnih skupinah; inventurno poročilo za leto 1975; predlog za ustanovitev lastne prodajne organizacije v Zvezni republiki Nemčiji in nekatera druga vprašanja. Sprejel je naslednje sklepe in stališča:

1. Delavski svet TOZD MO potrjuje predlog gospodarskega načrta za leto 1976 in s tem sprejema:

- načrt skupne in blagovne proizvodnje
- načrt realizacije
- načrt izvoza
- stopnje amortizacije osnovnih sredstev

— načrt višine amortizacije in investicijskega vzdrževanja

- načrt osebnih dohodkov
- načrt števila zaposlenih
- načrt dohodka za delo skupnih služb
- načrt celotnega dohodka in njegovo delitev

— načrt vrednotenja zalog

2. Ob izvrševanju letnega gospodarskega načrta 1976 se mora občasno povečan obseg dela po posameznih obratih reševati z načrtovanimi in usmerjenimi nadurami, z manjši meri pa z zaposlovanjem dodatne delovne sile.

3. Delavski svet potrjuje, da se v dohodkovnih razmerjih med TOZD tudi v letu 1976 uporabljajo že v letu 1975 vpeljane sistemske rešitve, in to:

— samoupravni sporazum o oblikovanju internih in eksternih cen izdelkov in storitev ter priznavanje interne premije za izvoz

— priznavanje posebne izvozne premije med delovnimi organizacijami SŽ z namenom, da se pospeši izvoz izdelkov vseh delovnih organizacij SŽ, zlasti pa predelovalcev jekla.

4. Delavski svet sprejema na podlagi predloženega zaključnega poročila o inventuri in razprave o organizaciji, poteku in rezultatu inventure sledeče sklepe:

— dovoli se knjiženje ugotovljenih viškov pri osnovnih sredstvih gospodarskega značaja v znesku 98.000 din v dobro sklado

— dovoli se odpis komisijsko predlaganih iztrošenih osnovnih sredstev gospodarskega značaja po sedanji vrednosti 2.589,40 din

— dovoli se knjiženje presežkov, ugotovljenih pri zalozah polproizvodov in izdelkov za nadaljnjo predelavo (kto 580) v znesku 9.399.875,70 din v dobro drugih dohodkov in

— knjiženje primanjkljajev v znesku 9.090.512,53 din v breme izrednih stroškov

— dovoli se knjiženje presežkov, ugotovljenih pri zalozah gotovih izdelkov (kto 6300) v znesku 47.505,33 din v dobro drugih dohodkov in

— knjiženje primanjkljajev v znesku 220.311,69 din v breme izrednih stroškov.

5. Delavski svet sprejema predlog za ustanovitev lastne prodajne organizacije v Zvezni republiki Nemčiji.

6. Prodajna organizacija v ZRN bo poslovala kot samostojna organizacija v sklopu SŽ.

7. Železarna Ravne najame kredit za odkup osnovnih sredstev firme Prinz u. Krämer v znesku 1.450.000 DM in sredstva za začetek obratovanja v višini 300.000 DM pri podružnici Ljubljanske banke LBH — Frankfurt, ZRN.

8. Odplačilo kredita prevzamejo:
TOZD metalurške proizvodnje, 49 %
TOZD mehanske obdelave, 49 %
TOZD TRO, 2 % vsakokratnega zapadlega deleža.

Ko bodo začele koristiti usluge tudi druge delovne organizacije, mora biti z njimi sklenjen sporazum o ustreznem deležu pri odplačevanju anuitet.

9. Stroški poslovanja in dohodek se razdelijo na posamezne TOZD v sorazmerju z ustvarjenim prometom.

J. Dežman

POROČILO O DELU SAMOUPRAVNIH ORGANOV V TOZD TRO PREVALJE

24. zasedanje delavskega sveta TOZD TRO Prevalje je bilo 2. februarja 1976. Na seji smo pregledali izvršitev sklepov prejšnjega zasedanja in ugotovili, da nam sekretariat samouprave ŽR še vedno ne dostavlja sklepov centralnega delavskega sveta, ki bi jih mi objavili na oglasnih deskah v naši TOZD. Ugotovili smo tudi, da naša pripomba k samoupravnemu sporazumu o podeljevanju nagrad in priznanj za delovni jubilej delavcev v ŽR ni bila upoštevana. Pojasnjeno nam je bilo, da smo pripombo prepozno poslali in zato ni bila iznešena na razpravi v ostalih dveh TOZD. Pri svoji pripombi še vztrajamo in želimo, da se pri pripravi predloga osnutka pravilnika o delitvi OD pripomba vnesa že v sam predlog.

Seznanjeni smo bili tudi o tem, da predlog investicij v pilarni za uvedbo proizvodnje vpenjalnih glav za ročne vrtalne strojčke ne bo izvedljiv. Razgovori s potencialnimi kupci predvsem zaradi problema cen niso bili uspešno končani.

Na omenjeni seji je delavski svet tudi sprejel gospodarski načrt za leto 1976 ter sklenil, da v februarju vodstvo TOZD skupno s strokovnimi službami izdelava predloge ukrepov za zagotovitev izvršitve sprejetih načrtov. Predlog naj bo izdelan s posebnim poudarkom na varčevanju, povečanju produktivnosti in boljšem gospodarjenju sploh.

V zvezi s planiranimi stroški za delo skupnih služb bomo od službe plana in analiz ŽR zahtevali specifikacijo vseh storitev skupnih služb za našo TOZD v preteklem letu in specifikacijo storitev, ki so predvidene v gospodarskem načrtu za letošnje leto.

Potrdili smo inventurne razlike, ki so bile ugotovljene pri popisu premoženja TOZD po stanju 30. novembra 1975 in odobrili ustrežna knjiženja. Največ razlik je bilo ugotovljenih pri popisu jekla. Raznovrstnost tega materiala do neke meje sicer opravičuje te razlike. Ob prehodu na računalniško obdelavo podatkov bo potrebno še posebno skrbno voditi dnevno evidenco o spremembah stanja materiala v skladišču, sicer bodo ob prihodnji inventuri razlike prevelike.

Na 24. zasedanju smo tudi sprejeli samoupravni sporazum o uveljavitvi sindikalne liste 76 v ŽR in sklenili, da ostanejo v TRO amortizacijske stopnje za leto 1975 nespremenjene, ker že v sedanji višini upošteva vse inflacijske učinke.

Opozorili smo na zaskrbljujoč odstotek nesreč pri delu v naši TOZD. Res je, da številko povečuje dejstvo, da v TRO nimamo obratne ambulante in morajo delavci za vsako manjšo poškodbo k zdravniku. Takoj pa, ko se delavec zgleda v ambulanti, je poškodba uradno evidentirana in procent nesreč se tako večja. Kljub temu pa bomo eno od prihodnjih zasedanj posvetili problemu nesreč pri delu. Komisija za varstvo pri delu nam bo izdelala podrobno analizo o vrstah in vzrokih nesreč, nato pa bomo poizkušali najti predloge za izboljšanje stanja.

25. zasedanje delavskega sveta TOZD TRO Prevalje je bilo dne 21. februarja 1976. Tokrat smo razpravljali o predlogu tehničnega razvoja ŽR in osvojili predlog za ustanovitev lastne prodajne organizacije v ZRN. Za ta namen bo ŽR odkupila osnovna sredstva firme Prinz u. Krämer in najela kredit pri podružnici LB V Frankfurtu. TOZD TRO prevzame plačilo kredita v višini 2 odst. vsakokratnega zapadlega deleža.

Na predlog komisije za medsebojna razmerja in v skladu z določili samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu TOZD TRO je določil 9 delovnih mest, za katera velja od 1. marca 1976 dalje deljen delovni čas.

Za prosto vodilno delovno mesto vodje prodaje TOZD TRO je delavski svet imenoval 3-člansko komisijo, ki bo v skladu z določili statuta objavila razpis v dnevem časopisu, zbrala in pregledala prispele prijave ter pripravila predlog za imenovanje delavca na to delovno mesto.

Komisija za gospodarjenje se je sestala na 28. redni seji, dne 29. januarja 1976. Pregledala je gospodarski načrt ŽR za leto 1976, odobrila je nakup vrtalnega stroja ter za nasekovalnico v pilarni dva zračna cilindra s stikali in napravo za signira-

nje pil. Odobrila je tudi nakup pisarniškega inventarja za prodajni oddelek in za obnovljen prostor vratarnice.

Kot običajno, je pregledala obračunane nadure v preteklem mesecu in izdelala plan nadur za februar.

Učencem TSS Ravne je odobrila plačilo reklamnega oglasa. Izdelavo dokončnega predloga odboru za kadre ŽR o vračilu stroškov šolanja tistih članov kolektiva, ki so študij ob delu iz neopravičenih razlogov opustili, pa je predala komisiji za medsebojna razmerja.

Komisija za medsebojna razmerja je na 38. redni seji, dne 6. februarja 1976 obravnavala prošnjo evidentičarke v skladišču za premostitev na drugo delovno mesto. Prošnja ni bila ugodno rešena, ker ni ustreznih prostih delovnih mest.

Zaradi nujnih potreb v računovodstvu je bila delavka iz zavijalnice za določen čas premeščena v oddelek za obračun OD za opravljanje pomožnih del pri rednih mesečnih obračunih OD.

Komisija je odobrila še začasne premostitve treh delavcev v mehanični delavnici in odobrila članom Okteta TRO po 5 dni izrednega plačanega dopusta v letu 1976 za nastope izven občine Ravne.

Na 39. redni seji je komisija sprejela sklep, da začasno premesti delavko iz pilarne v zavijalnico. Nadalje je komisija sklepala o dveh skrajšanih odpovednih rokih in se seznanila o samovoljni prekinitvi delovnega razmerja delavca iz pilarne.

Na 40. redni seji, dne 21. februarja 1976 pa je komisija imenovala dve tričlanski komisiji za ugotavljanje sposobnosti dveh pripravnikov — strojnega in ekonomskega tehnika. Seznanila se je z odpovedjo delovnega razmerja delavke iz mehanične delavnice in predlagala plačilo stroškov strojepisnega tečaja uslužbenki v računovodstvu. Na tej seji je komisija tudi izdelala predlog delovnih mest, za katera velja deljen delovni čas.

Komisija za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti in izrekanje ukrepov je obravnavala prijavljene prekrške dne 29. januarja in 19. februarja 1976. Na prvi razpravi je zaslišala štiri delavce, od katerih je eden izpisoval napačne podatke na obrazec o dnevni evidenci dela, drugi je neopravičeno izostal z dela, ostala dva pa sta bila vinjena na delu in sta delovno mesto samovoljno zapustila.

Na drugi razpravi je komisija obravnavala štiri primere prekrškov, od teh malomarno opravljanje delovnih obveznosti, delo na strojih za svojo korist brez vednosti in dovoljenja predpostavljenih in en primer vinjenosti in razgrajanja na delovnem mestu. Za omenjene kršitve je komisija izrekla tri opomine in tri javne opomine.

Sindikalni izvršni odbori TOZD TRO so imeli skupen sestanek dne 11. februarja 1976. Pregledali so sklepe sveta sindikata in potrdili stališče, da bomo v tem letu z izletništvom nadaljevali, saj je naletelo na ugoden odmev med zaposlenimi. Za razliko od preteklih let si bomo prizadevali, da bodo izleti organizirani na krajših relacijah in bo tako dan večji poudarek rekreativni dejavnosti in družbenemu vzdušju udeležencev izleta. Tudi sami rekreaciji bomo posvetili letos še večji pomen in si

prizadevali, da bo zajela širši krog zaposlenih. Športne prireditve v preteklosti so bile sicer številne, udeleženci pa so bili žal vedno eni in isti.

Na sestanku smo bili seznanjeni, da bo letos 11. aprila naš oktet organizator nastopa moškega zbora lesne industrije Slovenije. Prireditve bo posvečena 10. obletnici dela okteta TRO, obenem pa bo imela pomemben reklamni pomen za nas. Ob tej priliki bo izdana koncertna knjižica z reklamnimi oglasi slovenske lesno predelovalne industrije. Zbrana sredstva bodo

dobrodošla, saj je prireditve nedvomno povezana s precejšnjimi finančnimi izdatki.

Izvršni odbori so sprejeli še nekaj pomembnih sklepov, kot npr. da bomo v bodoče kvartalno spremljali bolniške izostanke, da bomo pričeli evidentirati kandidate za nove samoupravne organe, da bomo predlagali strokovnim službam, da razmišljajo o tem, kako v tem letu ukiniti nočno delo žensk in potrdili pravilnik o podeljevanju priznanj samoupravljavcem ŽR.

I. Prislan

Ni dela, ki se ne bi dalo opravljati bolje kot se opravlja sedaj

Leto 1975 je bilo leto inovacij. Minilo je v dvanajstmesečnem ugotavljanju, kako malo smo pri nas na tem področju storili. Posledica takega ugotavljanja je akcija organiziranja in izvajanja inventivne dejavnosti tudi v letu 1976, kar je uradno potrjeno od zveznih in republiških organov.

Danes je inovacija v večini primerov ilegalna in neorganizirana. V organizacijah združenega dela in TOZD moramo ustvariti ugodno klimo, dati možnosti slehernemu. Inovacija naj postane redni del delovnega procesa! Povezati jo moramo z razvojno-rizikovalno dejavnostjo, biti pa mora načrtna in organizirana.

— Ali imamo potencial?

V Jugoslaviji je približno 0,2 odst. inovatorjev v vsej množici zaposlenih. V ŽR je podobna slika, saj znaša delež aktivnih inovatorjev približno 0,3 odst. s povprečnim prihrankom 200.000,00 din na leto. Poglejmo preprosto računico množične inovacijske dejavnosti za ŽR!

Če bi vsak dvajseti sodelavec napravil izboljšavo z letnim prihrankom 100.000 din v poprečju, bi pomenilo za ŽR naslednji prihranek:

$$200 \times 100.000,00 = 20.000.000,00$$

Dve milijardi starih dinarjev prihranka pomeni za našo OZD več novih strojev, več novih delovnih mest, več stanovanj... 200 predlagateljev tehničnih izboljšav pa pomeni za našo OZD samo 5-odst. udeležbo. Kategorije, »bolj delaj, bolj šparaj«, so kategorije na »horuk«, ki so v današnjem času še nujne, in ki prinašajo boljše rezultate, vendar ne silijo k inovaciji. Poleg teh kategorij je nujna še kategorija »uporablaj pamet«. Menim, da je v zad-

nji kategoriji največ rezerv, največ naših notranjih rezerv. Za aktiviranje teh rezerv je potrebna samo ugodna klima in urejeni odnosi v združenem delu.

ŽR je ena tistih organizacij združenega dela, ki ima v zvezi z izumiteljstvom urejene samoupravne odnose, le organizacijsko še ni povsem jasna pot. Pri tem mislim na pot od rojevanja ideje do izvajanja ideje. Kot sem že na začetku omenil, je v večini primerov inovacija ilegalna. Znana postane šele takrat, ko inovator prijavi inovacijo »Odboru«, prihranki pa so že vidni.

Taka pot inovacije ni pravilna, saj so stroški inovacije v večini primerov direktno bremenili obrat. Inovacijska dejavnost mora postati organizirana in legalna, razvojne službe, obratovodstva in ostale strokovne službe pa morajo dati inovatorjem vso strokovno pomoč pri izvajanju.

Pot od ideje do realizacije inovacije v ŽR bo objavljena v naslednji številki Informativnega Fužinarja.

Danes objavljamo **Samoupravni sporazum o izumih in tehničnih izboljšavah SŽ**, ki opisuje postopek za uveljavljanje tehničnih izboljšav in izumov, postopek pri ocenitvi koristi in uporabnosti izboljšav, postopek za določanje odškodnin, pravice in dolžnosti avtorjev, ter prehodne in končne določbe.

Sodelavci!

Ali že opravljamo delo na dovršen način?

Predsednik odbora za oceno investicijskih projektov, izume in racionalizacije:

Vinko Trafela, prof. str.

Tehnične izboljšave

Odbor za oceno investicijskih projektov, izume in racionalizacije je 31. 1. 1976 prvič zasedal odkar velja nov samoupravni sporazum o izumih in tehničnih izboljšavah. Z ozirom na nove določbe so bile tudi rešitve nekoliko drugačne, zlasti glede časa uporabe posameznih predlogov. Po novem se namreč nobene izboljšave ne more v celoti nagraditi, dokler ni v uporabi najmanj eno leto, lahko pa se avtorju izplača akontacija. Prav tako pripadata še druga in tretja odškodnina, če je predlog

v uporabi najmanj tri, oziroma pet let. Odbor je najprej izdelal kriterije, kako plačevati avtorjem akontacije, katerih predlogi so v uporabi manj kot eno leto. Odločil je, naj bo višina akontacije v naslednji odvisnosti od trajanja izboljšave:

Čas uporabe	% od predračunske odškodnine
do 4 mesece	20
4 do 6 mesecev	40
nad 6 mesecev	60

Nov samoupravni sporazum o izumih in tehničnih izboljšav je izšel kot priloga v tej številki Informativnega fužinarja.

Na tej osnovi je odbor obravnaval posamezne predloge.

Vodja montaže v obratu strojev in delov, Pavel Krivograd, je izboljšal napravo za kaljenje bran. V oljno kad je namestil transporter in hladilno napravo, s čimer se je nadomestilo težko telesno delo dveh delavcev. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo znaša 218.013,60 din, izboljšava pa je v uporabi od marca 1974, jeseni 1975 pa je bila celotna proizvodna linija prodana železarni Jesenice. Odbor je nagradil avtorja z enkratno odškodnino 7.860,25 din.

Delovodji brusilnice orodja Jože Pori in Stefan Kamnik sta izdelala rezkarje za rezkanje deteljic na vseh treh dimenzijah pilger valjev. S tem sta skrajšala čas izdelave za okrog 30 % in letno prihranila 216.387 din. Izboljšava je v uporabi od januarja 1975, zato ju je odbor nagradil s prvo odškodnino 12.524,10 din, ki si jo delita enakovredno.

Lanser v pripravi dela mehanskih obratov Stanko Strmčnik je izdelal napravo za odrezovanje okroglih industrijskih nožev na krožni žagi. Pred tem so se te vrste noži odrezovali na stružnici, kjer je delovna ura dražja kot na žagi, pa še časi so bili daljši za več kot 70 %. Predvideni letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 313.990,38 din. Odbor je priznal avtorju prvo odškodnino 12.447,70 din, ker pa je izboljšava v uporabi nekaj nad 4 mesece, je odločil, da se mu izplača akontacija v višini 40 %, oziroma 4979 din. Po enoletni uporabi izboljšave se ponovno izračuna prihranek in na tej osnovi določi prva odškodnina, od nje pa se odšteje izplačana akontacija.

Vodja težke proge Franc Lončar in vodja proizvodnje TOZD metalurške proizvodnje Jože Žunec sta zmanjšala specifično porabo valjev na težki progi za okrog 20 %. To sta dosegla s povečanjem premera novih valjev tako, da sta jim podaljšala življenjsko dobo za eno »struženje«. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 188.312 dinarjev. Ker je izboljšava v uporabi od novembra 1973, ju je odbor nagradil z enkratno odškodnino 2.883,10 din, ki si jo delita enakovredno.

Obratovodja valjarne Marjan Blažič, obratovodja jeklarne Vlado Rac in vodja tehnologov jeklarne Stanko Kovačič so uvedli pretaljevanje odbrusa iz valjarske čistilnice, ki so ga pred tem odvažali v odpad. Letno se nabere tega odbrusa prek 3000 ton in če upoštevamo 81,2 % vsebnost kovinskih substanc in 0,68 dinarjev za kilogram vložka, znaša letni prihranek, dosežen z izboljšavo 1.659.200 din.

Odbor jim je dodelil prvo odškodnino v višini 27.592 din, ker pa je izboljšava v uporabi nekaj nad pol leta, se jim prizna akontacija v višini 60 % in prejme vsak po 5.518,40 dinarjev. Celotna prva odškodnina se jim dodeli po enoletni uporabi, izračuna pa se na dejanskih prihrankih.

Vodja vzdrževanja energetskih naprav Dušan Brankovič je izdelal suho varovalko za gorljive pline. Uporablja se pri avtogenskih rezalcih v čistilnici in pripravi vložka. Suha varovalka je napram vodni bolj zanesljiva in omogoča za okrog 15 %

večjo produktivnost rezalcev, kar znaša letno 204.262,60 dinarjev prihranka. Odbor ga je nagradil s prvo odškodnino v višini 7.585,25 dinarjev, ker je varovalka v rabi že od oktobra 1973.

Delovodja v strojnem remontu Vido Rataj je rekonstruiral bat za odpiranje in zapiranje klešč na manipulatorju pri 1800 t

stiskalnici. Z izboljšavo so se odpravili zastoji, ki so dotlej nastajali štirikrat letno. Letni prihranek, dosežen z zmanjšanimi zastoji in zmanjšanimi stroški popravil, znaša 257.605,30 dinarjev. Odbor ga je nagradil s prvo odškodnino 8.652,05 dinarjev, ki se mu izplača v celoti, ker je izboljšava v uporabi od julija 1974. K. F.

Predstavljamo našo železarno

OBROT INDUSTRIJSKIH NOŽEV

S postopnim ustvarjanjem proizvodne zmogljivosti in v zvezi z nastopajočimi potrebami se je v okviru mehanske obdelave jekla oblikoval tudi oddelek za izdelavo ind. nožev. S proizvodnjo kvalitetnih rezil se je železarna Ravne kot proizvajalec industrijskih nožev že zelo zgodaj uveljavila tako na domačem kot na tujem tržišču. Postopoma se je proizvodni program po strukturi rezil razširjeval in dosegel tak nivo, da je delno zadostil potrebam, ki so nastajale v predelovalni industriji. Naraščajoče potrebe po industrijskih nožih v posameznih panogah industrije so ugodno vplivale na dinamiko proizvodnje, ki je bazirala na občasnem večanju proizvodnje, uvajanju novih proizvodnih in tehnoloških procesov ter večanju produktivnosti dela. Že dolga leta nazaj je obstajala možnost plasmaja industrijskih nožev na domačem tržišču, zadnja leta pa se je železarna Ravne vedno bolj učinkovito vključevala tudi v izvoz industrijskih nožev. Porast proizvodnje je imel za posledico, da se je oddelek razvil v obrat. Indeks proizvodnje se je povečal v letu 1971 v primerjavi z letom 1961 za 251, indeks prodaje pa za 350 v primerjavi z letom 1961.

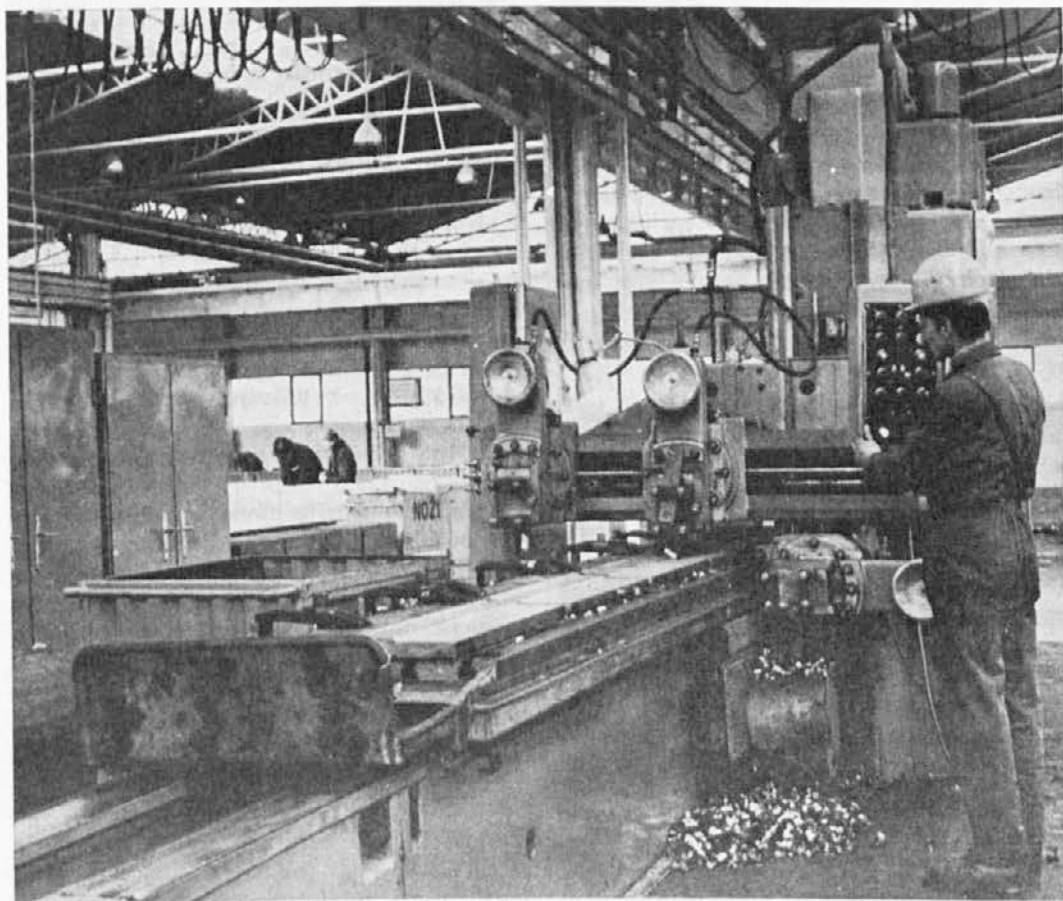
Odločilna preokretnica za razvoj izdelave industrijskih nožev je bilo leto 1970, ko je bil ob integraciji slovenskih železarn v združeno podjetje slovenskih železarn izdelan enoten in medsebojno usklajen program bodočega razvoja vseh treh slovenskih železarn za petletno obdobje, do leta 1975. Karakteristika tega razvojnega programa za železarno Ravne ni bila toliko v povečanju proizvodnje jekla, temveč oplemenitenje predelave, povečanje stopnje finalizacije.

Razvojni program je predvideval tudi izpopolnitev in razširitev obrata industrijskih nožev na novi lokaciji s pričetkom del leta 1973 ter zaključkom investicije leta 1975. Sedanji obrat industrijskih nožev je razdeljen na tri oddelke:

1. oddelek obdelave industrijskih nožev
2. oddelek izdelave krožnih žag in segmentov
3. oddelek termične obdelave.

Tudi organizacijsko je obrat zaključena celota. Izdelujemo nože za:

- lesno predelovalno industrijo
- celulozno in papirno industrijo
- kovinsko predelovalno industrijo
- tobačno industrijo
- živilsko industrijo
- ostalo predelovalno industrijo.

Alojz Mori (12 let v ŽR) pri skobljanju nožev

Poleg navedenih industrijskih nožev izdelujemo še strugarske nože različnih dimenzij in oblik iz brzoreznega jekla ter krožne žage za hladno rezanje kovin od dimenzij $\varnothing$ 315 mm pa do $\varnothing$ 1400 mm.

Material za izdelavo industrijskih nožev izdeluje železarna Ravne sama. Določene količine materiala dajemo v prevalljanje na Jesenice in v Štore, v glavnem nam pa dobavljata vložek naša valjarna in kovačnica. Posebej je potrebno poudariti, da smo v železarni Ravne v popolnosti osvojili izdelavo Compound jekla (vložka), ki je zelo dobre kvalitete. Prej smo morali ta vložek uvoziti, predstavlja pa precejšnjo količino naše proizvodnje. Izdelavo zvarjenih gredic se je iz obrata strojev in delov preneslo v naš obrat.

Ker je bilo že od vsega začetka jasno, da bo železarna Ravne z razširitvijo kapacitet obrata ind. nožev morala izvažati del proizvodnje, je bilo potrebno novi obrat opremiti z modernimi stroji. Posebej bi tu omenili NC vrtalni in rezkalni stroj, brez katerih sploh ne bi bil mogoč prodor na ameriško tržišče, kjer so zahteve glede kvalitete in toleranc obdelave izredno ostre.

V letu 1975 je železarna Ravne izvozila okrog 60 odst. proizvodnje ind. nožev v ZDA, Romunijo in Bolgarijo izključno za konvertibilno valuto. Preizkusne količine industrijskih nožev smo izdelali tudi za tržišče SSSR, kjer bi radi poleg stiskalnic in valjev plasirali še ind. nože.

Perspektivni razvoj obrata ind. nožev do leta 1980 predvideva povečanje proizvodnje na cca 1100 ton. Ker je proizvodnja zelo močno vezana na izvoz, del opreme ne more več zadostiti kvalitetnim zahtevam kupcev. To ima za posledico poleg slabe kvalitete izdelkov še nizko produktivnost in temu primerno visoke stroške. Zato je nujna modernizacija strojev (zamenjava), delno z uvedbo dodatnih NC strojev.

Dopolniti je potrebno kapacitete za toplotno obdelavo. V oddelku krožnih žag in segmentov iz brzoreznega jekla je prav tako potrebno povečati proizvodnjo z nabavo ustreznih modernih namenskih strojev. Čeprav se danes razvijajo tudi drugi načini rezanja, je klasični način še vedno v pretežni rabi in bo povpraševanje ostalo. Predvidena je tudi povečana proizvodnja krožnih nožev.

dipl. inž. Alojz Knez

Družbena samozaščita

Družbena samozaščita se je v zadnjem času pričela pospešeno uveljavljati na območju občine Ravne na Koroškem, posebno pa še po sprejetju nove ustave ter dokumentov X. kongresa ZKJ. Čutiti je tudi prve uspešne prijeme od občinskega odbora za družbeno samozaščito in od odborov, ki so bili ustanovljeni pri KS na Ravnah, na Prevaljah, v Mežici in v Črni na Koroškem. Prav tako so pričeli delovati odbori za družbeno samozaščito v OZD v nekaterih bolj v drugih manj, kar je seveda odvisno od aktivnosti določenih subjektov, ki so in bi morali biti odgovorni za to dejavnost v delovni organizaciji. Pomemben prispevek daje na področju uveljavljanja družbene samozaščite postaja milice neposredno ali preko varnostnikov na varnostnem okolišju. Zlasti pri nudenju ter dajanju strokovne pomoči ter seznanjanju nosilcev družbene samozaščite v občini in v KS s vprašanji, ki so bistvenega pomena za varnostne razmere.

Postaja milice Ravne na Koroškem želi in dela na tem, da bo sodelovanje pri krepitvi sistema družbene samozaščite neposredno z občani čim bolj pristno. Da bo te preko sredstev javnega obveščanja seznanjala z oblikami sodelovanja, medsebojno nudenje pomoči in pri širjenju varnostne kulture.

Tako kot v vojnem času ne bodo samo poklicni vojaki tisti, ki bodo branili našo samoupravno socialistično ureditev s puško v roki, tako danes v mirnem času naj ne bodo samo poklicni tovariši organov za notranje zadeve tisti, ki bi imeli pravico delati po vprašanju varovanja našega družbenega sistema, z ustavo določenega reda, ljudi ter družbenega in zasebnega premoženja. To pravico in dolžnost naj ima sle-

herni občan, ki bo takšne negativne pojave preprečeval s preventivnimi ukrepi.

Da bi bila seznanjena z obsegom preventivnih ukrepov čim širša javnost, bomo našli nekatere ukrepe, ki bi jih naj vsak občan izvajal v cilju svojega prispevka po vprašanju družbene samozaščite.

Našteti so nekateri ukrepi za varnejše ravnanje občanov v nekaterih okoliščinah. Nakazanih je le nekaj prizorišč, ki so najpogosteje ogrožena:

1. Da bi varneje ravnali doma predlagamo:

— ne puščati ključev stanovanja na neprimernih mestih, ko se oddaljite od svojega doma,

— obdaljši odsotnosti zaupajte sosedu varstvo vašega premoženja,

— v primeru, da izgubite ključ, takoj zamenjajte ključavnico, ki naj bo cilindrična,

— na vhodnih vratih naj bo nameščena slepa kljuka, z notranje strani pa varnostna veriga,

— tudi ob krajši odsotnosti dosledneje zaklepajte stanovanje in tudi za najkrajši čas ne prepuščajte stanovanja neznanecem kot so razni tepiharji, dežnikarji, krošnjarji, berači in podobno. Zlasti te ne puščati v stanovanju same,

— ne hranite doma velike zneske gotovine, dragocenosti, še posebej ne v času vaše odsotnosti ali če so ob delovnem času odsotni vsi člani družine,

— ničesar ni varno nakupovati od neznancev,

— ne puščajte odklenjenih koles ali motornih vozil brez nadzorstva,

— posebej si zabeležite tovarniške številke koles, raznih aparatov, strojev, orožja in podobno. Prav tako si pribeležite

posebej številke bankovcev, ki jih hranite doma,

— pisemski nabiralnik naj bo v času vaše odsotnosti prazen (to uredite tako, da pošto iz nabiralnika dviguje сосед ali pa naj vam jo pošiljajo na začasni naslov),

— ne puščajte na vratih obvestil kje ste oz. kdaj se vrnete domov,

— pred vašim odhodom iz hiše poskrbite za požarno varnost (izklopite vse aparate iz vtičnic). Prav tako poskrbite, da bodo priprte vse vodne pipe,

— ne puščajte zunaj lestve, zavoje in podobno, kar lahko služi storilcem, da se popnejo na okno ali balkon,

— ne puščajte odprtih oken v kletih ter spodnjih prostorih, če ta niso zamrežena,

— v primeru kaznivega dejanja takoj obvestite postajo milice osebno ali preko telefona na št. 92. Ničesar ne prijemajte in ne spreminjajte na kraju dejanja,

— če vas obiščejo nepoznane sumljive osebe ali če te vidite, da se zadržujejo na kraju, ki je neobičajen vas prosimo, da to takoj sporočite na postajo milice,

— obvestite postajo milice o vseh primerih, ko kdo razpečava oz. razprodaja predmete sumljivega izvora ali po nenormalni ceni.

2. Vaše ravnanje pri nakupih:

— ne nosite s seboj več denarja kot je potrebno in tega ne kažite,

— ko pustite kolo ali motorno vozilo, tega prej zaklenite in pregledajte če so zaprta tudi okna, vključite signalno napravo, ali storite kaj drugega, da nepridiprav ne bo mogel uporabiti vozila,

— zabeležite si bankovce, ki jih nesete s seboj ter hranite listek v žepu in ne v denarnici, odvrzite ga šele po povratku domov (za primer žepne tatvine),

— večjo vsoto denarja porazdelite v več žepov (ni primerno imeti ves denar v denarnici ali v enem žepu),

— ne odlagajte med izbiranjem ali plačevanjem blaga denarnico ali torbico na prodajalni mizi,

— pazite na ovoje, pakete ter podobno prtljago, ki jo imate s seboj,

— ne nosite listnice — denarnice v zadnjem hlačnem žepu, mreži, borši ali odprti torbici in zunanjem žepu plašča,

— kolikor je večja gneča, toliko bolj bodite pozorni, ker to večkrat namenoma povzroči organizirana skupina žeparjev,

— posebej polagajte pozornost pri vstopanju in izstopanju iz javnega prevoznega sredstva in prireditvenih prostorov,

— če se pripeti karkoli sumljivega, ali če pride do tatvine, je pomembno vedeti, kdaj in kje je bila storjena in to takoj sporočiti postaji milice. Če je le mogoče si zapomnite storilca ali ga celo zadržite,

— večkrat preverite, če imate denar na svojem mestu (po odhodu iz vsakega lokala, posebej če je bila gneča).

3. Na avtobusu in vlaku:

— ne nosite s seboj več denarja ali dragocenosti kot je potrebno,

— pazite na sumljivo obnašanje ljudi v neposredni okolici posebej ob vstopanju oz. izstopanju,

— vidno označite kovčke ter prtljago, da vam to namenoma kdo s podobno ne zamenja,

— med vožnjo, v kolikor potujete sami, bodite budni.

4. Pri parkiranju:

— po možnosti parkirajte na čuvanem parkirišču,

— zaklenite vozilo, preglejte okna ter preverite, če so vrata vsa zaklenjena. Če vas je več, pustite za krajši čas enega v vozilu,

— ne razstavljajte vabljevih predmetov v avtomobilu v času vaše odsotnosti,

— čez noč ne puščajte v vozilu ničesar kar ni nujno, tudi bencina naj bo čim manj,

— če ni čuvaja na parkirišču, poskušajte v nočnem času vozilo parkirati na osvetljenem prostoru,

— ne puščajte nobenih dokumentov v vozilu.

Poleg naštetih so še druga prizorišča, za katera bi kazalo naštetih možnosti za varno ravnanje t. j. pri taborjenju, smučanju ali kopanju v hotelu in podobno. To pa bomo mogoče poskušali kdaj pozneje.

Ker so varnostni ukrepi na prvi pogled (skoraj bi lahko rekli) drastični, kot da je ne vem od koliko nepridipravov ogrožena naša družba, želimo takoj povedati, da stanje kriminalitete na področju občine Ravne ni kritično. Naši predlogi za vašo ravnanje so objavljeni predvsem v vašem interesu, da zavarujete vaše premoženje

Kastor

ter v cilju, da bi podobnih primerov pri nas registrirali čim manj, če pa že bodo pa želimo, da bomo te uspešno raziskali skupaj z vašo pomočjo.

Postaja milice Ravne
Komandir Anton Lapanja

Tudi načrtovalci socialno ekonomskega razvoja premalo upoštevajo invalidno populacijo in ostarele občane, da smo del družbe. Kljub opozarjanju se še naprej gradijo arhitektonske ovire. Naštetem naj le nekaj teh: težki ali nedostopni in nemogoči dostopi s stopnišč do javnih zgradb in stanovanjskih blokov, v zadnjem času se gradijo celo stopnišča brez držal, redke so klančine v zgradbe, težko dosegljivi javni telefoni, ovire v javnem prometu, itd., itd... Za ureditev tega področja je potrebno sprejeti zakonske predpise.

Z današnjo stopnjo razvoja medicine in delovanjem raznih medicinskih ustanov že kar zadovoljivo rešujemo vprašanje medicinske rehabilitacije. Pozabljamo pa na psihično habilitacijo in rehabilitacijo, ki je za invalida enako odločilna, kot medicinska. To področje bi morali obravnavati kot sporedni dejavnik ali v posameznih primerih kot nadaljevanje medicinske habilitacije oz. rehabilitacije.

Invalidi se zavedamo, da je za nas življenjskega pomena psihična habilitacija, rehabilitacija, krepitev še preostale fizične in psihične sposobnosti. Zato se organiziramo in delujemo v raznih socialno humanitarnih organizacijah. Z aktivnim delovanjem teh organizacij — društev si zagotavljamo psihično rehabilitacijo in pomagamo vzgajati občutek enakopravnega občana. Z vključitvijo v samoupravne interesne skupnosti socialnega skrbstva smo teoretično vrednotili pomembnost aktivnega delovanja socialno humanitarnih organizacij — društev. Vendar se materialni položaj delovanja teh organizacij — društev prepočasi izboljšuje, ker se premalo vrednoti naše delo.

Ne zahtevamo materialnega priznanja, temveč zagotavljanje osnovnih organizacijskih materialnih pogojev za družbeno koristno delo.

DELO INVALIDU

Vsako leto, prvo pomladno nedeljo (letos je to 21. marca) praznujemo mednarodni dan invalidov. Ta dan je določen na podlagi sklepa mednarodne organizacije (FIMITIC) invalidov, katere član je tudi Jugoslovanska zveza invalidov dela in posredno vse socialno humanitarne organizacije Slovenije.

Letos se vse prireditve, manifestacije in posveti organizirajo pod geslom, ki je zapisano v naslovu.

DELO INVALIDU, to je geslo, ki zdravemu občanu, ki ima zagotovljeno ekonomsko eksistenco in socialno varnost, zveni nekako prazno — tuje. Za nas invalide pa izražata ti besedi globok življenjski pomen. Življenjski pomen zato, ker nam povesta, da se ne smemo izolirati, ampak se vključevati enakopravno v sredino kjer živimo z delom in organiziranim delovanjem.

V ustavi imamo jasno opredeljeno socialistično humano načelo, da družba zagotavlja slehernemu občanu enakopravni ekonomski in kulturni razvoj ter socialno varnost.

Bili bi preveliki idealisti, če bi pričakovali, da bo to ustavno načelo uresničeno takoj. Obratno — preveč kritični, če bi dokazovali, da ni bilo nič storjenega za uresničitev tega ustavnega načela oz. določila.

Zadnja leta je bil na področju zagotavljanja socialne varnosti invalidov storjen

precejšen napredek. Sprejetih je bilo več normativnih aktov, s katerimi se v okviru materialnih možnosti družbe bolj humano ureja socialni položaj invalidov.

Potrebno pa bo še precej časa, da bodo vsa določila teh normativov uresničena in uvedena v vsakodnevno življenje. To poudarjam zato, ker je na žalost še vse preveč subjektivnih razlogov pri uporabi izvajanja teh družbeno priznanih pravic invalidom.

Žalostno, toda resnično, so primeri, da se delavca prav stimulira in s tem zavestno vodi k invalidnosti. Ko postane invalid, pa se mora marsikdo s pomočjo pravnih norm boriti za družbeno priznane pravice. Tudi na področju varstva, vzgoje in zaposlovanja telesno ali duševno prizadete mladine se stanje prepočasi ureja. Tu nimamo urejenega družbeno socialnega varstva, predvsem pri zaposlovanju. V železarni bolj pod prisilo zakonskih določil, nekako solidarno urejamo delo že zaposlenih invalidov. Tako dela na bolj ali manj primernih delovnih mestih preko 600 invalidov II. in III. kategorije. Ni pa na razpolago podatkov, vendar je po oceni v Koroški regiji čez 5000 invalidnih oseb.

Glede na specifičnost industrije v regiji obstaja že pereč problem zaposlovanja novih invalidov, predvsem invalidne mladine. Ta že aktualni problem v občini oz. regiji se vse premalo odgovorno in organizirano rešuje.

Razne prireditve in športna tekmovanja dneva invalidov, niso priložnostna ali letno enkratna in edina priložnost, da javnost glasneje opozorimo, da smo aktivni člani družbe in po svojih fizičnih sposobnostih soustvarjamo boljši jutri.

Letos organizirajo socialno humanitarne organizacije koroške regije pod pokroviteljstvom sveta občin Koroške in občinskih svetov sindikatov koroške regije, Železarne Ravne, stalne konference za rehabilitacijo invalidov Maribor ter s pomočjo delavcev samoupravne interesne skupnosti Ravne in telesnokulturne skupnosti Ravne, Dravograd ter Slovenj Gradec **VI. tradicionalno kulturno športno srečanje invalidov severovzhodne Slovenije**, in sicer:

— petek, 19. marca ob 17. uri v Likovnem salonu na Ravnah — otvoritev razstave ročnih del učencev posebnih osnov-

nih šol, zavodov in likovnih del invalidov amaterjev — Sol Petra in Repnika iz Radelj;

— sobota 20. marca ob 19. uri v Titovem domu na Ravnah — svečana akademija s kulturnim programom.

Športna srečanja bodo:

— v šahu 20. marca s pričetkom ob 13. uri v prostorih hotela Košenjak v Dravogradu,

— v kegljanju 21. marca ob 8. uri na kegljišču v Slovenj Gradcu,

— v namiznem tenisu, plavanju, streljanju in malem nogometu pa v nedeljo 21. marca ob 9. uri v prostorih DTK.

Tekmujejo ekipe socialno humanitarnih organizacij, društev, zavodov in posebnih osnovnih šol severovzhodne Slovenije.

Predvidevamo, da bo v vseh prireditvah aktivno sodelovalo več kot 400 invalidov.

Leskošek Franc

Promet z izdelki trajnejše vrednosti, ki smejo v promet z garancijskim listom

Promet z izdelki trajnejše vrednosti urejajo določbe 50. do 52. člena Zakona o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov (Uradni list SFRJ, št. 2/74), 23. čl. Temeljnega zakona o blagovnem prometu (Uradni list SFRJ, št. 1/67, 30/68) in odredba o izdelkih, ki smejo v promet le z garancijskim listom in tehničnim navodilom, in o izdelkih, za katere morajo biti med garancijskim rokom zagotovljeni servisno vzdrževanje in potrebni nadomestni deli, ter o najmanjšem trajanju garancijskega roka zanje (Uradni list SFRJ, št. 48/75), v zvezi z 68. členom Zakona o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov (Uradni list SFRJ, št. 2/74).

Izdelki trajnejše vrednosti smejo v promet le, če imajo garancijski list, zagotovljeno servisno vzdrževanje in rezervne dele. Poleg garancije pa ima kupec tudi pravico zahtevati odškodnino po pravilih premoženjskega prava pri pristojnem sodišču.

Garancijske liste izdajajo proizvajalci ali uvozniki in morajo vsebovati naslednje:

— obveznost, da bo v primernem roku odpravljena pomanjkljivost ali napaka,

— da bo porok trpel stroške z odstranitvijo napake in stroške s prevozom oziroma prenosom izdelka,

— razvidno mora biti, da je porok poskrbel za servisno vzdrževanje,

— razvidno mora biti, da se garancija podaljša, če traja popravilo več kot 10 dni **od dneva prijave okvare**,

— določilo, da porok proizvod zamenja z novim, če v roku 90 dni ni odpravil okvare, ali vrne kupcu vplačani znesek za proizvod.

To so minimalni jamstveni pogoji, ki jih mora vsebovati vsak garancijski list.

Poleg navedene ima kupec v smislu 23. člena Temeljnega zakona o blagovnem prometu pravico, če ima proizvod napako,

zahtevati od trgovine, ki je proizvod prodala na drobno, zamenjavo proizvoda z brezhibnim, vrnitev vplačanega zneska ali s kupčevo privolitvijo odpraviti okvaro.

Seveda kupec nima teh pravic, če je nastala okvara po njegovi krivdi ali če je za napako vedel ob nakupu.

Po pravilih premoženjskega prava prodajalec jamči kupcu za kvaliteto prodanega blaga kar pomeni, da ima proizvod določena svojstva iz česar sledi, da tudi odgovarja za napako pri prodanem proizvodu.

Kupec ima pri nakupu proizvoda na malo sledeče pravice:

1. zahtevati zamenjavo proizvoda z brezhibnim,

2. vrniti proizvod s tem, da mu trgovina vrne vplačani znesek,

3. zahtevati, da se napaka odpravi, če je to mogoče.

To so izbirne pravice kupca, ki ima možnost, da se odloči za eno izmed njih.

Po pravilih premoženjskega prava lahko kupec zahteva tudi povrnitev škode, če jo je zaradi tega utrpel.

Kupec uveljavlja svoje pravice proti delovni organizaciji, ki mu je prodala proizvod na drobno. Uveljavlja jo lahko tudi v primeru, če trgovina ni zakrivila pomanjkljivosti ali zanjo ni vedela (skrite napake, poškodovano blago v izvorni embalaži ipd.).

Tu gre za odgovornost, ki izhaja iz konkretne kupoprodajne pogodbe, v kateri prodajalec nastopa kot pogodbeni stranka in je samo on v odnosu do kupca in nihče drug — odgovoren za brezhibnost proizvoda, ki je predmet te pogodbe.

Po pravilih premoženjskega prava je nakup proizvoda v prodajalni na malo, kupoprodajna pogodba, katero sta pogodbeni stranki dolžni spoštovati — kupec blago plača, prodajalec pa zanj jamči.

Torej, kupec ni v nikakršnem pravnem odnosu s proizvajalcem, temveč s trgovino na malo in lahko le proti tej uveljavlja svoje pravice.

Prodajalec na malo je odgovoren za napako na proizvodu:

1. če je napaka na proizvodu obstojala, ko ga je kupec prevzel ali pozneje kot posledica vzroka, ki je obstajal pred nakupom,

2. da napaka ni nastala po kupčevi krivdi (zaradi nepravilnega ravnanja s proizvodom ipd.),

3. da kupec ob nakupu ni vedel za napako, kar se sicer smatra, da se je strinjal z nakupom izdelka z napako.

Prodajalec torej ne odgovarja, če je kupec ob nakupu vedel za napako, bodisi, da ga je nanjo opozoril prodajalec, ali je sam napako opazil na kakršen koli način (vidna napaka — ugotovljena s prostim zapažanjem).

Skratka, za skrite napake v vsakem slučaju odgovarja prodajalec, razen, če kupec ob nakupu za napako zve ali jo opazi in se s tem strinja.

Odgovornost za napake se nanaša na vse proizvode v prodaji na drobno in ima kupec zgoraj navedene pravice ne glede na vrsto proizvoda. Posebej pa ima kupec te pravice pri proizvodih, ki se dajejo v promet z garancijskimi listi.

Vse navedene pravice ima kupec zagotovljene v garancijskem listu v smislu 51. člena Zakona o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov. Te svoje pravice kupec uveljavlja proti organizaciji, ki je izdala garancijski list, (proizvajalec — uvoznik). Če ta delovna organizacija ni organizirala odprave okvar, napak in servisno vzdrževanje v kraju, kjer se njen proizvod daje v promet, tedaj je dolžna to organizirati organizacija, ki proizvod prodala na malo (trgovina). Enake pravice, ki jih ima kupec napram organizaciji, ki je proizvod dala v promet, ima ta organizacija napram proizvajalcu oziroma uvozniku, ki je proizvod proizvedla ali uvozila. Skratka, trgovina ima pravico zahtevati vrnitev vseh stroškov, ki jih je imela v zvezi zagotovitve pravic kupcu, od proizvajalca.

V primeru, da trgovina — prodajalec na drobno ne postopa po zahtevi kupca, lahko kupec uveljavlja svoje pravice preko pristojnega sodišča.

V kolikor bodo pri kontroli ugotovljene kršitve zakonskih določb, ki urejajo način prodaje, servisno vzdrževanje in pravice kupcev, bodo izvršeni napram kršiteljem ukrepi iz 64. in 66. člena Zakona o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov (Uradni list SFRJ, št. 2/74).

V Odredbi o izdelkih, ki smejo v promet le z garancijskim listom in tehničnim navodilom in o izdelkih, za katere morajo biti med garancijskim rokom zagotovljeni servisno vzdrževanje in potrebni nadomestni deli, ter o najmanjšem trajanju garancijskega roka zanje, je razširjena garancija na naslednje izdelke:

— zgorevalni motorji,

— športni rekviziti, katerih prodajna cena presega 100 dinarjev, športni čolni in motorji za čolne,

— hišno, pisarniško in šolsko pohištvo,

INFORMATIVNI

svěinot

MESEČNO GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Št. 12
Priloga 5

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o izumih in tehničnih izboljšavah SŽ

Ravne na Koroškem, marec 1976

Na podlagi 95. člena o patentih in tehničnih izboljšavah (Ur. list FLRJ št. 44/1968, Ur. list FLRJ št. 28/1962 in Ur. list SFRJ št. 24/74) ter določb samouprav-

nega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarn Ljubljana so sprejele organizacije združenega dela Slovenskih železarn naslednji:

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

o izumih in tehničnih izboljšavah SŽ

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Namen tega samoupravnega sporazuma je, da spodbuja vse delavce Slovenskih železarn (dalje: SŽ) k izumljanju, odkrivanju ter uvajanju novih rešitev določenega tehničnega problema in k racionalnejši uporabi tehničnih sredstev in tehnoloških ter drugih delovnih postopkov, s čemer se dosega večja storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek na materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav, boljša organizacija in kontrola proizvodnje in poslovanja, boljša varnost pri delu ter racionalnejše izvajanje funkcij v SŽ. S tem pa se tudi zagotavlja enak položaj vsem delavcem SŽ.

Namen sporazuma je prav tako zagotovitev medsebojne izmenjave izumov in tehničnih izboljšav, ustvarjenih v posameznih OZD SŽ.

2. člen

Izum kot predmet tega samoupravnega sporazuma pomeni skladno z zakonom novo ustvarjalno rešitev določenega problema, ki se da uporabiti v dejavnosti OZD SŽ in izpolnjuje zakonite pogoje za pridobitev patenta.

3. člen

Za tehnično izboljšavo se v smislu tega samoupravnega sporazuma šteje tehnična

rešitev, dosežena z racionalnejšo uporabo znanih tehniških sredstev in tehnoloških postopkov, s katerimi se dosega večja delovna storilnost, boljša kakovost proizvodov, prihranek pri materialu in energiji, boljše izkoriščanje strojev in naprav, boljša kontrola proizvodnje, boljša varnost dela, boljši delovni pogoji, zmanjšanje fizičnega napora pri delu in vsi drugi predlogi, ki kakor koli pripomorejo k racionalnejšemu delu.

4. člen

Izum in tehnično izboljšavo skladno z 2. in 3. členom tega sporazuma ima pravico predlagati vsak delavec SŽ.

5. člen

Ta samoupravni sporazum se uporablja obvezno pri vseh izumih in tehničnih izboljšavah, ustvarjenih v SŽ. Za take se smatrajo:

1. Če je prišlo do njih v času, ko je imel izumitelj ali avtor lastnost delavca v združenem delu v katerikoli OZD SŽ, v neposredni zvezi z njegovim delom v taki OZD.

2. Če je prišlo do njih v šestih mesecih, odkar je imel izumitelj ali avtor lastnost delavca v združenem delu v OZD SŽ in je bilo delo v neposredni zvezi s prejšnjim delom delavca v taki OZD SŽ.

3. Tudi za avtorja izven SŽ, če je predlog za OZD SŽ koristen in sprejemljiv.

6. člen

Pristojne samoupravne organe in način volitev določi vsaka OZD SŽ s svojim internim samoupravnim splošnim aktom.

II. MEDSEBOJNE OBVEZNOSTI MED OZD SŽ

7. člen

OZD SŽ se zavezujejo zagotoviti medsebojno menjavo patentov, izumov in tehničnih izboljšav, ustvarjenih v SŽ, s tem da ima ta menjava prednost pred enakimi odnosi izven SŽ. Ti odnosi se urejajo s pogodbami med zainteresiranimi OZD SŽ.

8. člen

V vseh glasilih v SŽ se objavijo informacije o priznanih izumih in tehničnih izboljšavah. Kolikor ima OZD SŽ interes, v soglasju z avtorjem sklene pogodbo z drugo OZD SŽ o izkoriščanju izuma ali tehnične izboljšave.

9. člen

Pristojni organ posamezne OZD SŽ lahko razpiše tehnične probleme v vseh glasilih v SŽ. Predloge za razpis dajo vodstva organizacijskih enot ali službe. Predloge za rešitev razpisanih tehničnih problemov zbira služba OZD SŽ, ki je razpis predlagala. Zbrane predloge obravnava in nagraduje samoupravni organ. Nagrada je razpisana za teoretično rešitev tehničnega problema, po izvedbi predloga in enoletni uporabi pa se le-ta obravnava skladno s tem sporazumom.

Višino nagrade določi samoupravni organ pred razpisom.

III. ORGANI IN SLUŽBE, KI OBRAVNAVAJO IZUME IN TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

10. člen

Organi in službe, ki obravnavajo izume in tehnične izboljšave so:

1. Vodstva organizacijskih enot, oziroma ustrezni uporabniki, ki podajajo strokovna mnenja na sprejete predloge.

2. Strokovna služba, ki organizira in vzpodbuja inventivno dejavnost ter evidentira prijavljene izume in tehnične izboljšave in jih dokumentirane z ocenami in ekonomskimi izračuni posreduje samoupravnemu organu v obravnavo in odločanje.

3. Strokovne komisije, sestavljene iz nevtralnih strokovnjakov, ki jih sklicuje strokovna služba ali samoupravni organ in obravnavajo posamezne predloge in podajajo o njih strokovno mnenje.

4. Samoupravni organ (organi), ki obravnavajo predloge, odločajo o priznanju in vrsti predlogov in odločajo o višini odškodnin.

11. člen

Delo strokovnih in samoupravnih organov se vrši skladno z določili internih samoupravnih splošnih aktov vsake OZD SŽ.

12. člen

Člani samoupravnega organa in ostali strokovni delavci (10. člen) so dolžni varovati popolno tajnost prijave izuma ali tehnične izboljšave.

IV. POSTOPEK ZA UVELJAVLJANJE IN OBRAVNAVANJE IZUMOV TER TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

13. člen

Za postopek uveljavitve izumov se uporabljajo neposredno določbe zakona, smiselno pa tudi določbe tega poglavja.

14. člen

Avtorji prijavljajo tehnične izboljšave pismeno strokovni službi na predpisanem obrazcu.

Število izvodov določi služba.

Predlogi se lahko prijavljajo v naslednjih oblikah:

— kot že realizirane izboljšave, ki že dajejo rezultate (najkasneje v roku 1 leta po uveljavitvi),

— kot izdelani predlogi, ki se jih lahko realizira,

— kot ideje, ki jih je potrebno pred realizacijo še dodelati.

Prijava mora vsebovati opis, ekonomske pokazatelje in po potrebi ustrezne načrte ali skice. Opis in dokumentacija morata biti popolna in razumljiva.

Če avtor nima možnosti sestaviti prijave, mu je dolžan pomagati vodja organizacijske enote, v kateri avtor dela.

15. člen

Samoupravni organ po potrebi določi izmed članov samoupravnega organa ali drugih strokovnih delavcev izvedence za preverjanje posameznih predlogov oziroma idej. Izvedence lahko angažira tudi strokovna služba, v tem primeru mora to potrditi samoupravni organ.

16. člen

Če je avtorstvo sporno, samoupravni organ po avtorjevi želji pritegne k obravnavi še druge delavce na strokovni ravni, ki zagotavlja zadostno znanje in sposobnost za pravilno zastopanje koristi avtorja in OZD SŽ. Če v OZD SŽ ni ustreznega strokovnjaka, mora samoupravni organ pritegniti k obravnavi strokovnjaka izvedence, za zadevno področje.

Avtorji imajo pravico, da prisostvujejo seji, na kateri se obravnavajo njihovi predlogi. Predsednik samoupravnega organa lahko odloči, da seji prisostvujejo vsi avtorji obravnavanih predlogov hkrati, če to ne moti poteka seje. V primeru, ko je število avtorjev večje, se morajo pred prijavo predloga med seboj dogovoriti o odstotku udeležbe in se poleg navedbe v prijavi podpisati. Če se avtorji med seboj ne morejo sporazumeti o udeležbi, samoupravni organ imenuje posebno komisijo, ki določi udeležbo avtorstva.

17. člen

Če samoupravni organ predvideva, da bo predlog koristen, obvesti predlagatelja, naj začne z delom.

V primeru, ko se predlog lahko realizira samo z delom avtorja, je vodja organizacijske enote, v kateri naj se predlog realizira, dolžan omogočiti izvedbo predloga.

V primeru, ko avtor sam ne more realizirati predloga, mu je dolžan pomagati vodja organizacijske enote, v kateri se de-

lo izvaja in po potrebi pri realizaciji predloga angažirati tudi druge delavce, ali pa predlog predložiti v realizacijo prek projektne organizacije. Za izvedbo je odgovoren vodja organizacijske enote ali vodja projektne organizacije.

Vodja organizacijske enote, v kateri se predlog realizira, je dolžan oskrbeti spremljanje stroškov za izvedbo predloga, razen v primeru, ko se predlog izvaja prek projektne organizacije.

V. POSTOPEK PRI OCENITVI KORISTNOSTI IN UPORABNOSTI IZUMOV IN TEHNIČNIH IZBOLJŠAV

18. člen

Pristojni samoupravni organ se pri ocenitvi koristnosti predlogov ravna po naslednjih kriterijih:

1. tehnični in gospodarski pomen za OZD SŽ
2. koristi, ki jih OZD SŽ lahko doseže z uporabo predloga
3. vrednost sredstev, ki jih OZD SŽ vложи v ustvaritev predloga
4. delež avtorja pri predlogu
5. okoliščine, ali je bilo delo na predlogu redno delo avtorja v OZD SŽ
6. druge okoliščine, ki so pomembne za vrednotenje predloga in odmero odškodnine.

19. člen

Pri ocenitvi tehniškega in gospodarskega pomena predloga mora samoupravni organ zlasti upoštevati, ali se predlog nanaša na:

1. nov proizvod, ki spada v skupino proizvodov, ki jih OZD SŽ še ne proizvaja
2. razširitev programa v skupini proizvodov, ki jih OZD SŽ že proizvaja
3. povečanje produktivnosti in ekonomičnosti zaradi:
  - a) uvedbe novega ali izboljšanje obstoječega tehnološkega postopka,
  - b) uvedbe novih surovin, s katerimi se doseže nadomestitev manjkajočih ali dražjih surovin,
  - c) izboljšanje obsega proizvodnje in koriščenja obstoječih kapacitet,
  - d) izboljšanje delovne varnosti,
  - e) izboljšanje učinkovitosti sredstev za delo.

20. člen

Po preteku enega leta od izvedbe izuma ali tehnične izboljšave je avtor dolžan posredovati službi podatke o dejanskih koristih izuma ali tehnične izboljšave. Služba mora zbrati vse strokovne ocene in ekonomski izračun koristi, ki so potrebni za obravnavo predloga. Vse strokovne službe so dolžne pomagati pri zbiranju podatkov o tehnični in ekonomski vrednosti predlogov.

21. člen

Samoupravni organ na svoji seji dokončno odmeri višino odškodnine. Pooblaščen oseba je dolžna izdati pismeno odločbo o izplačilu odškodnine najkasneje v 15 dneh po sklepu samoupravnega organa. Izplačilo se lahko izvrši šele po pravnomočnosti odločbe (22. člen).

22. člen

Vsak izumitelj oziroma avtor tehnične izboljšave ima pravico pritožbe v roku 8 dni na pristojni organ, kar je določeno z odločbo. Pritožba zadrži izvršitev odločbe.

23. člen

Za izume, ustvarjene v OZD SŽ, veljajo določbe zakona o patentih in tehničnih izboljšavah.

O izumu, ustvarjenem v OZD in o njegovih bistvenih tehničnih prednostih mora izumitelj brez odlašanja pismeno obvestiti OZD.

OZD mora brez odlašanja pismeno potrditi izumitelju prejem njegovega obvestila.

Izumitelj in organizacija morata varovati izum v tajnosti do vložitve prijave za pridobitev patenta.

Vzajemne pravice in obveznosti izumitelja in OZD, v kateri je bil ustvarjen izum, se uredijo s pogodbo.

Če ne pride do sklenitve pogodbe ali če ni v pogodbi drugače določeno, ima pravico pridobiti patent organizacija, če pa je ta noče uporabiti, ima pravico pridobiti patent izumitelj.

OZD mora v treh mesecih od dneva, ko prejme obvestilo o izumu, izjaviti, ali namerava uporabiti svojo pravico do pridobitve patenta.

Če izumitelj ne obvesti OZD o izumu, se šteje rok iz prejšnjega odstavka od dneva, ko OZD izve za izum.

Pravico dobiti patent ima izumitelj tudi tedaj, če organizacija v treh mesecih od dneva, ko je izjavila, da namerava uporabiti pravico do pridobitve patenta, ne vložijo prijave.

S pogodbo med OZD in izumiteljem se uredi tudi vprašanje zavarovanja izuma v tujini.

OZD, ki dobi patent, mora plačati izumitelju pravično odškodnino, razen če se izumitelj po izumu odpove odškodnine.

OZD mora plačati odškodnino tudi tedaj, kadar začne izkoriščati izum pred pridobitvijo patenta.

Odškodnina iz prejšnjih dveh odstavkov tega člena se določi sporazumno; če se ne določi sporazum, mora OZD v enem mesecu od izumiteljeve zahteve predlagati, naj jo odmeri pristojno sodišče.

Pri odmeri odškodnine upošteva sodišče zlasti: tehnični in gospodarski pomen izuma, koristi, ki jih organizacija lahko doseže z uporabo izuma, vrednost sredstev, ki jih je OZD vložila v ustvaritev izuma, delež izumitelja pri izumu, okoliščino, ali je bilo na izumu redno delo izumitelja v OZD ter druge okoliščine, ki so pomembne za odmero odškodnine.

24. člen

V primeru pogodbenega prenosa izkoriščanja izuma oziroma tehnične izboljšave na OZD SŽ ali na drugo OZD sklene OZD avtorja pogodbo z njim o njegovem deležu oziroma odškodnini. Avtorju mora biti določena odškodnina po enakih merilih, po katerih je bil pripravljen prvotni izračun prihrankov.

VI. POSTOPEK ZA DOLOČANJE
ODŠKODNIN

25. člen

Izračun prihrankov za izume in tehnične izboljšave je treba izdelati za eno leto; če je priznana večletna odškodnina, pa za vsako leto posebej. Izračun najprej iz-

dela avtor ali ustrezna strokovna služba in ga dostavi strokovni službi za preverjanje.

Korist ali prihranek je razlika med prejšnjim stanjem, povečanim za stroške izvedbe in novim stanjem po uvedbi izuma ali tehnične izboljšave.

26. člen

Odškodnino določamo po tabeli v odvisnosti od doseženih koristi oz. prihrankov. Odškodnino, določeno po tabeli, je treba pomnožiti še s faktorjem, ki upošteva stopnjo ustvaritvene sposobnosti.

Eoletna korist ali prihranek v din		Odškodnina din		Minimalna odškodnina din	Maksimalna odškodnina din
do 5.000		15 %		300	750
5.001—	25.000	750 + 11 %	razl. nad 5.000	750	2.950
25.001—	50.000	3.000 + 10 %	razl. nad 25.000	3.000	5.500
50.001—	100.000	6.000 + 7 %	razl. nad 50.000	6.000	9.500
100.001—	200.000	10.000 + 5 %	razl. nad 100.000	10.000	15.000
200.001—	500.000	15.000 + 4 %	razl. nad 200.000	15.000	27.000
500.000—	1.000.000	27.000 + 3 %	razl. nad 500.000	27.000	42.000
nad 1.000.000		42.000 + 2 %	razl. nad 1.000.000	42.000	—

FAKTOR USTVARITVENE SPOSOBNOSTI

Stopnja odločitve posebne delovne dolžnosti	Stopnja novosti	Že znano	Izboljšava z znanimi rešitvami	Izboljšava z izvirnimi rešitvami	Popolnoma novo
Posebna					
a) delovna dolžnost		0	0,4	0,7	1,0
Lažji pristop					
b) do predmeta izboljšave		0,2	0,5	0,8	1,1
Izboljšava z					
c) drugega delovnega področja		0,3	0,6	0,9	1,2

Stopnja novosti

1. Že znano

Pod to stopnjo prištevamo uvedbo že znanih postopkov, strojev ali naprav, bodisi da so preneseni iz OZD SŽ, drugih OZD, literature ali drugih virov.

2. Izboljšava z znanimi rešitvami

Pod to stopnjo prištevamo izboljšave postopkov, strojev in naprav z znanimi rešitvami oziroma predmeti.

3. Izboljšava z izvirnimi rešitvami

Pod to stopnjo prištevamo izboljšave postopkov, strojev in naprav z izvirnimi rešitvami in znanimi predmeti.

4. Popolnoma novo

Pod to stopnjo prištevamo popolnoma nove, doslej še neznane rešitve tehničnih problemov, ki morajo izpolnjevati pogoje za pridobitev patenta.

Stopnja posebne delovne dolžnosti

a) Posebna delovna dolžnost

S to stopnjo se ocenjujejo avtorji, ki so dosegli izboljšavo v okviru svojih rednih delovnih zadolžitev.

b) Lažji pristop do predmeta izboljšave

S to stopnjo se ocenjujejo avtorji, ki so izboljšali neki postopek, stroj ali napravo s svojega delovnega področja izven okvira rednih delovnih zadolžitev.

c) Izboljšava z drugega delovnega področja

S to stopnjo se ocenjujejo avtorji, ki so izboljšali neki postopek, stroj ali napravo na drugem delovnem, oziroma strokovnem področju.

27. člen

Avtor lahko prejme največ tri odškodnine na osnovi koristi oziroma prihrankov, ki jih daje izum ali tehnična izboljšava. Enkratna odškodnina pripada avtorju, če gre za enkratni prihranek in za predloge, ki so v uporabi do dveh let. Za predloge, ki so dalj časa v uporabi, se določi odškodnina po naslednji tabeli:

Čas uporabe predloga	Odškodnina
nad 3 do 5 let	2 odškodnini
nad 5 let	3 odškodnine

Prva odškodnina se izračuna na osnovi enkratnega prihranka ali na osnovi prihranka, ki ga daje izum ali tehnična izboljšava v prvem letu uporabe.

Druga odškodnina se izračuna na osnovi poprečnega prihranka drugega in tretjega leta uporabe izuma ali tehnične izboljšave.

Tretja odškodnina se izračuna na osnovi poprečnega prihranka četrtega in petega leta uporabe izuma ali tehnične izboljšave.

Tehnične izboljšave, ki se ne dajo ekonomsko ovrednotiti, se enkratno nagradijo. Višino odškodnine določi samoupravni organ.

28. člen

Pri realiziranih pomembnejših izumih ali tehničnih izboljšavah se lahko avtorju izplača akontacija, po preteku enega leta pa še razlika. Akontacija ne sme biti večja kot 60 % predračunske odškodnine.

29. člen

Prijavitelj izuma ima vse pravice, ki so priznane z zakonom. Višina odškodnine se ureja s pogodbo na temelju 26. člena sporazuma.

VII. DRUGE PRAVICE IN DOLŽNOSTI AVTORJEV IN OZD SŽ

30. člen

Za spodbujanje vseh delavcev v SŽ k izumljanju, odkrivanju ter uvajanju novih izboljšav naj vsaka OZD SŽ razpiše eno ali več nagrad za najboljše avtorje po kriteriju višine prihranka za OZD. Pogoje za razpis in podelitev nagrad urejajo posebni samoupravni sporazumi.

31. člen

Vsem avtorjem izumov oziroma tehničnih izboljšav OZD SŽ podeli pismeno priznanje v obliki diplome.

VIII. PREDHODNE IN KONČNE DOLOČBE

32. člen

Sredstva za financiranje novih izumov in tehničnih izboljšav se zagotovijo z letnim gospodarskim načrtom vsake OZD SŽ.

33. člen

Poleg odškodnin in nagrad lahko samoupravni organ predlaga, da se posebno uspešnim avtorjem nudijo v skladu z drugimi akti še naslednje ugodnosti:

1. Izredno plačan dopust
2. Podelitev štipendije za reden ali izreden študij
3. Odobritev službenega potovanja v tu ali inozemstvo z izključno nalogo izpopolnjevanja v svoji stroki
4. Premestitev na odgovornejše, oziroma zahtevnejše delovno mesto.

34. člen

Izplačane odškodnine se knjižijo po obstoječih finančnih predpisih. V skladu z obstoječimi predpisi se odškodnine ne tolmačijo kot osebni dohodek.

35. člen

Služba in knjigovodstvo osnovnih sredstev OZD morata voditi evidenco o vseh stroških, ki nastanejo z uvedbo izuma ali tehnične izboljšave. Uspešne izume in večje tehnične izboljšave je treba voditi kot osnovna sredstva. Amortizacijska stopnja je 20 %. Amortizirajo se samo izumi in tehnične izboljšave, pri katerih je znašala

vsota stroškov za izvedbo in izplačane odškodnine 10.000 din in več.

36. člen

V železarni Jesenice se kot specifičnost določi obveznost plačevanja članarine DIATI, ki znaša 0,5 % letnih prihrankov oz. koristi od tehničnih izboljšav in izumov. Društvo mora letno poročati samoupravnim organom železarne Jesenice o svojem delu in porabi sredstev. Članarino sme društvo uporabiti le za spodbujanje inovacijske dejavnosti in izobraževanje.

37. člen

Ta sporazum sprejme na podlagi predloga upravnega sveta SŽ in javne razprave v vseh OZD SŽ delavski svet SŽ (skladno z 80. členom samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v SŽ). S spreje-

mom samoupravnega sporazuma le-ta zavezuje vse OZD SŽ in se tedaj neposredno uporablja v vseh OZD SŽ neposredno oziroma z uveljavitvijo v internih samoupravnih splošnih aktih.

38. člen

Ta sporazum se uporablja v vseh OZD SŽ od 1. dne v naslednjem mesecu, ko je delavski svet SŽ sprejel sporazum.

Ljubljana, dne 30. 9. 1975.

Predsednik
delavskega sveta SŽ:
Vrečič Koloman s. r.

Ta sporazum je potrdil DS SŽ na svoji 8. seji dne 30. 9. 1975 v Ljubljani.

- gospodinske tehtnice,
- otroški vozički.

Pri športnih rekvizitih se določbe odredbe nanašajo na proizvode kot so: kolesa za trening na mestu, naprave za veslanje, tek in skoke, smuči na vodi, smuči, vezi za smuči, namiznoteniške mize, montažni bazeni za plavanje, športni zmaji, štoparice, sanke, kotalke, loke s puščico, športne jadrnice, jeklenke in regulatorje za podvodni ribolov.

Odredba se ne nanaša na proizvode kot so žage, dresi, športni čevlji, oprema telo-

vadnic in igrač (loki, vozički, plastične sani). Za normalno obrabo (kolesa za kotalke, praske na smučeh), ni možno uveljavljati pogojev iz garancije.

Za prilagoditev k pogojem določenih v odredbi, je bil dan 3-mesečni rok, ki je potekel 3. januarja. Po poteku tega roka so bili izvršeni ukrepi v smislu 64. in 68. člena Zakona o jugoslovanskih standardih in normah kakovosti proizvodov.

Tržni inšpektor
Franc Zavodnik

Človek — temeljni činitelj zmage

(moralna moč vseljudske obrambe)

DANAŠNJE sodobne vojne se pričenjajo nepričakovano in nenajavljeno. Z nenadnim in hitrim napadom želi napadalec čimprej doseči odločilno prednost, da bi preprečil mobilizacijo napadene države in reakcijo svetovne javnosti. Nemogoče je predvideti vse načine vojnega delovanja. Napadalec lahko napade neko državo z več strani hkrati, z zračnim desantom v zaledje, s pomorskim desantom, z zračnim bombardiranjem, ali kot se največkrat zgodi, združi vse te akcije. Da bi se napadena država lahko branila, mora imeti sodobno in organizirano obrambo, ki je pripravljena tudi v najtežjih trenutkih. To pomeni, da mora vsak prebivalec vedeti v vsakem trenutku kje naj se nahaja, kaj je njegova naloga in kaj mora delati. Kljub temeljitim pripravam pa pride v vojnem času do številnih nepredvidenih situacij, ki zahtevajo od vsakega prebivalca še dodatno spretnost in znanje.

Oblike in značaj bojnih delovanj v morebitni vojni so med seboj tako povezani, da se bodo posamezniki in cele enote znašle v situacijah, ki bodo zahtevale samostojne akcije v smislu splošne naloge in zamisli vojskovanja. Vlogi človeka, kot najvažnejšemu činitelju v vojni, se je vedno posvečala posebna pozornost. Njegova vloga in značaj sta že posebna v sistemu in koncepciji naše SLO, v kateri upravičeno in z razlogom objektivno in vsestransko proučujemo človeka in njegovo odločilno vlogo v vojni, ki bi jo vodili. Oslanjajoč se na človeka, na njegove ustvarjalne sposobnosti in težnjo za svobodo, ima naša družba vse pogoje, da ustvari nepremagljivo trdnjavo za vsakega napadalca, ki bi skušal ogroziti neodvisnost naše samoupravne socialistične družbe.

V preteklih letih je vojna tehnika zelo hitro napredovala, predvsem so napredovale velike industrijsko razvitejše države. Danes na primer, lahko sodobno opremljena divizija v eni sami minuti izstrelji iz svojih orožij nič manj kot sto ton jekla. Tehnična oprema enot je vsestranska. V prvi svetovni vojni je prišlo na enega vojaka 0,3 km, danes pa 30 do 40 km. Toda kljub temu, ne glede na tak razvoj tehnike in glede na zahodne teorije, da je človek kot činitelj zmage ostal za tehniko, pa sta sodobna gibanja in življenje pokazala, da so takšne teze netočne. Kljub hitremu napredku tehnike je število vojakov ostalo

v mnogih državah isto, ponekod pa jih je pod orožjem celo več.

Druga napačna teorija je tudi ta, ki sodi, da je za zmago dovolj vojno-tehnična premoč. Ker so se industrijsko močne države oprijele te teorije so vlagale vedno več kapitala v tehniko, v bistvu pa je tako njihova premoč upadala. Po podatkih OZN je bilo na svetu po prvi svetovni vojni (1920) kar 70 odstotkov ljudi podjarmljenih, le 30 odst. jih je živelo v neodvisnosti. Danes je neodvisnih 98 odst. svetovnega prebivalstva. Kljub lokalnim in meščanskim vojnem razvoju tehnike v velikih državah ni slabil, celo nasprotno, večal se je vojno-tehnični potencial. In ko se desetletja nadaljuje dirka v oboroževanju v kateri dominirajo velike industrijske države, pride do novega procesa, obujanja nacionalne zavesti in ustanavljanja številnih novih neodvisnih držav.

To novo orožje se je pokazalo nepričakovano močnejše od tistega, s katerim so gospodarili tisti, ki so hoteli uničiti zavest zaslužjenih narodov. S podatki zahodnih teoretikov, ki sodijo, da ima orožje dominantno vlogo v vojni, a človek se ne

menja, se ne moremo strinjati. Družbena moč sodobnega človeka in tehnike, kot sredstvo za doseganje vojnih ciljev, se je bistveno spremenila. Človek, kakor tehnika, sta doživela velike revolucionarne spremembe. Narasla je moč tehnike, prav tako pa tudi ljudska moč, ki je danes neprimerljivo večja, kot pred petdesetimi, ali več leti. V sodobni vojni moramo upoštevati še en nov činitelj — kvantitativno komponento, vso prebivalstvo, kot aktivnega činitelja vojne.

Do druge polovice prejšnjega stoletja so dobivale vojne samo operativne armade, masa ljudi pa ni sodelovala. Tudi počutju teh mas niso posvečali nobene pozornosti. Družbene in tehnične spremembe imajo za posledico, da bi v morebitni obrambni vojni sodelovali vsi ljudje, na celotnem področju. Ko pišemo o kvalitetni spremembi ljudstva, moramo vedeti, da je prišlo do obujanja narodov, kot je rekel tovariš Tito, do formiranja narodne zavesti, do pričanja ljudstva, da je neodvisnost temeljni pogoj za doseganje vseh ciljev. Ljudska zavest je postala nova družbena sila in motiv, da se odločno upre vsakemu agresorju. Politična moč ljudstva, njihova organiziranost, delovanje in borbena razpoloženje, idejno-politična mobilizacija, vse te komponente imajo odločilno premoč nad tehnično močjo države.

Mednarodno sodelovanje v borbi za ohranitev miru s strani velikega števila miroljubnih sil, za ohranitev nacionalne neodvisnosti in enakopravne odnose med njimi, kvalitetne spremembe ljudskega činitelja, posebno pri manjših narodih, ter poučeni z izkušnjami druge svetovne vojne, smo prišli do spoznanja, da lahko uspešno vodimo borbo tudi proti številnejšemu, močnejšemu in tehnično bolj opremljenemu sovražniku. Francija je na primer pred 130 leti uspela okupirati Alžir z 30.000 vojniki. V borbi proti narodnoosvobodilnemu gibanju pa je morala v boju angažirati 800.000 vojakov in kljub temu vojno izgu-

Koncepcija SLO: Človek je temeljni činitelj zmage

biti. Drug primer je bila dolgoletna Vietnamska vojna, v kateri so ZDA angažirale polmilijonsko armado, kateri je pomagalo še 700.000 domačih izdajalcev, pa kljub neprestanemu bombardiranju in razdejanju, divjanjem nad nedolžnim prebivalstvom, ZDA kot svetovna velesila ni uspela zmagati.

Tako lahko mirno zaključimo, da je človek bil in bo ostal temeljni činitelj zmage v vojni. Zavestno obujanje naroda, politično organiziranje, delovanje in medsebojno sodelovanje v borbi za ljudsko neodvisnost, izkušnje, kako se lahko uspešno vodi osvobodilni boj proti slehernemu sovražniku, to so nove kvalitete ljudskega činitelja v bodoči, morebitni vojni. Moralna moč človeka kot posameznika, enote in ljudstva, je v moderni vojni značajnejša kot kdaj prej. Lenin je dejal, da je končni cilj vedno odvisen od moralne moči ljudskih množic, ki na bojišču prelivajo svojo kri. Na temelju izkušenj iz NOV je tovariš Tito dejal: »Naše izkušnje so velike ravno v zavesti borcev, upornosti in samostojnosti v globoki veri v sebe, kar dela armado, ki se bori za pravične cilje nepremagljivo.« Torej, obramba domovine in zmaga nad sovražnikom je odvisna predvsem od moralnih kvalitete, politične zavesti vojakov in starešin. Motiviranost vojaka na bojišču je nova dimenzija sodobne vojne. Danes ne pride v poštev, da bi vojak na bojišču pobegnil, ker je velikokrat

prepuščen sam sebi, samostojnosti in svoji zavesti. Tu je tudi moralna moč naroda kot celotne armade in civilnega prebivalstva, ki ima danes tako važno vlogo kot še nikoli v zgodovini.

Po besedah tovariša Tita je najvažnejše, da je ljudstvo enotno in složno, ter da se vsak vojak znajde na vsakem mestu in v vsaki situaciji. V tem smislu tudi naša družba vlaga velike napore da bi z marksističnim izobraževanjem to res dosegli. S samoupravljanjem se je naša družba odločila za najhumannejše odnose do človeka kot sodobnega ustvarjalca. V tem je tudi ključ vseh naših uspehov pri izgradnji domovine in ustvarjanja pogojev za čim boljše obrambo, ki jo karakterizira vse-ljudski odpor. Samoupravni razvoj, iz katerega raste nov, samostojen človek, oseba z najvišjo družbeno vrednostjo, odpira ljudstvu najširše perspektive.

Naš delovni človek je postal tako glavni nosilec vseh akcij v samoupravnem socializmu, kar je naša najvišja in največja kvaliteta. Čim boljše se človek počuti v družbi v kateri živi, čim več mu ta nudi družbene, politične in osebne svobode, tem bolj je nanjo navezan, zainteresiran, tem večja je njegova vloga v splošnem sistemu in koncepciji SLO. Gledano iz teh zornih kotov lahko z zanesljivostjo rečemo, da je človek bil in ostal izhodišče vseh naših uspehov.

Svetislav Nikolić

Koliko za telo in koliko za duh?

(Ob slovenskem kulturnem prazniku)

Letošnje leto slavimo Slovenci stoto obletnico rojstva pisatelja Ivana Cankarja. Vsa slovenska kulturna dejavnost — in še posebej amaterska — naj bo letošnje leto posvečena temu jubileju. Pokazati želimo kulturno rast.

Pred kratkim smo praznovali Slovenci svoj kulturni praznik. Podelitev Prešernovih nagrad, številnih proslav in govorov o potrebi kulturne dejavnosti — o delavčevi vlogi in o vlogi sindikatov pri oblikovanju in širjenju kulturne dejavnosti — na ta dan ne manjka. Ko da živimo res vsi samo za kulturo! (Pa saj je na srečo le en dan v letu na tako vižo ubran! — si ob tem misli še marsikdo izmed nas).

V naši občini smo slavili tudi naš »občinski kulturni praznik« — tako bi smeli reči Prežihovi obletnici. Pregled opravljenega dela na področju amaterske dejavnosti v naši občini je nadvse razveseljiv. Dosežke v gledališki dejavnosti, v pihalnih orkestrih, v naših številnih zborih že lahko cenimo z republiški ali celo višjimi kvalitetskimi kriteriji za vrednotenje amaterske kulturne dejavnosti. Sodelovanje domačih kulturnih skupin na akademijah, slovesnostih, samostojne predstave in koncerti so rodili tudi sad: vzgojili smo si hvaležno poslušalstvo z vedno ostrejšim posluhom za kvaliteto.

S kulturo se danes ukvarjajo v naši občini: kulturna skupnost, občinska zveza kulturno prosvetnih organizacij, kulturno prosvetna društva po vseh krajih in končno najosnovnejši člen v tej verigi — akti-

ven ustvarjalec kulturnih dobrin — ČLOVEK — otrok, mladinec, delavec in upokojenec.

O delavcu-samoupravljalcu slišimo iz dneva v dan več besed. Žal pa tudi sadove teh besed lahko merimo le z dejanji. Delavec je ustvarjalec tudi kulturnih dobrin in s svojimi sodelavci njih potrošnik; je samoupravljalca, zato razpravlja o svoji dejavnosti in problemih v delovnih skupinah, v delavskih svetih, v sindikatu, v krajevni skupnosti...

Torej smo dolžni o problematiki kulturne dejavnosti govoriti tudi v vseh teh organih. Tudi to smo dosegli: o kulturi **govorimo** danes povsod.

Sredstva za finansiranje kulturne dejavnosti zbiramo s prispevki in jih po vseh mogočih kriterijih delimo pri kulturni skupnosti oz. OZKPO na matična prosvetna društva po krajih in posameznim skupinam. Za tako močno kulturno dejavnost v občini (poleg profesionalnih ustanov Študijske knjižnice, likovnega salona in delavskega muzeja) je zbranega denarja vedno premalo in glede na obveznosti do republiških institucij ga bo v bodoče še manj. Društva in sekcije bodo torej še naprej prisiljena prositi za pomoč gospodarske organizacije. Da je to povsem upravičeno, smo delno že in bomo morali še bolj spoznati.

Železarna Ravne je v naši občini po svoji širokosrčni pomoči nedvomno svetel lik med vsemi ostalimi gospodarskimi organizacijami. Udeležena je skoraj pri vseh

akcijah širšega družbenega značaja v kraju in v celi občini. Brez železarne se skorajda ne da več kaj narediti. Pa je treba tej dobrotljivosti le nekaj dodati: delitev je dobra in plemenita, če je pravična; lahko je boleča in zaskrbljujoča, če je pristranska.

Iz vseh mogočih virov črpamo to pomoč. Iz propagande, od odbora za splošne zadeve, pri sindikatu... Sprašujemo se lahko le, kako dolgo bo še tako šlo in bojmo se dneva, ko bo na vseh vratih zapisano: NI VEČ. — No, pa to je skorajda nemogoče. Dokler bomo ustvarjali dohodek (in železarji ga kljub vsem težavam verjetno še bomo), tako dolgo bodo morala biti na voljo tudi vsa navedena sredstva. Vprašljiva bo le njihova višina. Vedno bolj pereče pa bo postajalo vprašanje, KAKO TA SREDSTVA RAZDELITI?!

V ŽR imamo referenta za šport in rekreacijo, nimamo pa žal referenta za »kulturno rekreacijo«, kulturnega animatorja ali kakorkoli bi mu že rekli. In kot vse kaže, bomo v podjetju imeli prej DVA športna rekreatorja kot pa kulturnika. (Športna komisija pri DS mehanskih obratov je že predlagala namestitve drugega in predlaga, da bi bilo potrebno zaposliti na vsakih 1000 zaposlenih po enega — torej naj bi imeli v ŽR v prihodnje vsaj štiri športne referente). Izredno močna organiziranost in zagnanost naše družbe za športno dejavnost je močno prisotna tudi v našem podjetju. Nihče naj ne sodi napak: ne gre za napad na športne delavce. Rezultati naše občinske temeljne telesno kulturne skupnosti so jasno vidni. Pred kratkim podeljena Bloudkova nagrada naši — edini TKS v Sloveniji je temu dokaz. Nedvomno pa je velik delež teh dosežkov tudi »last« Železarne Ravne. In tudi to je prav. Toda ob aktivnih športnikih in potrebi po športni rekreaciji obstaja tudi dolga vrsta aktivnih kulturnikov in z njimi vred dolga vrsta sodelavcev s potrebo po kulturni rekreaciji.

Delavec samoupravljalca naj bi sam delil ustvarjeni dohodek po merilih produktivnosti, kvalitete... po objektivnih kriterijih naj bi delil tudi dotacije in s pravilno politiko usmerjal skladen razvoj — tudi športu in kulturi. V tem pa je pri nas problem. Poglejmo si samo podatek, koliko je bilo pri sindikatu porabljenega denarja v obdobju od marca do konca leta 1975 za šport in rekreacijo in koliko za kulturo in izobraževanje:

šport in rekreacija 120.000,55 din
izobraževanje in kultura 38.873,50 din

Delitev je torej v razmerju 3 : 1. (Če bi upoštevali vsa dobljena sredstva iz ŽR, je to razmerje še veliko večje). Iz vrst naših sodelavcev se aktivno udeležuje na kulturnem področju cca 250 do 300 ljudi. Sto je samo pevcev (v oktetu TRO, Koroškem oktetu, v MPZ Fužinar, v Vresu, v Mešanem pevskem zboru in v ostalih zborih po dolini), najštevilnejšim pevcem sledijo godbeniki, gledališčniki, folkloristi... In tem aktivnim kulturnim delavcem sledi še masa »pasivnih« sodelavcev — potrošnikov kulturnih dobrin. Vsem pripadajo trdnjše pozicije.

Delovno mesto kulturnega animatorja v ŽR je sistemizirano. Čimprej ga bo treba

KULTURNA KRONIKA

KAKO SMO NA RAVNAH POČASTILI SPOMIN NA PREŽIHOVEGA VORANCA

Tako, kot da se nas sploh ne tiče — ta Prežihov Voranc, čeprav smo imeli dober namen. K temu je pripomogla kopica nesrečnih okoliščin.

Program Prežihovega tedna je bil kar dobro zamišljen: v torek zvečer v študijski knjižnici, v sredo v Titovem domu, ob koncu tedna v Kotljah in še med tednom v šolah in v parku.

V študijski knjižnici je bil program lepo zamišljen — ravnatelj študijske knjižnice dr. Sušnik je na kratko orisal življenjsko pot Voranca, prebral proglas za zbiranje sredstev za ohranitev Prežihove bajte, ki naj bi postala Prežihov muzej — proglas je kulturna skupnost Slovenije namenila vsem Slovencem. Potem je sledil tonski zapis monodrame »Svetneči Gašper« po Vorančevi noveli »Pot na klop« in nazadnje zelo skrbno izbrano slikovno in knjižno blago, ki se je porajalo na Vorančevi življenjski poti. Program je ob napovedani uri stekel, poslušalcev pa je bilo kakih deset, da deset med njimi več kot polovica uslužbencev hiše. Bravo! Kulturni rekord za prosvetljene Ravne, ki premorejo nekaj sto intelektualcev, nekaj tisoč visokokvalificiranih delavcev, nekaj tisoč šolskih udeležencev in še in še.

Kaj je bil vzrok za tako kulturno sramoto. Slabo obveščanje! Tudi to je res, organizator ni uspel pravočasno spraviti tiskanih programov skozi tiskarno. Vedelo pa se je kljub temu, da bo proslava, vsako leto je bila in še kako prisrčna v ožjem krogu, v ta namen so bila poslana osebna vabila. Potem se je nekdo spomnil, da je tako početje »elitizem«, klicati samo določene občane, drugih pa ne, je družbeno škodljivo. Prireditelj je zato letos tako prakso opustil in rezultat: iz elitizma se je rodil nič. Tisti, kateremu je lani pognala tako dušebrižna misel v glavi, niti lani, niti prejšnja leta pa tudi letos ni prišel na proslavo. Prav gotovo »elitizem« ni združljiv z današnjo družbo, treba pa je pravilno oceniti, kaj je elitizem in kaj bi bilo, če ga ni. Rezultat je tu. Poimensko vabiti občane na zaključeno prosalvo pomeni obrniti se na tiste občane, za katere bolj ali manj vemo, da jim je naš pisatelj in njegovo delo pri srcu in ki jim ni vseeno po kakih poteh se vozi naša kultura. Klicati tistih, ki jim pa za take reči ni, pa res nima smisla, če bi kdo prišel na silo je bolje, da ostane doma. Kdo je kdo, pa se v glavnem ve.

Potem je prišel dan centralne proslave, sredi ob 19.30 v Titovem domu. Že dopoldan so zvočniki trobili po tovarni kje, kdaj in kaj. Na sporedu je bil poleg petja moškega zbora Fužinar in Koroškega okteta, še prvi Vorančev film »Kopljki pod brezo«. Na to proslavo je prireditelj vabil osebno soudeležene pri snemanju filma. Izgleda pa, da ga je ravno s tem polomil. Ker se vseh sodelujočih ni mogoče spomniti pa izgleda zopet elitizem, ker so nekateri dobili vabila, drugi pa ne in zamera je tu. Kdo bi se po 22 letih mogel spomniti vseh. Škodilo pa vseeno ni, so vsaj povabljeni

prišli in z njimi še nekateri mlajši družinski člani, če ne zaradi drugega pa vsaj zato, ker jih je hudo zanimalo, kako so njihovi starši izgledali pred četrtr stoletja. Potem pa je prišlo še nekaj neprizadetih, ki so prišli prav zaradi programa, le nekaj, to je treba poudariti. Na vso smolo je nagajala še kinoaparatura tako da je bil učinek še slabši, to naj bo v tolažbo tistim, ki niso prišli. Upajmo, da je mešani pevski zbor, ki bo nastopil ob koncu tedna, imel več poslušalcev.

Če nam nekaj ne gre pravimo »nad tem se velja zamisliti«. To oguljeno frazo tolikokrat ponavljamo, zamislimo se pa ne. To pot se pa zares velja zamisliti, zamisliti namreč o usodi kulturnega življenja na Ravnah in o odnosu Ravenčanov do njega. Seveda v kulturno življenje spada še mnogo drugega, petje, godba, gledališče, folklor, knjižnice, likovni salon in še kaj. Za vse te in take potrebe porabimo na Ravnah okroglo tristo starih milijonov in nekaj več za telesno kulturo.

Pa primerjajmo eno z drugim, če že tako mora biti. Kultura in telesna kultura sta bistvena sestavna elementa — poleg dela — vsakega človeka, zato je nesmisel prepirati se, katera od obeh je bolj potrebna, obe enako! Upravičeno pa lahko razpravljamo o upravičenosti ene ali druge. Po masovnosti in aktivnem sodelovanju seveda telesna kultura dobi zdaleč največ točk pa ne zato, ker je bolj potrebna, zato ker v njej deluje veliko število mladih, deluje pa usmerjeno. Vsakovrstne šole in tečajji usmerjajo mlade v to dejavnost, pri tem pa ne smemo pozabiti, da so za to dejavnost na razpolago sodobni objekti, strokovno vodstvo in rekviziti, tega za kulturno dejavnost žal ne moremo trditi.

Da Ravne nimajo sodobnega objekta za kulturno dejavnost je greh Raven, Ravenčanov in še posebej tistih voditeljev, ki so ravensko življenje načrtovali in uresničevali. Če se bo jutri neimenovani, a vseeno prizadeti oglasil čes »saj še ta dvorana, ki pravite da ni sodobna, ni napolnjena«, bo imel prav, kaj pa če bi na Ravnah namesto novega doma DTK stala le stara telovadnica ob fabriškem plotu — koga bi navduševala?

Kje so torej vzroki za kulturno mlakost na Ravnah? Samo v zastarelem objektu? Ne! Samo v Ravenčanih! Na športne prireditve gredo mladi in seveda tudi starši, saj so veseli, ponosni na svoje potomce. Mladi pa so pričeli aktivno delati v športu, ker so se s tem ukvarjali že starši. To je tradicija. Jabolko ne pade daleč od drevesa! Če bi čakali samo na plovce tradicije, bi bilo v kulturi pričakovati še večjo stagnacijo. Treba je torej vzgajati. Vzgoja pa ni samo doma, še mnogo več je je v šoli. Kako pa se naj učenec navdušuje nad kulturnimi dobrinami, če pa svojega učitelja ne vidi niti na eni kulturni prireditvi.

Sicer pa ne gre za prireditve, kot so proslave. Nekdo je navdušen nad lepo sliko, drugi rad čuje lepo pesem, tretji doživlja ob lepem dramskem tekstu ali ob le-

pem čitivu. Vsi so enakopravni. Hudo je, če nekdo v ničemer ne najde lepote in mu je edini cilj, da se naje, napije, se napije, še malo samoupravljanja in zvečer gleda nogometno tekmo, ali pa tudi ne. Takih pa ni malo. Če dobro premisli, je pa res oškodovan za tiste fičnike, ki jih prispeva za kulturno dejavnost — ker jih pač mora, saj drugače jih ne bi.

Da bi nekdo posilil hodil na prireditve je neumnost, bolje da ga ni, pa vendar hodi. Kar pogledajmo prireditve, npr. ob državnih praznikih. Tudi taki pridejo, ki jih sicer vse leto ni videti nikjer — da se ne bi zamerili, kaj veš, kdaj bo prav prišlo, posebno še, če si organiziran, morda bo treba celo kdaj agitirati za kulturno dejavnost, sicer se pa na kulturni program na proslavi požvižga. Takih farizejev tudi partija ni vesela!

Nad tem se velja zamisliti! Kdo pravi, da proslava mora biti, če je ta način izražanja zastarel ali odbijajoč. Izvajalci programa in njegovi načrtovalci vložijo ogromno delo, zato da sami sebi potem ob prazni dvorani pojo, igrajo in kaj še vse, pa še denar stane.

Voranc in njegova beseda je pa že nekaj tako žlahtnega za nas Korošce, k temu pridâ še svojo težo njegovo revolucionarno poslanstvo, da ga le ne bi smeli tako beraško odrajtati.

Vsak narod ima svoj narodni ples, pa se malokateri lahko pohvali s takimi biseri v literaturi kot se lahko mi na Koroškem in mu ni žal, ne časa ne sredstev, da ohranja dostojen spomin nanje.

Dr. Sušnik je po čitanju »proglasa Slovenskemu narodu« (katerega je predstavljala desetglava množica) zadelj sredstev za Prežihov muzej dejal, da haloški otroci že pridno zbirajo dinarje, pri nas pa še odlagamo pogovor, kako bi vso stvar odložili.

Človeku se sicer res upira, da bi podpisal tiste, ki si hočejo s kulturno nujo dobiček kovati, toda kaj se hoče, nekaj bo treba ukreniti, pač to, kar bo najceneje. Brez denarja se da res malo ali nič narediti, vendar ni denar tisti, ki rešuje naše kulturne probleme. Vsa čast tovarniškemu sindikatu, če reče da, ko gre za dotacijo kulturne prireditve, s tem pa njegovo poslanstvo še ni končano. Športniki občinstvo vzgajajo, politiki tudi, kulturniki pa nič.

Človek brez vsakega smisla za kulturno življenje je moderni robot, ki lahko družbi mnogo koristi, lahko ji pa ravno toliko škodi, ker je zavrgel osnovno in bistveno svojstvo človeka, ki ga ločuje od živali in stroja. Biti samoupravljalca v socialistični družbi, pomeni biti predvsem človek. Revolucija še zdaleč ni končana. Morda je ravno danes v največjem razmahu, saj utrjuje edinstven način družbenega življenja — samoupravljanje.

Kar bomo zasejali danes, bo jutri obrodilo. Pazimo, da nam bodoči rodovi ne bodo upravičeno očitali malomarne setve!

MOŠKI PEVSKI ZBOR DU MARIBOR NA PREVALJAH

Po uspelem srečanju zborov DU v Ljubljani dne 11. oktobra 1975 se je že tisti dan porodila želja v nadaljnjem sodelovanju med pevkimi zbori. Dogovorili smo se s tov. Karlom Rakušem, predsednikom DU Maribor in zborovodjem tov. Stanetom Colnaričem o skupnem koncertu in srečanju na Prevaljah. Oba zbora PZDU Maribor in mešani zbor DU Prevalje sta se pričela pripravljati za srečanje, ki je bilo dogovorjeno za 18. januar 1976.

Čas je hitro mineval, že je bilo treba pripraviti dvorano in zagotoviti obisk na koncertu. S sodelovanjem vseh pevcev in predsednika zbora tov. Sekavčnika je bilo vse pripravljeno.

Dne 18. januarja 1976 ob 15. uri je moški zbor DU Maribor čakal na odru v Kinodvorani da nas na Prevaljah navduši s svojim programom.

Pevce je pozdravil v imenu poslušalcev in zbora DU Prevalje tov. Bračko ter opisal sodelovanje teh dveh zborov, in zaželel mnogo uspeha.

Pod vodstvom pevovodje Stanka Colnariča so nam pevci zapeli 13 pesmi, umetnih in narodnih, poslušalci pa smo bili navdušeni nad izvajanjem, sledil je aplavz za aplavzom.

Po prvem delu je zapel tudi mešani zbor DU Prevalje pod vodstvom Jožeta Štreklja 6 pesmi, pretežno koroških, ki so lepo dopolnile program gostov. Ni nam bilo žal truda in vaj, imeli smo občutek skupnosti, slišali lepo pesem in obenem budili kulturno ter narodno zavest krajanov.

Po končanem koncertu smo z gosti imeli skromno zakusko in ob čaši vina vsi skupaj zapeli.

Tov. Karel Rakuša — osemdesetletnik, je še ponovno spregovoril vsem, se zahvalil za lep sprejem v tem koroškem kraju in zaželel še ponovnih srečanj ter sodelovanja na raznih kulturnih prireditvah. Slovo je bilo pristrčno, ob lepi pesmi smo si podali roke in zaželeli na svidenje.

Taka medsebojna povezava je spodbudna, vendar so pri tem potrebna tudi denarna sredstva, ki so pa za naše zборе precej skopa.

Pri nadaljnjem delu naših zborov se bomo morali povezati tudi z OZKPO Ravne na Koroškem in prositi delne pomoči v takih trenutkih.

Vsem, ki so pri srečanju sodelovali iskreno hvala! Hvala tudi moškemu pevkemu zboru »Vres« za usluge.

Jože Štrekelj

PRVO REPUBLIŠKO SREČANJE PEVSKIH ZBOROV UPOKOJENCEV SLOVENIJE V LJUBLJANI V LJUBLJANI

Na čast tridesetletnice svobode je bilo oktobra srečanje pevkih zborov upokojencev v Festivalni dvorani v Ljubljani. Sodelovali so zbori, izbrani iz vseh predelov Slovenije. Pokrovitelj tega srečanja je bila Zveza sindikatov Slovenije.

Našo koroško regijo je zastopal Mešani zbor DU Prevalje, ki šteje 35 članov. Po rednih vajah in temeljiti pripravi smo se odpeljali v Ljubljano, se vzpeli po lepih stopnicah v festivalno dvorano od vseh

Pevci DU Prevalje

strani so se zbirali pevci, kmalu nas je bilo okrog 260. Podali smo si roke, se spoznali med seboj, ter eden drugemu želeli, da bi bilo srečanje čim lepše.

Kmalu nato smo imeli vsi zbori skupno vajo pod vodstvom pevovodje Julija Gariča iz Laškega za dve zadnji pesmi koncerta, in to za našo koroško »Rož Podjuna Zila« ter »Pesem o Titu«. Hitro smo se zlili v enoto in zadonelo je iz 260 grl.

Vendar čas je hitro tekkel, zapustili smo oder, dvorana se je začela polniti, skupaj je bilo nad 600 poslušalcev.

Napovedovalka je bila Jana Osojnikova, ki je bila zelo duhovita in pristrčna.

Koncert se je začel. Prvi je pel moški zbor DU Maribor in nato mešani zbor Celje, moški zbor Laško, mešani zbor Ljubljana, moški zbor Domžale, mešani zbor Novo mesto in nato še mešani zbor Prevalje. Zapeli smo »Planinsko« (v hribih se dela dan, v hribih žari) pa še drugo »Nazaj v planinski raj«. Pevci so zapeli z navdušenjem in sledil je buren aplavz, to je tudi končno neko zadoščenje za toliko napore in nenehnih vaj.

Takoj za nami je pel znani operni pevec Ladko Korošec arijo iz opere »Kapljice za ljubezen« spremljala pa ga je prof. Milena Trost na klavirju. Spet je sledil aplavz, vsi smo bili zadovoljni.

Sledili so moški zbori DU Jesenice, Javornik, Kranj, Predoslje, Škofja Loka in Radovljica.

Zaključek — dve zadnji pesmi vseh pevcev; zabučalo je po dvorani, bila je mogočna manifestacija tridesetletnice, ki nam bo vedno ostala v spominu.

Čudovito je, ko človek nekako vstane iz svojih vsakdanjih skrbi in tegob, si veselo zapoje, poživi duha in spet olajšan zakoraka v jutrišnji dan.

Peli so stari čez osemdeset let in nazaj do dvajset let, invalidi, dekleta, matere, življenjsko preizkušeni, a ob pesmi še vedno mladostni.

Vsi pevci mešanega zbora DU Prevalje se republiškem odboru DU Slovenije, posebno tov. Jožetu Juraču iskreno zahvaljujemo, pa še našemu predsedniku zbora

tov. Sekavčniku, ki je kljub svojim težkočam sodeloval z zborom in dokazal, kaj zmore človek, če ima voljo. Iskrena hvala tudi tov. predsedniku DU Prevalje tov. Francu Bračku za njegovo pomoč.

Naj živi lepa slovenska narodna pesem, ohranimo jo bodočim rodovom!

Pevci zbora DU Prevalje.

Jože Štrekelj

MOŠKI PEVSKI ZBOR »FUŽINAR«

(Bilanca dela)

Moškemu pevkemu zboru se je izteklo šesto leto, odkar je bil ustanovljen. Iz majhne skupine petju predanih ljudi se je ustvaril močan harmoničen pevkni zbor, ki v splošno zadovoljstvo vseh krajanov in forumov odlično opravlja kulturno poslanstvo na Ravnah. Mežiška dolina je znana daleč naokrog po številnih pevkkih zborih in skupinah, predvsem Prevalje, kjer deluje kar šest pevkkih skupin in Ravne, kjer sta dva zbora in oktet. Železarna na Ravnah je s svojimi sodelavci pravi arzenal dobrih pevcev in prav z nekaj teh je sestavljen naš moški zbor. Naša želja je, da bi v naš zbor vključili čimveč mladih ljudi iz železarne in prav njim je namenjen naš klic k sodelovanju. Dobro vemo, da zahteva sodelovanje v zboru odповed marsičemu, predvsem večernemu družinskemu življenju, kajti redne pevske vaje so večinoma v večernih urah, ko so razredi, odn. vadbeni prostori na razpolago. Večina pevcev v našem zboru dela in mora svoj pičli prosti čas pametno porazdeliti, da lahko čimbolj redno sodeluje v pevkem zboru. V veliko pomoč nam je odločitev komisij za medsebojna razmerja v združenem delu železarne Ravne, da lahko pevci, ki so sodelavci ŽR, koristijo določeno število prostih dni za kulturne nastope. Pevski zbor FUŽINAR se ob tej priliki odgovornim v ŽR najlepše zahvaljuje!

Preteklo leto 1975 je bilo za zbor zelo pomembno in tudi uspešno. Pod vodstvom zborovodje Plestenjakove je zbor naštudi-

ral deset pesmi, med temi je bilo nekaj zahtevnejših. Z večino teh in drugimi se je zbor predstavil na celovečernem nastopu v Radljah, Vuzenici in v Kidričevem. Zapel pa je tudi pred mikrofoni radijskih snemalnih ekip iz Maribora in Ljubljane. Velik dogodek za zbor je bilo vsekakor televizijsko snemanje zboru prve dni meseca julija na Ravnah in bližnji okolici. Sicer muhasto vreme v tem obdobju nam je bilo v času snemanja zelo naklonjeno, tako da TV ekipa iz Ljubljane ni imela težkega dela. Barvna oddaja na televizijskih ekranih je bila meseca novembra po mnenju večine zelo dobra. Prejeli smo iz več krajev Slovenije laskave pohvale.

Naš zbor je zapel tudi bolnikom v Slovenjegraški bolnišnici — že tretjič po vrsti, pri tem pa smo prejeli vabilo tudi za naslednje leto. Prvič smo nastopili pred varovanci vzgojnega zavoda v Črni skupaj s folklorno skupino KPD Prežihov Voranc. To srečanje z mladino tega zavoda je bilo zares pristrčno.

Radi smo se odzvali tudi proslavam ob državnih, republiških in krajevnih praznikih — tako smo sodelovali na sedmih proslavah. Prav tako smo sodelovali tudi na reviji ravnanskih zborov in na tradicionalnem 8. srečanju pevskih zborov »OD PLIBERKA DO TRABERKA«. Peli smo tudi na 12 pogrebih.

Življenje znotraj zboru je bilo zelo razgibano. Pevske vaje so bile dvakrat tedensko, pa tudi trikrat, ali celo štirikrat, kakor je pač bilo potrebno. Pri tem ne smemo pozabiti, da je večina naših članov pevskega zboru zaposlenih v železarni na večizmenskem delu ter zato udeležba na pevskih vajah — z redkimi izjemami — nikoli ni mogla biti 100%. Prav zaradi teh in drugih nevednosti, ki so redni spremljevalci dela v našem zboru, je uspeh v minulemu letu toliko več vreden.

V letu 1975 je imel zbor 100 rednih vaj s preko 200 urami vadbe. Povpreček obiska na vajah je 24 članov, kar pomeni, da je bila udeležba zaradi že prej omenjenih ovir zadovoljiva. Pevski zbor FUŽINAR je lani štel 30 članov, od teh so trije upokojenci, ki se izvrstno dopolnjujejo z glavnino zboru.

Za uspešno vodenje, razčiščevanje problemov pri delu z zborom, kakor tudi za pravilno poslovanje odbora v odnosu z drugimi forumi je bilo opravljenih 14 delovnih sestankov ter tri seje odbora. Ob tej priliki moramo še posebej opozoriti na pristrčen kontakt med našim pevskim zborom ter upravnim odborom KPD Prežihov Voranc.

Ob prehodu v novo pevsko sezono smo organizirali sprejemanje novih pevcev v naš zbor. Razpisali smo avdicijo, na katero je prišlo šest kandidatov. Računali smo na večji odziv, vendar moramo upoštevati dejstvo, da je v kraju več zborov, ki prav tako želijo vključiti v svoje vrste nove člane.

Za posledicami prometne nesreče je zbor izgubil dolgoletnega člana, izvrstnega tovariša in dobrega tenorista Jožeta Medveška.

Omenimo naj še družabni večer v NAMI za člane pevskega zboru in njihove svojce, s katerim smo zaključili uspešno leto 1975.

GALLUSOVA PRIZNANJA TUDI PEVCEM MOŠKEGA ZBORA »FUŽINAR« IN OKTETU

V sredo 18. februarja t. l. je bila v Titovem domu osrednja proslava ob obletnici smrti velikega domoljuba in revolucionarja Prežihovega Voranca. Na tej proslavi sta sodelovala tudi moški zbor »Fužinar« in moški oktet domačega društva, oba dobitnika Gallusovih priznanj na tem pristrčnem večeru. Odlikovance je imenoval in jim čestital tovariš Lotrič, član republiške zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije.

Dobitniki Gallusovih priznanj pri MPZ »Fužinar« so:

Zlata priznanja:

Alojz Satler, Rudi Gerdej, Jože Prašnički, Ivan Jeromel in Jože Krevh.

Srebrna priznanja:

Monika Plestenjak, Feliks Vrhovnik in Franci Kamnik.

Bronasta priznanja:

Ivan Fonda, Ignac Plevnik, Ivan Breznik, Ivan Jelen, Franc Rotar, Mirko Šipek, Boris Tomaž, Polde Planinc, Ivan Štosir, Ivan Trobas, Ivan Mravljak, Franc Ošlovnik, Oto Ternek, Rudi Ocepek, Maks Kokal, Franc Jelen, Ludvik Oder in Rudi Šipek.

Pri oktetu pa so priznanja dobili:

Zlato: Peter Grögel, Milan Tušek, Alojz Winkler, Tone Ivartnik in Alojz Fink.

Srebrno: Alojz Kotnik

Bronasto: Jože Plohl, Zvonko Erjavec in Stanko Gorenšek.

Iskrene čestitke!

FOLKLORA JE SPET ZAŽIVELA

Na vsakem koraku preganja človeka naglica, posedamo na sestankih, razpravljamo o denarju, ki ga je vedno premalo, zmanjkuje nam časa zase in za druge. Zapostavljamo kulturno življenje, okrog nas pa se kopiči kič, navdušujemo se nad ceneno »narodno« glasbo. Pozabljamo na običaje naših dedov in babic, ki se vse bolj odmikajo od nas. Jutri pa bi radi to pokazali našim otrokom in vnukom, zato moramo ohranjati stara izročila, saj so del nas, so naša kultura in jih ne smemo zavreči kot nerabljen blago.

Med take dejavnosti spada tudi folklor. Skupina je na Ravnah vedno bila, vendar šele sedaj postaja njeno mesto vidno in je nepogrešljiva za naše kulturno življenje. Ničesar pa ne pride samo po sebi, za tako so potrebni ljudje s srcem in ne sme jim biti žal časa. Peter Mihelač se je z vso resnostjo lotil dela. Noše so bile že davno dotrajane in tudi ne najboljše. Obrnili so se po nasvet k dr. Makarovičevi, ki je najboljša poznavalka noš na Slovenskem (njeno delo: Slovenska ljudska noša, Ljubljana 1972). Rada jim je priskočila na pomoč. Razvilo se je prav pristrčno sodelovanje. In spet je Peter tisti, ki leta od enega do drugega in »sitnari«, da bi pač skupino videli čimprej v novi obleki. Njihov program je sestavljen iz koroških plesov, ki ga bodo kasneje še popestrili z odlomki iz ljudskih običajev. Kot umetniški svetovalec pa jim hodi pomagat Ramovš

iz Ljubljane, ki se tudi poklicno ukvarja z ljudskimi plesi. Tako fantje in dekleta, ki jih ni malo, pridno vadijo dan za dnem pod vodstvom Franja Miklavca. (Tudi on je mlad in zagnan ter je v tem delu našel veliko lepega). Zbirajo se v večernih urah, ko prihajajo iz služb, drugi iz šol — vse pa veže ljubezen do ljudskega plesa. Veliko vaj je potrebnih, veliko znoja preteče in Rebernikova harmonika jim neutrudno igra. Mladi so in navdušeni, zato bodo večkrat popestrili našo vsakdanost s svojimi nastopi.

Sodelovanje z Makarovičevo je zares pristrčno; pripravila je predavanje z diapozitivi o kmečki kulturi, skupina pa je ob njeni besedi zaplesala. Prvi nastop in beseda sta tekla v Kotljah. Obiskovalci so navdušeno zaploskali. V sončni nedelji so pozdravili Šentanel. Premajhna je bila soba pri Riflu, ljudje pa so še vedno prihajali in navdušenju ni bilo ne konca in kraja. Tudi na Strojni ni bilo nič drugače, Strojanci bi napolnili še dve taki učilnici in plesalci so se komaj obračali. V torek še v Titovem domu in v četrtek v Črni. Tu je bilo sicer manj ljudi, a njihovo navdušenje ni bilo nič manjše.

Še bodo plesali, vedno boljši bodo njihovi nastopi, mi pa jim moramo pomagati. Najbolj pa pomagamo tako, da se udeležimo njihovih nastopov in zaploskamo. So dela, ki se nikoli ne dajo preplačati z denarjem in naša folkloru spada med nje.

Silva Breznik

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 5586 Reid C. N., Deformation geometry for Materials Scientists 1973.
- 5587 Dular M., Tehnologija voda, goriv in varstva okolja 1974.
- 5588 Wusatowski R., Przerobka plastyczna stali 1958.
- 5589 Milkovič S., Tehnički priručnik za strojarsku i građevinarsku industriju 1974.
- 5590 Groner G. F., PL/I Programming in technological applications 1971.
- 5591 Interessante Anwendungstechniken für Flüssigas 1969.
- 5592 Projekt za uvedbo procesnega računalnika v jeklarni II. železarne Ravne 1975.
- 5593 Praxis des Schmelzens im Kupolofen 1969.
- 5594 Lehrbuch Metallurgie 1972.
- 3587/362 Dular S., Problemi i perspektiva investicionih ulaganja u industriji gvožđa i čelika 1974.
- 3587/361 Dular S., Razvoj industrije gvožđa i čelika u Evropskoj zajednici za period 1975—1980.
- 5595 Nadežnost i dolgovečnost valkov holodnoj prokatki 1971.
- 5596 Handbook of Comparative World Steel Standards 1974.
- 5597 Nadj M., Termoplastične mase prerađada postupkom injekcionog prešanja 1974.
- 4888/5 Dančević P. D., Arhitektonske konstrukcije 5. 1975.
- 5598 Osnovi projektovanja informacionih sistema zasnovanih na primeni računara 1974.
- 5599 Allgemeine Werkstoffkunde für Ingenieurschulen 1973.

- 5600 Maschinenelemente Fertigungstechnik Betriebsmess, Steuerungs und Regelungstechnik 1973.
- 5601 Schmidt R., Prüfung metallischer Werkstoffe 1974.
- 5602 Analytikum, Methoden der analytischen Chemie und ihre theoretischen Grundlagen 1974.
- 5603 Tomašević V., Sanitarna tehnika I, II. 1975.
- 5604 Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima 1975.
- 5605 Trifunović M., Zbirka propisa o društvenim dogovorima i samoupravnim sporazumima 1975.
- 5606 Finansijsko upravljanje u organizacijama udruženog rada 1975.
- 5607 Bogdanović M., Poslovna politika organizacije udruženog rada 1974.
- 5608 Markovič M., Osnovi marketinga 1975.
- 5609 Ekonomika industrije 1975.
- 5610 Vasić V., Ekonomska politika Jugoslavije 1975.
- 5611 Dešić V., D. Bošković, Organizacije istraživanja i razvoja 1975.
- 5612 Popović S., Upravno pravo — opšti deo 1975.
- 3587/363 Kveder A., Vpliv hitrosti in stopnje deformacije na procese poprave in rekristalizacije pri deformaciji kovin na visokih temperaturah 1975.
- 5613 Oliver B. M., Electronic measurements and instrumentation 1971.
- 5614 Medici M., The Natural gas industry 1974.
- 5615 Hoebeek A. M., TTL digital integrated circuits 1. 1975.
- 5616 Impact Testing of Metals 1970.
- 5617 Stewart N., Help Your Boss & Help Yourself 1974.
- 3587/337/II Rodič J., Razvoj metodike raziskav in kvantitativno analiziranje vplivov kemijske sestave... 1975.

Olga Pesjak (2 leti v ŽR) in Ana Denša (5 let v ŽR) pri mazanju vzmeti

- 5618 Popović S., Zaštita voda i vazduha od zagadivanja 1975.
- 5619 Metallstatistik 1964—1974.
- 5620 Varl B., Notranje bolezni 1974.
- 5621 Šali B., Osnove psihologije 1973.
- 5622 Hirurgija. Udžbenik za medicinare i lekare 1973.
- 5623 Trstenjak A., Oris sodobne psihologije I, II. 1974.
- 5624 Pollak K., Zdravstveni leksikon 1975.
- 5625 Turk I., Izgradnja sistema poslovnih informacij 1974.
- 5626 Samoupravni i opći akti iz zaštite na radu i zaštite od požara 1974.
- 3587/364 Osobine troski visokih peči dobijenih radom sa bazičnim sinterom proizvedenim iz domaćih ruda 1975.
- 3587/365 Razvoj računskog modela za uvođenje postupka izrade čelika u različitim agregatima III. 1975.
- 5627 Rocco F., Osnove tržišnog poslovanja 1974.
- 4777/II Slovar slovenskega knjižnega jezika I — Na 1975.
- 5628 Žiberna J., Menica i ček 1975.
- 5629 Wilson R., Metallurgy and Heat Treatment of Tool Steels 1975.
- 5630 Lange K., Lehrbuch der Umformtechnik I, II, III. 1975.
- 5631 Kavran D., Kadrovska funkcija u udruženom radu 1975.
- 5632 Petrič J. J., Operaciona istraživanja I, II. 1974.
- 5633 Vukan D., D. Bošković, Organizacija istraživanja i razvoja 1975.
- 5634 Trutnovsky K., Berührungsdichtungen 1975.
- 5635 Grupp B., Elektronische Einkaufsorganisation 1974.
- 5636 Murphy J. M. D., Thyristor Control of A. C. Motors 1975.
- 5637 Asynchronmaschinen 1975.

Prijateljstvo

MATI

Sedi v temi. Ko vstopim skoraj neslišno prosim: »Ne prižigaj luči.« V svetlobi, ki jo mečejo cestne svetilke skozi nezastirto okno, vidim njen obraz, obraz matere. Uvel, star, pa vendar dober in prijazen. Dvoje od solza kalnih oči zre v zvezdnato nebo. Po licih ji polzijo solze, potem padajo, padajo. Nekam neskončno daleč padejo in ne vidim jih več. Čutim jih, vem, da padajo na izpran predpasnik in zgarane roke. Solze polze po njenem obrazu in padajo. »Kot polze dežne kaplje po listih vrbe in padajo v reko,« si mislim. Solze pa padajo in molčijo. Tudi midve molčiva. Rada bi ji obrisala solze z obraza,

Javornik raste

rada bi položila svojo roko v njeno, se dotaknila njenega predpasnika. A se bojim. Bojim se njenih solza, njene bolečine.

Po vojni je ostala sama s sinom. Moža so Nemci odpeljali v Dachau in od takrat, ko ji je zadnjič rekel: »Zbogom Ana, ne joči, saj se vrnem,« ga ni več videla. Ostal pa je sin. Njen in njegov otrok. Zanj je takrat živela, zanj trpela. »Bil je tako radoveden in bister otrok, ta naš Primož,« mi je neštetokrat govorila. Hotela je biti dobra mati, bila je boljša, kot si je mislila.

Takoj po vojni je ostala brez vsega, a do dne, ko je šel Primož prvič v šolo, sta že imela majhno sobico v mestu. Delala je in garala in ko je končal srednjo šolo je mislila: »Zdaj bo bolje.« Pa ni bilo. »Naprej grem. Še bom študiral.« Hotel je biti zdravnik. Zanj je to pomenilo še nekaj let samoodrekanja, dela. Delala je in sanjala. »Zdravnik bo, moj Primož. Preselili se bomo v večje stanovanje, poročil se bo in gotovo bo imel otroke. Potem bo zame boljše. Skrbela bom le še za vnuke in ne bo mi treba več toliko delati.«

Res je postal zdravnik, njen Primož, a ko je prišel domov z diplomom v roki in z dekletom Manjo, je rekel: »V Ljubljani ostanem. Ko dobiva večje stanovanje, prideš še ti za nama!« Pa ni bilo tako. Dobila sta otroka, čez leto, pred nedavnim pa tudi stanovanje. »Lepo je, veliko. Pa tudi Ljubljana je velika, mama. Zelo je velika. Ostani kar tam, kjer si. Prišli bomo k tebi vsak mesec. Res. Manja pravi...« ji je pisal.

Joče. Joče, kot otrok, joče še bolj. Joče tiho, skoraj neslišno:

»Ko bi vsaj še Matevž živel...«

V roki drži pismo. Pokaže mi ga. »Ne moremo priti za Novo leto. Toliko dela imava...«

Joče...

»Ali sem res bila tako slaba mati?«

Glas se ji trese, z roko si nerodno obriše solzo, kot da bi jo šele sedaj začutila.

»Tako sama sem. Ostani še pri meni.« Sedem poleg nje.

»Povej mi kaj. Povej mi, ali imaš rada zimo?«

»Rada jo imam, mama,« ji pravim. Zdrznem se.

»Kako si dobra. Ali ti ni nič dolgčas pri meni, stari, dolgočasni starki?« sprašuje.

»Rada imam tudi tebe, mama,« ji govorim, kot bi hotela opravičiti Primoža.

»Danes popoldne so bili ptički pri meni. Tudi oni me imajo radi.« Govori in oči so ji jasne. Nekje globoko v njej pa je še vedno žalost, še je v trepetu njenih rok čutiti bolečino — bolečino matere.

Blanka Lenassi, 2. a
Gimnazija Ravne

ŽENA

Sedela sem ob oknu in gledala skozenj. Ker je naša hiša ob cesti, sem lahko videla vse, kar se dogaja na cesti.

Mimo so hodile žene z otroki, ki so veselo skakljali okoli njih, žene, ki so bile po nakupih in so nosile velike torbe in cekre.

Pritegnila me je žena, ki je nosila otroka, veliko, polno torbo, zraven nje pa se je na kolesu peljal njen mož in si žvižgal. Spomnila sem se, da se to čestokrat in povsod dogaja. To se mi ne zdi prav. Pravi jo, da so ženske enakopravne z moškimi. Vem, da že v naših krajih (v Jugoslaviji) ni tako. Nekateri imajo žene samo za garanje. Opravljati morajo vsa hišna dela, garati morajo na poljih, povsod. Možje pa igrajo gospode in se izživljajo nad ženami, ter jih priganjajo in psujejo. Sploh so zanje samo delovna moč, živina.

Tudi drugje, v družinah, kjer žene ne hodijo v službo in nimajo zaslužka, jih mo-

žje psujejo, celo tepejo, jim dajejo razne vzdevke in jih podcenjujejo, zanje so manjvredne, ker jih pač vzdržujejo. Nikoli pa se ne spomnijo, da žene vse uredijo v stanovanju, da vzgajajo otroke, skrbijo za može, kuhajo, itd. ... naredijo skratka vse za dom in družino.

Jana Krajnc, 8.b
OŠ Miloša Ledineka
Črna na Koroškem

OB DNEVU ŽENA

Materinski dan! Dan vseh žena po svetu, materi tisočerih otrok. Veliko jim dolgujemo, vendar to presega naše moči. Zato jih tembolj spoštujemo, imejmo jih radi. Saj je naše življenje vzklilo s pogumom, hrabrostjo naših mater. Večkrat je pač ravno obratno. Razžalimo jih pogostokrat, vedemo se nesramno. Nazadnje pa se jim le opravičimo.

Včasih, le malokdaj pomislimo, kakšne skrbi, koliko dela, nehvaležnosti in solza jo težijo zaradi nas. Zato ji lahko vsaj enkrat v letu olajšamo te nadloge mi sami. Lepo je, če ji na ta dan damo darilo, šopek dehtičih rožic postavimo na mizo, pospravimo dnevno sobo, spalnico, kuhinjo... Pomaga naj nam še brat ali sestra. Tudi oče naj priskoči na pomoč, da bo čimprej vse opravljeno in čisto. Tako bomo lahko z veseljem pogledali na mamo, ki je polna radosti, enkrat brez skrbi in opravičena naših nadlog. S smehljajem bo tudi ona gledala na nas in bo hvaležna, da ima tako pridno družino.

Vendar pomisliti je še treba, de nakaj mater pa še ne more proslavljati tega praznika. Nekje še divja vojna, lakota in nemir v srcu. Tistim materam pa želimo, da bi si ga čimprej priborile.

Drago Ortan, 2 T
Strojna tehnična šola
Ravne na Koroškem

*Iskrene
čestitke
ob
dnevu
žena*

IZREKI

V vsakem slučaju spoštujte ženo, ker je to bila tudi vaša mati.

Francesco D. Guerazzi

***

Brušenje daje sijaj ženi in diamantu.

Indijski pregovor

***

Ali ni ženska, ki jo ljubiš, vedno najlepša med ženami?

Balzac

DELO DRUŠTVA

17. februarja 1976 je bil na Ravnah občni zbor koroškega filatelističnega društva, ki je ocenil, da je bilo delo društva v minulemu letu uspešno.

Članstvo društva se je v minulemu letu sicer nekoliko zreduciralo, vendar so zato postali ostali stari kot novi člani bolj aktivni. Danes šteje društvo 81 članov, 9 mladincev in 17 pionirjev. Mednje se razdeli 215 serij priložnostnih in doplačilnih znamk, 150 serij rednih frankovnih znamk in 2 ovitka FDC žigosane prvega dne. Znamke se delijo po želji posameznika.

Želja društva pa je, da bi vsak član naročil vsaj po 2 seriji znamk. Zato društvo apelira na vse člane, da povečajo svoje zbirke in da zbirajo po svojih finančnih sposobnostih. Saj je društvu zagotovljena tolikšna količina znamk kot jih rabi, za kar je garant poštna uprava.

Vsi, ki se želijo na novo včlaniti, naj to svojo željo izrazijo do konca meseca aprila, ker po tem roku sklepa društvo novo pogodbo s pošto upravo za tekoče leto glede števila serij.

Če pogledamo še drugo plat dela društva vidimo, da se je po lanskoletni razstavi ne le povečalo število članov, ampak se je povečalo tudi zanimanje za tematsko zbiranje znamk. Za to zanimivo zbiranje se je do danes ogrelo 22 članov društva. V njihove vrste pa prihajajo vedno novi člani, ki imajo željo izpopolniti ali na novo začeti neko tematsko zbirko. Če pogledamo še kakšne zbirke so to, lahko vidimo, da prevladuje predvsem umetnost, šport, astronomika, sledijo ptiči, ribe, selšali, folklor itd. Te znamke lahko nabavijo člani s krožno zamenjavo, v kateri je naše društvo postalo zelo aktivno.

Nekaj besed o začetkih filatelije

Naš rojak Lovrenc Košir za trdno ni imel v mislih kaj drugega kot praktičen načrt za enotno, preprosto in jasno frankiranje poštne pošiljke, ko je dunajskim oblastem predložil, da bi vpeljale poštne znamke v avstrijsko poštne službo. Na Dunaju se ni nič rodilo, zato pa so Angleži 6. maja 1840 izdali prvo poštne znamko na svetu. To je znamenita »črna peni« ali kot jo tudi imenujejo »črna Viktorija«, znamka za en peni s portretom kraljice Viktorije. Praktično novost so potem povzele tudi druge države in danes si poštne poslovanja brez znamk skoraj ne znamo predstavljati. Sprožila pa je ta zamisel kajpak vrsto posledic. Mednje sodi tudi filatelija, to je zbiranje znamk. Lovrencu Koširju se najbrž še sanjalo ni, da bo njegova iznajdba ponesla po svetu tudi ta konjiček ali hobby, kakor tako radi pravimo po tuje.

Izraz filatelija je grškega izvora, z njim pa danes označujemo zbiranje znamk in drugih poštne vrednosti, s katerimi so zaznamovali, da je bila pošiljka plačana. Sem sodijo tudi ovojnice — tudi takšne

iz časov izpred izida prve poštne znamke, ki je, kot smo že omenili, izšla leta 1840 v Londonu. Filatelija je — bi na kratko lahko rekli zbiranje znamk v neko celoto, torej v zbirko, ki pa je odvisna kajpak od zbiralca. Je bolj ali manj urejena, zasnovana sistematično ali tudi bolj »ohlapno«, vendar vselej z jasnim ljubiteljskim namenom (seveda pa to ne velja za tiste, ki jim je filatelija poklic oziroma čisto trgovska priložnost).

Zbiramo torej znamke in ovojnice, ovojnice prvega dne, posebne priložnostne ovojnice (kuverte), karte, na katerih so znamke že natisnjene itd.

Nekaterim se zdijo zanimive tudi ohranjene poštne pošiljke (zalepke) iz časov pred letom 1840. Seveda so mnoge lepa vrednost in v veliko veselje lastnika. Vedeti je namreč treba, da so poštne službe obstajale že v starih časih in da so imele marsikje tudi svoje posebne znamke. Z njimi so označili, da je bila pristojbina za pošiljko plačana.

Prvi vtisnjeni poštne vrednostni znak je izdala pošta v Parizu že leta 1653. Poštne službo so opravljali na razne načine, večkrat so jo dajali v zakup. Znana je na primer Thurn-Taxisova pošta, ki je

bila za tedanje čase zelo dobro organizirana. Thurn-Taxisi so bili (in so še) znana plemiška rodbina.

Iznajdba prve znamke pripisujejo angleškemu knjigarju J. Chalmersu, zamisel zanjo pa je že dolgo predmet vzniknila v glavi našega rojaka Lovrenca Koširja.

Morda bo glede izumitelja znamke kdo povprašal, kaj pa Rowland Hill? Omenili smo Jamesa Chalmerja — prav tako pa lahko (s ponosom rojakov) rečemo: in naš Lovrenc Košir? Mnenja so deljena in pravzaprav težko zanesljivo rečemo: Hill je pred Chalmerjem. Chalmer je že med 1834 in 1838 predložil prve osnutke znamk londonskemu Mercantile Committeeju. Britanska vlada pa je 1835 postavila komisijo za urejanje poštne prometa in v njej je bil tudi Rowland Hill, ki velja pri večini za iznajditelja znamke. Hill je potem parlamentu predložil načrte za uvedbo enotne poštne pristojbine, ki jo mora plačevati odpošiljatelj z znamko.

Toliko torej, da ne bi bilo nesporazuma. Dejstvo pa je, da se je Chalmer oglasil že zgodaj. In tudi nam se ne kaže sramovati našega rojaka Koširja.

U. F.

Zakaj tako?

Nekaj desetkrat na leto se študentje vozimo z avtobusom domov in od tu nazaj v Ljubljano ali Maribor. Zato ni prav nič čudnega, če velikokrat na teh potovanjih doživimo kaj nevsakdanjega. Te »nevsakdanjosti« pa so v štirih letih dale uokvirjeno sliko šoferjev in sprevodnikov, sliko, ki je veren dokaz tega, česar ne bi smelo biti (vsaj v tako veliki meri ne).

Kritika leti tokrat na šoferje in še bolj na sprevodnike ljubljanskega podjetja Viator. Ne mislim dolgozvežiti in filozofirati, kako naj bi bilo in kako ni. Čeprav so vrstice namenjene vsem, pa vendarle moram poudariti, da so na našo srečo med šoferji in sprevodniki Viatorja (PE Prevalje) tudi izjeme.

Naj pustim ob strani tiste navadne petke in nedelje, ko smo enkrat ali dvakrat v mesecu na relaciji Ljubljana—Črna, Črna—Ljubljana, kajti poglavje zase so predpraznični in popraznični dnevi.

Ob zadnjem praznovanju Dneva republike se je na ravenski avtobusni postaji ob 11.55 zbralo precej potnikov za Ljubljano. Želeli smo se izogniti gneči na večernem avtobusu. Ker je z zgornjega konca doline (iz Črne) pripeljal poln avtobus, ki redno vozi na tej progi, so nam na Ravnah dali dodatni avtobus in »rezervnega« šoferja. Do Dravograda je bilo v tem avtobusu še nekaj prostih sedežev. Tu je bila spet gneča. In začelo se je. Za uvod sprevodnik (tudi rezerv) ni hotel dati prtljage čakačim v prtljažni prostor in so morali kar s potovalkami in vrečami na avtobus, kjer je že brez prtljage bilo pretesno. Med njimi je bilo dekle. Kolega, ki je vstopil na Ravnah in je vse do Dravograda ob sebi še imel prost sedež, kjer bi lahko sedelo dekle. Ker šofer (ne vem zakaj) ni odprl prednjih vrat, je trajalo nekaj časa, da se

je dekle s potovalko prerinilo z zadnjega dela avtobusa naprej. Na njeno smolo je tik pred njo dekle njenih let vprašalo kolega, če je sedež prost. Ta ji je odgovoril da ne in brž nato je izbruhnil šofer. Ozmerjal je kolega, ki je, kolikor se je dalo mirno vstal. Ko se je šofer, ki je mislil, da ima on in samo on prav, umiril, mu je mirno povedal svoje mnenje in ga vprašal za vzrok besednega napada. Trmašti šofer iz Radelj pa je spet spustil rafal besed, ki so ga vse prej kot povzdignile. Kolega je vso pot do Ljubljane seveda stal.

In drug primer. Dva dni pred Silvestrovim sem se zopet, ker pač sredi dopoldneva ne odpelje proti Koroški noben avtobus, odpeljala ob 10.30 iz Ljubljane do Celja z rednim avtobusom Ljubljana—Lendava (spet Viatorjev). Ker se na tej progi običajno ne vozim, sem še prej, da sem dala sprevodniku potovalko — torbo, ki jo je, mimogrede povedano, vrgel v prtljažnik, kot da je žoga — vprašala, kdaj pripelje v Celju. Tu sem nameravala prestopiti na redni avtobus Celje—Črna. Gospodu sprevodniku, ki se je resnično imel za gospoda, se ni zdelo vredno odgovoriti in je šele ob mojem tretjem, kar se da vljudnem vprašanju osorno odgovoril: »Saj še na avtobusu niste, pa že sprašujete za Celje. Čez eno uro in pol, ob enih bomo že tam.« Ni sem vedela, kam naj dam ta odgovor, brez besed sem vstopila in si mislila svoje. Rekla pa sem si, ta je zares skregan z bontonom in še bolj z matematiko, če ne ve, da od 10.30 do 12.30 ni le ura in pol.

Samo od Ljubljane do Celja je ta isti sprevodnik še nekajkrat dokazal svoje odlike in potrdil prepričanje, ki se je vkoreninilo v meni, da je vse prej kot primeren za delo z ljudmi. Ubogi potniki, ki so se

ŠPORTNE VESTI

II. KOROŠKI MARATON

Lani na Pohorju, letos že na Rimskem vrelcu. Prvi napredek. Lani okrog 200 tekmovalcev na kratki in dolgi progi, letos že okrog 500. Drugi uspeh. In še nekaj. Letos je vse tekmovalce pozdravil predstavnik XIV. udarne divizije tov. Stane Lavrič, lanskoletni dobitnik Bloudkove nagrade. Množičnemu smučanju v ozki smučini pa je prisostvoval tudi sekretar smučarske zveze Slovenije, Miloš Rutar, ki je bil zelo aktiven za mikrofonom z zanimivimi podatki, saj je poznal skoraj vse tekmovalce — veterane smučarskega teka. Če bi še sonce posijalo, bi bilo vsekakor še lepše, vendar pa je bilo tudi brez tega lepo, saj ni bilo nobenih poškodb in skoraj vsi so prevozili skozi cilj — tudi taki, ki so se letos prvič podali na »ta dolgo« 25 km progo in teh ni bilo malo. Vzdušje torej odlično, aktivni udeleženci tekmovalnja in podpredsednik smučarske zveze Jugoslavije Gregor Klančnik pa je za odlično organizacijo II. Koroškega maratona predal zastavico smučarske zveze predsedniku organizacijskega odbora, tudi aktivnemu udeležencu tekme dr. Krištoflec!

Brez dvoma si bo 22. februar 1976 treba zapomniti. TRIM teka na 3 km se je namreč udeležilo 200 tekmovalcev, med njimi veliko mladih, pa tudi starejših ni manjkalo. Kar veselje je bilo recimo gledati direktorja Name tov. Strmčnika, ali pa inž. Gorjančevo in še druge, ki so prav zanesljivo letos marsikomu vrgli rokavico in prepričani smo lahko, da jih bo drugo leto še več.

Ta skupina je tudi disciplinirano startala, medtem ko so ta prvi tekači na startu 25 km maratona ušli. Teh ni bilo mogoče zadržati, saj so pobegnili starterju kar 4 minute prehitro.

Železarna je imela na tem maratonu veliko tekačev, najboljši med njimi je bil Dretnik, ki je zasedel 6. mesto, lepo pa je, da so tekli tudi malo starejši Osenjak, Urnaut, Jehart in drugi, ki so ob mlajših Mozganu, Ugrinu, Šardiju in ostalih tvorili množično in kvalitetno ekipo. Nekateri so startali tudi za SK Fužinar kot npr. Peter Gorjanc tudi eden izmed neumornih organizatorjev maratona.

Seveda ne smemo pozabiti gostov, med njimi najstarejšega Smoleja z 68 leti (!) pa Knifca, Pogačnika, Seljaka in druge, ki jih predvojni in povojni tekaški svet pozna po odličnih rezultatih. Najboljših ni bilo, ker so bili na Vlasiču na državnem prvenstvu, kljub temu pa moramo z visoko oceno oceniti tek zmagovalca Lotriča iz

peljali še naprej in so morali prenašati njegove muhe vse do Lendave.

Če ob koncu napišem še to: velikokrat potujem, tudi z avtobusom. Odkrito priznam, da so doslej naredili name najslabši vtis prav Viatorjevi šoferji in še bolj sprevodniki, ki se sploh ne morejo primerjati (spet z redkimi izjemami) s tistimi na Slavnikovih in Alpetourovih (bivših Transturostovih in Creininih) avtobusih, če vzamemo za primer samo dva slovenska konkurenta.

Marjeta Matvoz

Dražgoš, ki je zmagal pred Pustovrhom, Olimpija in Rešem, SK Radovljica.

Po obeh tekmah, ki so ju odlično pripravili večinoma tekmovalci sami združeni v organizacijskem odboru, pomagal je seveda sodniški zbor SK Fužinar — uradni organizator pa je bil odbor za rekreacijo pri ZTKO Ravne — je bilo žrebanje praktičnih nagrad, ki je potekalo za vse tekače in tekačice (tudi na 25 km so tekle ženske) v velikem razpoloženju, saj kar tako dobiti smuči, čevlje ali vezi pa maže tudi ni kar tako in se ne zgodi vsak dan.

Srečneži, ki so bili izžrebani so pač Ravne zapuščali še bolj veseli, prepričani pa smo, da se bodo prav vsi še vračali v ozko smučino, ki jo bodo organizatorji III. Koroškega maratona čez leto zopet pripravili na naših terenih. Ob tem velja pripomniti mogoče še to, da so domačini prehitro odšli, saj so kar lepe nagrade, namenjene, njim, kar hitro menjale lastnika, pravilo je namreč tako, če izžrebanca ni, tudi njegov bližnji nagrade ne more dvigniti, žreba se pač naprej.

II. Koroški maraton pod pokroviteljstvom Telesnokulturne skupnosti in v počastitev pohoda XIV. divizije na Štajersko in Koroško je bil organiziran prav na dan, ko je pred 32 leti ugasnilo Kajuhovo življenje. Pohod borcev XIV. divizije moramo tudi v bodoče ohraniti v našem spominu in prav obujanje tega spomina mora prevzeti Koroški maraton, kar z drugimi besedami pomeni, da smo vsi skupaj moralno odgovorni, da vsako leto to tekmovalje v počastitev pohoda XIV. divizije tudi organiziramo.

To smo si obljubili predstavniki borcev, smučarske zveze Slovenije, organizacijskega odbora in Telesnokulturne skupnosti Ravne, ko smo si stisnili roke in si rekli nasvidenje leta 1977 in verjemite, da bomo obljubo tudi držali.

Pričakujemo, da bodo do takrat izdelovalci športne opreme založili naše trgovine s potrebno opremo za smučarski tek.

-ate-

ČRNJANI — DOBRI ORGANIZATORJI

SK Črna je odlično izvedel V. državno prvenstvo v veleslalomu in slalomu za mlajše in starejše pionirje in pionirke, ki je bilo v soboto in nedeljo 21. in 22. februarja na progah Kapela in Kogelnika nad Črno. Zlasti slavnostna je bila otvoritev prvenstva, ki se ga je udeležilo preko 160 najmlajših smučarjev iz Makedonije, Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slovenije.

Prvi dan je bil na sporedu slalom, drugi dan pa veleslalom. Rezultate so objavili takoj po tekmovalju dnevni časopisi, zato jih ne bi ponavljali. Zapišimo samo najboljše, ki so bili na slalomu: Porentova (Alpetour), Klajnškova (Branik), Jakopin (Akademik) in Ribnikar (Tržič) ter v veleslalomu Benedičičeva (Jesenice), Pinterjeva (Alpetour) zopet Jakopin (Akademik) in Franko (Olimpija).

Da naših (tu mislim na smučarje iz naše doline) ne kaže iskati med najboljšimi je razumljivo, vendar pa človek nehote postane žalosten, ko naših skoraj nikjer (niti v sprednji polovici) ne najde. Malo snega je bilo povsod ta zadnja tri leta — na to se ne moremo zgovarjati, zato bi bilo zelo lepo, če bi kakšen smučarski strokovnjak v našem glasilu obrazložil zakaj je temu tako. To bo najbrž potrebno, ker pri mladih se vse začne in če gledamo rezultate najdemo naše šele npr. pri veleslalomu starejših pionirk na 17. in 18. mestu med 21 tekmovalkami, ali pri starejših pionirjih med 48 plasiranimi na 32., 34., 36., 42. in 45. mestu. Pri mlajših pionirkah so naše med 25. plasiranimi zasedle 19., 24. in 25. mesto, pri mlajših pionirjih pa najdemo med 45 plasiranimi naša dva na 33. in 38. mestu.

Start na TRIM progi

Po tekmi pa žrebanje praktičnih nagrad

V slalomu je naš tekmovalac med 28 plasiranimi starejšimi pionirji zasedel 20. mesto, kolikor toliko dobro je bilo pri starejših pionirkah, kjer smo z 9. mestom Jasmine Lednik prišli med prvih 10, dosegli pa še 14. mesto med 16 tekmovalkami.

V naši dolini se dela, smučarjev imamo veliko, smučanje smatramo za naš šport in prav zato bo prav, da bo nekdo strokovno obrazložil, kje so trenutno naši tekmovalci in kako je z našim naraščanjem.

-er

SMUČANJE

Krajevna komisija za rekreacijo Prevalje je na Lešah priredila veleslalom za članke sindikalnih organizacij na območju krajevnih skupnosti Prevalje.

Nastopilo je 57 tekmovalcev in 3 tekmovalke. Tekmovanje je izvedel SK Prevalje.

Najuspešnejši so bili:

Članice: 1. Tanja Skrinjar, OŠ Franja Goloba, 2. Tatjana Vodovnik-Potočnik, Viator Prevalje.

Člani nad 30 let: 1. Alojz Vidali, Viator Prevalje, 2. Ivan Pudgar, TRO Prevalje, 3. Pavel Čebulj, Inštalater Prevalje.

Člani do 30 let: 1. Vlado Sekavčnik, TRO, 2. Roman Novak TRO, 3. Branko Golob KS Prevalje.

B. G.

OBČINSKO SANKAŠKO TEKMOVANJE

V nedeljo, dne 22. februarja 1976 je odbor za rekreacijo pri ZTKO Ravne na Koroškem organiziral sankoško tekmovalstvo za sindikalne organizacije v občini.

V lepem nedeljskem jutru se je na Smučarski koči zbralo precejšnje število tekmovalcev in tekmovalk, da bi se pomerili

v sankoških veččinah, saj je sankanje šport za vsakogar.

Sankači so se pomerili v šestih skupinah in sicer: ženske posamezno, ženske dvojice, moški posamezno, moški dvojice, posamezniki s tekmovalnimi sanmi in mešane dvojice na progi od Ošvenovega ovinka do Smučarske kočice.

V posameznih skupinah so dosegli prva mesta:

Ženske posamezno: Betka Kodrun s časom 5,26 min. TRO Prevalje

Ženske dvojice: Burnik — Jostl s časom 4,81 min. ŽR TOZD I

Moški posamezno: Evgen Korinšek s časom 3,60 min. ŽR TOZD I

Moški dvojice: Korinšek — Korinšek s časom 3. 40 min. ŽR TOZD I

Moški tekmovalne sani: Kodrun Erih s časom 3. 04 min. ŽR TOZD I

Mešane dvojice: Čivnik — Kokal s časom 4, 53 min. NAMA Ravne

Tekmovalci iz železarnice so bili samo iz TOZD I obrat kovačnice. Iz ostalih delovnih organizacij je bila največja udeležba na tekmovalstvu iz Name Ravne.

Pri organizaciji tega sankoškega tekmovanja ugotavljam, da rekreatorji v sindikalnih organizacijah premalo propagirajo tekmovalstvo v občinskem merilu, prav tako pa tudi organizator ni poskrbel za boljše obveščanje, saj niti v železarni niso bile seznanjene vse sind. organizacije po TOZD.

Tekmovanje je uspešno organiziralo Planinsko društvo Ravne.

STRELJANJE

Strelska družina »Knez Pepi« je organizirala v mesecu februarju spominsko tekmovalstvo v streljanju z zračno puško za pokal Toneta Špegla. Tekmovanja se je udeležilo 9 ekip iz cele občine.

Prehodni pokal je osvojila I. ekipa SD »Knez Pepi«, ki je nastreljala 1021 krogov, 2. mesto SD »TON« Mežica 963 krogov, 3. mesto pionirji SD »Knez Pepi« 855 krogov, 4. mesto Šolski center Ravne 732 krogov, 5. mesto pionirke SD »Knez Pepi« 687 krogov itd.

Posamezno člani: 1. Vinko Zatler »Knez Pepi« 262 krogov, 2. Evgen Korinšek

»Knez Pepi« 261 krogov, 3. Edi Praper »TON« Mežica 258 krogov, 4. Jože Podbevšek »Knez Pepi« 254 krogov, 5. Anton Štrekelj »Knez Pepi« 244 krogov itd.

Mladinci posamezno: 1. Ivan Kajnik Šolski center 243 krogov, 2. Zlatko Žunko »Knez Pepi« 238 krogov, 3. Vito Mithans »Knez Pepi« 226 krogov, 4. Franjo Paradiz Šolski center 211 krogov, 5. Andrej Broman Šolski center 195 krogov itd.

Pionirji posamezno: 1. Damijan Sagner »Knez Pepi« 220 krogov, 2. Dušan Veber »Knez Pepi« 219 krogov, 3. Zvonko Štrekelj »Knez Pepi« 216 krogov, 4. Peter Šnajder »Knez Pepi« 200 krogov, 5. Bojan Keber »Knez Pepi« 111 krogov.

Pionirke posamezno: 1. Anita Šnajder »Knez Pepi« 200 krogov, 2. Jožica Krejan »Knez Pepi« 182 krogov, 3. Meta Kajnik »Knez Pepi« 182 krogov, 4. Marjana Kačnik »Knez Pepi« 123 krogov.

-ervi-

ŠAH

Dne 24. januarja 1976 je bil v DTK letošnji prvi redni mesečni hitropotezni turnir za prvenstvo Fužinarja. Udeležilo se ga je 11 šahistov. Vrstni red je bil naslednji: F. Kolar 8,5, J. Jesenek in Erjavac 8, Rotovnik 5,5, Pesjak in Pešl 5, Zdravec in Grzina 4, Prevorčič 3, Bertalanič in Vrečič 2 točki.

Nekatere ljubitelje šahovske igre zanima, kako je s kategorizacijo (razvrstitev po moči) šahistov. Pravilnik o registraciji šahistov pravi, da se vsak registriran član šahovske organizacije kategorizira na podlagi svoje uspešnosti na tekmovaljih, pri čemer mora na turnirju odigrati najmanj 11 kol oz. partij. Za ženske velja 9 partij.

Za boljše razumevanje, kako lahko šahisti napredujejo, bom navedel kategorije in nazive, s številko pa stopnjo vrednosti: nekategorik — 8, četrtkategorik — 7, tretjekategorik — 6, drugokategorik — 5, prvokategorik — 4, mojstrski kandidat — 3, mojster — 2, mednarodni mojster — 1,5 in velejojster — 1.

Kako doseči kategorijo in kdo jo prizna?

Kategorijske turnirje lahko organizirajo registrirani šahovski klubi, sekcije, šo-

V Črni je bilo zelo svečano

Samoreševanje iz previsa

le in drugi. Princip osvojitve kategorije je naslednji:

- na turnirju nekategorikov dobi prva polovica tekmovalcev IV. kategorijo,
- na turnirju četrtkategorikov dobi prva štiri tretjo kategorijo,
- na turnirju tretjekategorikov dobi prva trije drugo kategorijo,
- na turnirju drugokategorikov dobi prva dva prvo kategorijo,
- na turnirju prvokategorikov dobi prvi naziv: mojstrski kandidat.

Turnir prvokategorikov se lahko organizira v republiškem merilu enkrat na leto. Naziv mojstrskega kandidata je večinoma možno doseči na republiških prvenstvih, a naziv mojstra na državnem prvenstvu, ali na močnejšem mednarodnem turnirju organiziranem v naši državi.

Naziv mednarodnega mojstra se da doseči na mednarodnem turnirju kjerkoli na svetu. Enako velja tudi za dosedanje nazive velemojstra. Pogoj je ta, da mora biti ustrezna sestava udeležencev po moči in pa dosežen ustrezen zbirke točk. Drugo kategorijo lahko še potrjujejo šahovske podzveze, medtem ko vršita evidenco doseganja in potrditve višjih kategorij in nazivov republiška in zvezna šahovska organizacija. Napredovanje šahistov je možno tudi z uspešnim sodelovanjem pri ekipnem tekmovalstvu v slovenskih šahovskih ligah, kjer se igra 11 kol.

Kategorija velja 3 leta in jo je treba potrjevati do 55. leta starosti. Kdor kategorijo ali pa naziv mojstrskega kandidata v roku ne potrdi, pade v prvo nižjo kategorijo, katero potem ni več potrebno potrjevati. Titule mojstra in višjih nazivov ni potrebno potrjevati. Princip ocenjevanja uspešnosti močnejših šahistov s titulami je bistveno drugačen in ga tu ne bi omenjal. V prvo nižjo kategorijo pade tudi tisti igralec, ki na kategorniškem turnirju ne

doseže 50 odst. potrebnih točk za osvojitve ali potrditve svoje kategorije. Če nastopajo na moškem turnirju tudi ženske, se ženska kategorija šteje za dve stopnji nižje (op. pisca: kmalu to ne bo moglo več veljati, ker je ženski šah v naglem razvoju).

To je pomembno pri turnirjih z mešanim sestavom in z igralci različnih kategorij. Kdor želi doseči na takšnem turnirju višjo kategorijo ali jo potrditi, mora doseči: 100 odst. točk od nižjih kategorij, 75 odst. točk od svoje kategorije, 50 odst. točk od prve višje kategorije, 33 odst. točk od druge višje kategorije.

Uspešnost ali neuspešnost na hitropoteznih tekmovanjih se ne more šteti v normalno kategorizacijo. Normalen čas razmišljanja je 40 potez v 2 urah in pol po igralcu, na nižjekategorniških turnirjih pa je čas razmišljanja lahko znatno krajši.

Kategorije in titule dosežene pri dopisnem igranju šaha in reševanju ter sestavljanju šahovskih problemov niso istovetne z normalnimi in se med seboj izključujejo.

Zaradi boljšega pregleda nad močjo posameznih šahistov, bi bilo dobro uvesti evidenco in kategorizacijo tudi na internih sindikalnih prvenstvih. Kategorizacijo bi bilo treba izvesti posebej za počasno in hitropotezno igranje če je to pogosta in priljubljena oblika udejstvovanja. Tako bi dobili interno evidenco, registracijo in kategorizacijo šahistov, katero bi imel referent za rekreacijo. Pri udeležbi na internih sindikalnih prvenstvih bi bile takšne kategorije enakovredne z normalnimi, saj bi bil tudi postopek dosedanje enak. Ta oblika rekreacije bi verjetno postala zanimivejša.

DELO AO RAVNE IN AS PREVALJE

Še pred dobrim letom in pol je obstajal KAO, kot alpinistični odsek vseh PD v Mežiški dolini. Ta je zadnja leta iz različnih vzrokov (ki pa jih tu ne nameravamo navajati), bolj živetaril, kot živel. Zato smo se alpinisti na zboru Koroških alpinistov dne 10. 6. 1974 dogovorili za razpustitev KAO in ustanovitev posamez-

nih AO, oziroma sekcij pri posameznih PD. Tako so nastali: AO Črna pri PD Črna, AS Mežica pri PD Mežica, AS Prevalje pri PD Prevalje, AO Ravne pri PD Ravne. Že kmalu se je pokazalo, da je bila naša odločitev pravilna. Uredili smo financiranje s strani TKS Ravne, kar je bilo prej glavna ovira razvoja alpinizma na Koroškem. Lahko se pohvalimo, da smo bili eni izmed prvih alpinističnih odsekov v Sloveniji, ki so uredili financiranje s strani TKS.

Prav tako smo sredi leta formirali Strokovni odbor za alpinizem, ki se je pozneje preimenoval v Strokovno komisijo za alpinizem pri ZTKO Ravne. Ta še sedaj uspešno deluje. Njene naloge so predvsem vzgojne (organizira alpinistične šole in tečaje), skrbi za koordinacijo in sodelovanje med vsemi AO na Koroškem in pospešuje kvalitetni razvoj alpinizma na Koroškem.

Tako smo z ureditvijo finančnih in organizacijskih problemov ustvarili dobre pogoje za nadaljnje delo. In kakšna je bila naša aktivnost od ustanovitve dalje? Leta 1974 so bili aktivni v odseku 4 člani — alpinisti in 10 pripravnikov (v AS Prevalje 3 alpinisti in 1 pripravek), ki so do konca lanskega leta opravili 75 (35) vzponov. (Številke v oklepaju veljajo za AS Prevalje.)

Že takoj na začetku smo spoznali, da moramo največ časa in energije posvetiti vzgoji naših pripravnikov, da bi le ti čimprej postali člani-alpinisti, ter pridobivanju in vzgoji novih pripravnikov. Zato je strokovna komisija za alpinizem pri TKS organizirala jeseni 74 začetno alpinistično šolo, ki je bila izvedena v treh delih (ob sobotah in nedeljah) na Uršlji gori, na skalcah v Topli in nazadnje na Raduhi...

Pred tretjim delom alpinistične šole na Raduhi sta uspešno opravila izpite za alpiniste dva (eden) naša člana.

Uspešnost naših šol in tečajev je težko ocenjevati, saj povprečno ostane od 10 tečajnikov v odseku samo 5 pripravnikov, od teh pa morda 2 ali 3 uspešno opravijo izpite za alpiniste. Osip je zelo visok, vendar to za nas ni tako boleče, saj nam

Skupina kovačev na Raduhi

Zadnji čas, da zgradimo pravo strelišče

ostane zavest, da smo prav vsem nudili osnovno alpinistično znanje in na ta način morda preprečili kakšno nesrečo v gorah.

Na kratko bi opisali naše akcije v letu 1974:

— Izvedli smo tabor v Julijcih — v Vratih, ki je kljub slabemu vremenu dobro uspel. Preplezali smo: Slovensko smer, Nemško smer v S. triglavski steni in Dolkovo špico.

— Za 1. november sta član AO Ravne in član AS Prevalje prečila Mrzle gore, ki je bilo opravljeno v zimskih razmerah.

— Največ smo plezali v steni M. Raduhe (Plate, ZZ, Zagorčeva, Originalna itd.).

— Dva naša člana sta se povzpela na Monte Rosso, Grossglockner in Sonnblick.

— Vse leto smo imeli redne tedenske treninge na skalcah na Dobrijah, v Šmohorici na Uršlji gori in na Raduhi.

— Šest naših članov se je lani izšolalo za mladinske vodnike in sodelujejo pri vodenju izletov pri MO PD.

Leto 1975 smo začeli z velikim elanom in bogatim programom, ki smo ga v celoti izpolnili. V AO Ravne smo opravili 202 vzpona, in sicer:

44 vzponov II. tež. stopnje, od tega 22 zimskih,

42 vzponov III. tež. stopnje, od tega 4 prvenstvene: »Neimenovana« v V. Raduhi, »Žleb spominov« v Prokletijah,

32 vzponov IV. tež. stopnje,

42 vzponov V. tež. stopnje, od tega 3 prvenstveni vzponi: »Mamina« v M. Raduhi, »Steber« v V. Raduhi,

8 vzponov VI. tež. stopnje.

V AS Prevalje so opravili 70 vzponov, in sicer:

4 vzponi II. tež. stop., od tega 1 zimski,

15 vzponov III. tež. stop.,

15 vzponov IV. tež. stop.,

16 vzponov V. tež. stop.,

9 vzponov VI. tež. stop.

Naj navedem samo nekaj najpomembnejših smeri:

v Raduhi: Zagorčeva, Koroška, Binifika, Steber, DD Levo od Plat, desno od Plat, Kovačeva, itd.

V Peci: ena redkih ponovitev Koroške, prva ponovitev Mežiške smeri.

V Kamniških: Igljčeva

v Triglavu: Nemška, Dolga nemška, Jugov steber

ostalo v Julijcih: Dolkova špica, JV raz.

Raz Travnika

Paklenica-Velebit: Kanjonska, Akadem-ska, Brahmova, Splitska.

Med najuspešnejše preplezane smeri prištevamo Pallavacinijev žleb v Grossglocknerju, ki velja za eno najtežjih lednih tur nasploh v Visokih Turah.

Iz podatkov lahko vidimo ogromen napredek napram letu 74, tako v številu vzponov, kakor tudi v kvaliteti. Povečalo se je tudi številčno stanje članstva v odseku: imamo 6 tečajnikov (6), 24 pripravnikov (2), 5 članov (4).

Seveda še vedno ni veliko kvalitetnih vzponov V. in VI. tež. stopnje. Vzrok za to ni v nesposobnosti naših alpinistov, ampak v preobremenjenosti v vzgojnem delu s pripravniki. Kot primer naj povem, da je po alpinističnem pravilniku dolžan vsak član alpinist opraviti na leto vsaj 3 vzpone s pripravniki, pri nas pa opraviti tri na mesec. Vsi člani se zavedamo, da raste kvaliteta samo iz množičnosti, zato si prizadevamo, da bi čimprej izšolali čimveč pripravnikov v alpiniste.

Še nekaj številčk iz našega vzgojnega dela:

V plezalnem vrtcu Šmohorica na Uršlji gori in v za to določenih smereh v Raduhi smo opravili 90 (32) vzponov za trening, 62-krat smo se dobili na Dobrijah pri Votli peči in trenirali na skalcah. Treninge so vodili izkušeni alpinisti. Prav tako spadajo v naše vzgojno delo predavanja, imeli smo jih 11. Teme so bile: Plezalna oprema, vremenoslovje, več predavanj iz nevarnosti v gorah, zgodovina planinstva in alpinizma, prva pomoč. Nekaj predavanj pa je bilo tudi z diapozitivi: Po naših in tujih gorah, Paklenica 75, Prokletije 75 in posamezni plezalni vzponi naših članov.

Leta 1975 smo izvedli po programu naslednje akcije:

1. Zimska alpinistična šola 24. do 26. 1. na Uršlji gori. Udeležencev 16 (7).

2. Letna alpinistična šola od 10. do 12. 10. na Raduhi. Udeležencev 12 (8).

3. Tečaj ledne tehnike pod Grossglocknerjem od 21. do 24. 7. Ta tečaj velja za eno najbolj uspešnih vzgojnih akcij v letošnjem letu, udeležilo se ga je 9 (3) članov in tečajnikov.

4. Tabor v Paklenici v prvomajskih praznikih. Udeležba 3 (1).

5. Tabor v Vratih od 2. do 10. julija. Udeležba 8 (2). Na tem taboru smo najbolj občutili pomanjkanje opreme, saj jo odsek premore komaj za tri naveze (za šest ljudi).

6. Dva naša člana sta se priključila taboru AS Mežica pod Travnikom.

7. Spominskega tabora v Prokletijah v avgustu se je udeležilo 5 (1) članov.

Izven programa so bile izvedene naslednje akcije:

— majska proslava na Poljani ob 30. obletnici osvoboditve

— sodelovali smo v delovni akciji PD Ravne na Ledinah

— štirje naši pripravniki so se udeležili tečaja za MV na Peci

— sedaj sodelujejo pri vodenju izletov pri PD Ravne

— v počastitev državnega praznika smo izvedli prečenje Olševe z bivakom v Po-točki zijalki.

Podatki kažejo, da smo program v celoti izpolnili. Pokazali so se tudi sadovi urejenega oziroma boljšega financiranja s strani TKS Ravne. Tudi dotacije s strani PD Ravne in PD Prevalje so bile dobrodošle. Z gotovostjo lahko trdim, da smo imeli sredstev za izvedbo načrtanih akcij ravno dovolj, toda sredstev za nakup in obnovo plezalne opreme pa je še vedno premalo. Prepričan sem, da bi z več opreme bili naši uspehi še veliko večji.

V programu za letošnje leto imamo poleg obnovitve sedanje opreme tudi nabavo nove opreme še za 3 naveze, tako da bi odsek razpolagal z alpinistično opremo za 12 ljudi.

Prepričan sem, da bomo za uresničenje teh načrtov našli razumevanje pri TKS Ravne in Planinskih društvih.

V. S.

PLANINSTVO NA RAVNAH IN MLADI

Zima je za povprečnega planinca, pa tudi za začetnika — mrtev čas. Planinske kočice so povečini zaprte; v smučarskih središčih že nekaj zim zapored bolj ali manj jokajo za snegom. Gore v tem času sprejemajo le posebne zagrizence in ljubitelje samote.

V mladinskem odseku planinskega društva na Ravnah so ta čas izrabili za to, da so pregledali svoje delo v lanskem letu. Ugotovili so, kje so uspeli in pri čem popustili ali sploh pogrešili. Na osnovi ugotovljenih spoznanj so sestavili program za naprej.

V odsek so vključeni najmlajši člani društva, pionirji in mladinci, pravi podmladek pa predstavljajo že cicibani. Program načrtujejo po smernicah mladinske komisije pri Planinski zvezi Slovenije in v skladu z njim skrbijo za vzgojno-izobraževalno ter tekmovalno dejavnost članov in zanje organizirajo planinske izlete. Njihovo strokovno moč predstavljajo planinski vodniki in člani alpinističnega odseka, organizacijsko pa so najbolj odločilni mentorji na šolah in v vzgojnih ustanovah.

Pred letom se je vodstvo mladinskega odseka upravičeno veselilo, kajti njihove vrste so močno pomnožili pionirji in mladinci, pa tudi njihova dejavnost v prejšnjem obdobju je bila dokaj pestra. Z delom v lanskem letu pa so lahko le deloma zadovoljni. Dejavnosti so bili skoraj izključno pionirji oziroma osnovnošolci, in to v prvi polovici leta, medtem ko v glavni planinski sezoni o mladinskem odseku PD Ravne ni bilo veliko slišati.

Planinska šola

Povsem uspela je spomladanska planinska šola, ki jo je vodil Vili Burjak, pomagali pa so mu vodniki in mentorice na osnovni šoli. Predavanja so učenci poslu-

šali na planinskih kočah (Poštarski dom, Naravske ledine, Smrekovec) in so bila povezana s praktičnimi prikazi in pridobivanjem izkušenj na izletih v gorah, le diapozitive so si ogledali v šoli. Da je bil tak pristop pravilen, potrjuje uspeh: 30 od 35 učencev je šolo uspešno končalo. Prejeli so posebna priznanja in značke PZS. Odstotek se nam bo zdel dovolj visok, če pomislimo, da je šola popolnoma prostovoljna.

V nekoliko bolj kisl jabolko so zagriznili mladi predavatelji, saj upravni odbor ni našel sredstev, da bi jim izplačal honorarje. Pa je med njimi več študentov in dijakov, ki bi znali denar prav koristno porabiti. Razen tega so imeli predavatelji težavno nalogo: Program planinske šole je namenjen učencem zadnjih razredov osnovne šole in starejšim, oni pa so morali snov prilagajati mlajšim udeležencem iz 4., 5. in 6. razredov.

Planinsko šolo bo tudi letos vodil Burjakov Vili. Poskrbel bo, da se ne bodo ponovile pomanjkljivosti iz lanskega leta, dobre strani pa se bodo še izpopolnile. K udeležbi bodo povabili predvsem starejše osnovnošolce in mladince. Še bolj kot lani bo to šola v naravi; vsa predavanja bodo na Naravskih ledinah. Pričela se bodo že spomladi in bodo povezana z dvodnevni izleti oziroma z bivanjem v koči.

Skrb za vzgojo najmlajših

Planinci se zavedajo, da se planinska vzgoja ne more pričeti šele v zadnjih razredih osemletke, ampak že mnogo prej. Zato pospešujejo planinsko dejavnost že pri najmlajših. Cicibani se s svojimi planinskimi dosežki potegujejo za cicibanovo značko, pionirji morejo sodelovati v akciji pionir-planinec, za nekoliko vzdržljivejše pa je zelo primeren pohod po Koroški mladinski planinski transverzali.

Izleti in akcije za vse starostne stopnje bodo dosegle svoj vzgojni namen le, če bodo dobro organizirane in strokovno vodene. Prav bi bilo, da bi bili tudi najmlajši planinci seznanjeni z osnovami planinstva. V vodstvu mladinskega odseka že razmišljajo o tem, da bi pripravili predavanja o obnašanju v gorah ter o planinski opremi in obleki tudi za nižje razrede osemletke.

Vsekakor pa bodo odborniki PD največ storili za planinsko vzgojo podmladka tedaj, če bodo tesno sodelovali z učiteljicami na osnovni šoli pa tudi z vzgojiteljicami v vrtcu.

Mladini več samostojnosti

Kakor so za planinsko dejavnost cicibanov in pionirjev odločilni njihovi vzgojitelji, pa to za mladince ne velja več v tolikšni meri. Ti se želijo o svoji dejavnosti samostojno odločati. Težko priznajo vodstvo, ki jim ga je določil nekdo od »zgoraj« in ne bodo radi izpolnjevali delovnega programa, ki ga je to vodstvo sestavilo.

To se je pokazalo tudi lani. Planski vodniki in odborniki MO PD so sicer vodili celo vrsto izletov v bližnje pa tudi bolj oddaljene gore (Peca, Raduha, Pohorje, Velika planina, Golica) in gorske pokrajine (Logarska dolina, Trenta), a vsi ti izleti so bili pod okriljem osnovne šole in za osnovnošolce. Mladinci v lastni režiji so

Naši pionirji — prvaki zimskega prvenstva SRS v rokometu s svojim trenerjem

imeli en sam izlet po prvem delu koroške transverzale. Bil je med prvomajskimi prazniki, a se ga je udeležilo komaj šest mladincev.

S tem ni rečeno, da ravenska mladina lani ni hodila v gore. Nasprotno, hodila je morda ravno toliko kakor prejšnja leta. Posamezno ali pa v neorganiziranih skupinah, brez strokovnega vodstva, kar prav gotovo ne povečuje vzgojnega učinka takih izletov. Nekaj drugega so planinski izleti srednješolcev, ki jih spremljajo profesorji, so pa zunaj organizacijskega vpliva planinskega društva.

Na osnovni šoli so se odločili, da bodo izvolili svoj odbor planinske skupine izmed učencev — planincev. Enake planinske skupine, ki bodo same izbirale vodstvo in sestavljale podrobne delovne načrte, vendar v okviru planinskega društva, pa naj bi se oblikovale tudi na srednjih šolah in v osnovnih organizacijah ZSMS, kjer bi bilo potrebno sploh poživiti planinsko dejavnost, (kaj pa ŠSD — uredniško vprašanje) saj je njena glavna sezona v času počitnic.

Sicer pa bo mladinski odsek PD Ravne letos organiziral kar 12 izletov za pionirje in mladince. Sedem bo enodnevnih pohodov v bližnje in pet dvodnevni v oddaljene gore. Vodstvo odseka upa, da bo udeležba dobra, saj bodo izbrali zanimive točke, izletniki pa bodo imeli tudi nemajhne ugodnosti: planinsko društvo jim bo plačalo en topel obrok hrane dnevno, PZS in Viator pa bosta krila dve tretini potnih stroškov. Razen tega je vredno upoštevati tudi večjo varnost strokovno vodenih izletov.

Tekmovanja in skrb za kadre

Ljudje vedno radi tekmujejo. Predvsem mladi. Zato društva in organizacije prirejajo najrazličnejša tekmovanja. Za planince so vsako zimo tekmovanja v zimskih športih, zelo priljubljen je turni smuk, poleti pa so orientacijska tekmovanja v raznih krajih Slovenije.

Lanska zima je bila revna s snegom, zato je mladinski odsek PD Ravne priredil le eno smučarsko tekmovanje na Naravskih ledinah. Še na tem je sodelovala le peščica tekmovalcev. Za letos načrtujejo več tekmovanj v smučanju in sankanju, poskrbeli pa bodo tudi za številnejšo udeležbo. Veliko je seveda zopet odvisno od snega.

Čudno je, da lani na orientacijskih tekmovanjih po Sloveniji skorajda ni bilo predstavnikov z Raven. Udeležili so se le orientacijskega pohoda na Tujzlovem vrhu pri Mariboru.

Načelnik mladinskega odseka Albin Kaker je povedal, da za udeležbo na ostalih tekmovanjih ni bilo denarja. Za letos je bolj optimističen, saj nameravajo poslati na vsa večja orientacijska tekmovanja v Sloveniji vsaj po dve ekipi. Več pionirjev in mladincev se bo udeležilo tudi tečaja za orientacijo, ki bo letos na Poštarskem domu.

Prav tako bodo nekaj mladincev poslali na tečaj za planinske vodnike, njihovi predstavniki pa se bodo udeleževali predavanj in seminarjev, ki jih pripravlja PZS.

V MO PD Ravne kažejo toliko zavzetosti za delo z mladimi, da se bo to v prihodnji planinski sezoni zagotovo odrazilo v živahni dejavnosti ravenskega planinskega podmladka. Mojca P.

MLADI ROKOMETAŠI — PRVI V SLOVENIJI

Veliko republiških pa tudi precej državnih naslovov so že osvojili ravenski športniki. Rokometašem pa kljub več kot dvajsetletni tradiciji do nedavnega ni uspelo osvojiti še nobene lovorike pa čeravno nekaterim generacijam ne bi mogli zanikati kvalitete. Ko pa so pionirji trenerja Romana Habra na predtekmovanju zimskega prvenstva v Ljubljani v svoji skupini osvojili prvo mesto (o tem smo že poročali v februarški številki) in si tako zagotovili najmanj 3. mesto med 14 ekipami iz vse

Slovenije so bile želje za boljšo uvrstitvi-
jo vidne.

Psihološka priprava je temeljila na dej-
stvu: »Izgubiti ni kaj, pridobimo pa lahko
veliko, če bomo drugi« je fante navduše-
val in prepričeval trener Haber. Nasprot-
nika v finalu sta bila vredna spoštovanja:
mlade nade Slovana in Sevnice (oba drugo-
ligaša).

V soboto, 31. januarja, pa je šlo zares.
Najprej tekma s Sevnico, (ki je pred tem
že izgubila s Slovanom 8:14). Tekma sama
ni bila lepa, vendar borbena. Zmaga s
14:12 pa je bila po igri bolj prepričljiva
kot kaže rezultat.

Gole so dali: Haber D. 5, Hrastnik 4,
Mrdavšič 2, Žunec 2, Ošep 1.

Sedaj pa je prišlo v veljavo zgoraj citi-
rano geslo: izgubiti ni kaj... Fantje so si
začeli sproščeno ogledovati prelep pokal
za prvo mesto. Opazke domačinov in prire-
diteljev so se končavale s: zdaj je čas, da
si ga ogledate in si ga vtisnete v spomin.
Sašo (Hrastnik) pa ne bi bil Sašo, če ne bi
vsem prisotnim dejal: »Veste kaj, ta pokal
pa je prelep, da bi ostal v Ljubljani!«

V takem sproščenem vzdušju so naši za-
čeli odločilno srečanje s Slovanom. Gol za
gol, tako je šlo vse do polčasa, ki so ga do-
bili naši z 9:8. Kolektivna, borbena, pred-
vsem pa umirjena igra v kritičnih trenut-
kih (izključen Goran za 5 minut) zaključ-
ka tekme, so bili faktorji, ki so vodili do
končne, prepričljive zmage z 18:14.

Gole so dali: Hrastnik 8, Haber 6, Žu-
nec 3 in Kodela 1.

Veselje je bilo veliko — spontano, garni-
rano z akrobacijami na igrišču. Poleg le-
pega pokala in diplome pa so bili fantje
posebej veseli majic Sportskih novosti, ki
so bile kot nalašč za skupinsko fotografir-
ranje. Domačini pripravljene in prepričani
v slavlje so športno prenesli poraz, ki ga
preprosto povedano niti niso doumeli.

Homogenost, uigranost in tehnična vred-
nost so prevladale nad individualnostjo,
kar tudi mora biti dokaz vrednosti šport-
nih iger. Mladi rod rokometišev je res
osvetljiv obraze odbornikov kluba in raz-
veselil privrženca rokometu obenem pa na-
ložil odboru in trenerju odgovornost za
novimi potrditvami. Dokazovanje pa je
vedno težje od uveljavljanja. Upamo,
predvsem pa želimo, da bi to ne bil zadnji
uspeh ravenskega rokometu, ki pa ga bo
navsezadnje treba tudi obleči v primerno
opremo, ki je drugim ne manjka!

če

NAŠI PIVALCI PRVI V SLOVENIJI

V Ljubljani je bilo 7. in 8. februarja
predtekmovanje za jugoslovanski pokal,
istočasno pa je to tekmovanje štelu tudi
za slovenski pokal.

Ekipe so morale biti sestavljene tako,
da je v vsaki disciplini nastopal en član
in en pionir. Našo ekipo so sestavljali na-
slednji plavalci in plavalke: Zavrl Darko,
Jež Franjo, Golob Zoran, Balant Miran,
Berložnik Damjan, Kos Drago, Rodič To-
maž, Vočko Dimiter, Kos Miran, Pšeničnik
Zora, Pečovnik Joka, Levar Polona, Levar
Meta, Rodič Maja, Kolmančič Meta, Bru-
men Andreja in Pisnik Vlasta.

Pet slovenskih klubov: Triglav, Ljublja-
na, Rudar, Ilirija in Fužinar se je dva dni

Gregor Klančnik je
stalni — aktivni —
gost maratona

borilo za osvajanje slovenskega pokala in
za vstop v finale jugoslovanskega pokala.

Tokrat so se naši plavalci izkazali. Z
izredno borbenostjo so dosegali odlične re-
zultate in tako prepričljivo osvojili naslov
pokalnega prvaka SRS.

Vrstni red ekip:

1. Fužinar	28.470 točk
2. Triglav	27.323 točk
3. Ljubljana	27.317 točk
4. Rudar	25.103 točk
5. Ilirija	23.998 točk

Poleg odlične ekipne uvrstitve so naši
dosegli tudi nekaj rekordov:

Rodič Maja je postavila državni rekord
za starejše pionirke na 100 m prsno s ča-
som 1:20,3 in državni rekord za starejše
pionirke, mlajše mladinke in starejše mla-
dinke na 200 m prsno s časom 2:49,4.
Na 200 m prsno je postavila tudi absolu-
ten slovenski rekord.

Kos Milan je postal državni rekorder
za mlajše pionirje na 100 m hrbtno s ča-
som 1:12,0.

Balant Miran je zaplaval izredno, ter
postavil absoluten slovenski rekord na
100 m hrbtno s časom 1:02,8 in na 200 m
hrbtno s časom 2:14,9.

Kot najboljši slovenski klub se je naša
ekipa uvrstila v finale jugoslovanskega po-
kala na 3. mesto za Crveno zvezdo — Beo-
grad in Mladostjo — Zagreb.

Temu, doslej največjemu uspehu Pla-
valnega kluba Fužinar je čestital Gregor
Klančnik gen. dir. slovenskih železarn s
pismom 11. 2. 1976 z naslednjo vsebino:

Ob izrednem dosežku, ki je tekmovalce
Raven na Koroškem pripeljal na vrh slo-

venskega plavalnega športa, pošiljam
iskrene čestitke.

S prvim mestom v SR Sloveniji ste dali
krono na lovorjev venec desetletnega ju-
bileja doma telesne kulture na Ravnah.
Na otvoritvi doma smo predvideli, da bo
z bazenom na Koroškem plavanje postalo
prvi šport. Vaš dosežek to potrjuje. Pome-
ni naj vzpodbudo za nadaljevanje strme
poti razvoja plavalnega športa »Fužinar-
ja«.

TRETJI V JUGOSLAVIJI

V Beogradu je bilo 21. in 22. februarja
finale jugoslovanskega pokala. Naša ekipa
je nastopila v isti postavi kot v predtekmov-
vanju. Po štirinajstdnevni temeljitih pri-
pravah so bili plavalci pripravljene pono-
viti uspeh iz predtekmovanj. Takšno pred-
videvanje je bilo realno, kajti zaostanek
četrto uvrščenega Triglava iz Kranja, je
bil v kvalifikacijah več kot 1100 točk. Fu-
žinarji niso razočarali, ampak presenetili.
V poprečju so plavali bolje kakor štiri-
najst dni prej in tako prepričljivo osvo-
jili 3. mesto.

Vrstni red ekip:

1. Mladost Zagreb	31.369 točk
2. Crvena zvezda Beograd	31.430 točk
3. Fužinar Ravne	28.796 točk
4. Triglav Kranj	27.146 točk
5. Ljubljana Ljubljana	26.743 točk
6. Primorje Rijeka	26.661 točk

Tudi tokrat so naši poskrbeli za nekaj
rekordov:

Kos Miran je postavil državni rekord za
mlajše pionirje v disciplini 200 m hrbtno
s časom 2:44,5.

Rodič Tomaž je plaval dvakrat bolje od slovenskega rekorda za starejše pionirje in mlajše mladince na 100 m prsno s časom 1:14,2 in na 200 m prsno s časom 2:41,6.

Balant Miran je zopet izboljšal absolutni slovenski rekord na 100 m hrbtno s časom 1:02,6.

Naša ekipa je bila v poprečju zelo mlada, najmlajša med nastopajočimi. Uspeh, ki ga je dosegla je res izreden. Ne bi bilo prav, če bi se ga le veselili. Ta uspeh nas zavezuje za sistematično nadaljnje delo, saj se moramo zavedati, da bo letošnja uvrstitev na slovenskem in jugoslovanskem pokalu naslednje leto zelo težko ponoviti. Le če se bomo organizirano z vso resnostjo lotili strokovnega dela z naraščajniki smemo to pričakovati. Vodilni klubi in mnogi tisti, ki so v sedanjem času nekoliko zaostali tako že delajo in vzgajajo novi naraščaj. Treba bo poiskati pravi način in v sodelovanju s TKS oblikovati povezavo od splošne akcije »naučimo se plavati« preko strokovne vzgoje tekmovalnega naraščaja do še kvalitetnejših priprav vrhunskih tekmovalcev. Pri tem bo treba skladno z razvojem reševati obsežno problematiko začenši z vaditeljskim kadrom in gradnjo potrebnega bazena.

Sistem tekmovalj nas sili v organizirano delo z najmlajšimi, kateri bodo morali že v kratkem prevzeti del bremena na svoja ramena.

Naš klub nima veliko članov, ima pa nekaj mladincev in precej pionirjev, ki postavljajo članske rezultate. Upamo, da bodo tudi sedanji mladinci in pionirji priplavali do članske kategorije.

Vsem plavalcem, ki so sodelovali na državnem prvenstvu čestitamo k njihove- mu velikemu uspehu.

Kaj bo s pokopališčem pri Sv. Antonu

Krajevna skupnost Ravne nam je posredovala sklepe o prvem sestanku v zvezi z ureditvijo prostora na opuščnem pokopališču sv. Anton. Ker so sklepi zanimivi za naše krajanje, jih objavljamo v celoti.

1. Prostor opuščnega pokopališča pri sv. Antonu na Ravnah naj se v letošnjem letu uredi, tako da bo na njem zelenica in nekaj lepotečnega grmičevja ter klopi.

2. Čimprej je javno objaviti, da naj tisti, ki žele pokojne svojce prekopati na pokopališče Barbara, to storijo najkasneje do konca meseca maja 1976. Do tega roka pa naj vsi lastniki odstranijo s pokopališča spomenike, okvire in podobno, sicer po tem roku zapade vsaka odškodninska pravica do njih.

3. Ker bo po sredini zelenice oziroma sedanjega pokopališča urejena javna pot, ki bo speljana od telovadnega doma mimo sedanjega lesenega križa in v smeri partizanskega spomenika do glavne ceste, bo načrt oziroma projekt naročila železarna Ravne.

LJUBITELJI NARAVE

Ljubitelji narave pokažejo največ v zimskih mesecih, ko krmijo živali, ki so v stiski. To so: ptice in divjad, ki imajo dom v gozdu.

Ta živa narava si ne more prehrane uskladiščiti, da bi imela v zimskih mesecih kaj za pod zob.

Mogoče bomo opazili, da imajo živali spoštovanje do človeka, ki jih ne preganja.

Kdor se zanima za zunanje ptice, je že lahko ugotovil, da jih je že precej izumrlo, in jih zato ne vidimo in ne slišimo več toliko, kot pred leti. Da je tako je krivda v tem, ker so ptice videle več divjih lovcev (otrok z zračno puško) kakor pa podpornih članov. Če pa pomislimo še na kemikalije — razna škropiva — pa lahko ugotovimo, da naših priljubljenih oznanjevalcev pomladi sčasoma ne bomo več slišali in ne videli.

Nekdaj so pisatelji pisali veliko pesmic o pticah. Danes pa, če bomo pozabili na našo lepo živo naravo, bodoči pesniki ne bodo vedeli kaj dosti o njih.

Nekateri mestni ljudje še gojijo notranje ptice, ki so kot njihovi družinski člani. Imajo mnogo sočutja in skrbi za njih. Te ptice že imajo svojega gospodarja. Zunanje ptice pa še iščejo prijatelje, ki bi jih zaščitili pred sovražnikom, jih prepričali, da ptice koristijo tudi človeku, ki ima rad naravo.

Ko človek pomladi zasliši prvo ptičje petje se verjetno spomni in mu je težko pri srcu, ko se zave, da jih je pozabil pozimi krmiti s skromno ptičjo hrano. Saj ptičja hrana ni tako draga, bolj draga je samo odločitev. Star pregovor pravi: »Kdor težko komu kaj daruje — težko kaj dobi.«

Kot dolgoletni član društva za varstvo in vzgojo ptic, na splošno velik prijatelj živali, vam prilagam fotografijo, ki kaže lesene izdelke, ki sem jih izrezljal sam.

Na fotografiji je samo manjše število različnih ptic, ki živijo v naši bližini.

Anton Viltušnik

DELOVNE NEZGODE V MESECU FEBRUARJU 1976

Jože Posprnjak, livarna — pri odpiranju ključavnice si je s kleščami poškodoval prstanec desne roke.

Alojz Perovnik, topilnica — pri odlaganju cevi, s katero se čisti topilniška ponovca je prišlo do manjše eksplozije, pri čemer je počila gumi cev, ki jo je držal v roki ter si pri tem opeknel prste desne roke.

Martin Vrhovnik, valjarna — pri sestopu s plinske peči je nerodno stopil, pri čemer si je izvinil desno nogo v gležnju.

Anton Škratek, jeklovlek — pri montiranju brusilne plošče mu je centrini trn poškodoval prstanec leve roke.

Oto Hafner II, topilnica — pri čiščenju žerjava se je sosednji žerjav zaletel v stojičega, pri tem pa je padel z odbijača žerjava na podest, pri čemer si je poškodoval desno nogo in levo roko.

Branko Oder — kovačnica — pri prevozu kovancev z ročnim vozičkom se je oje vozička zaradi preobremenitve dvignilo ter ga udarilo po bradi.

Helena Petrič, modelna mizarna — sodelavec je potisnil po deski ulitek, ki se je prekotalil ter ji padel na nart leve noge.

Mihael Kotnik, valjarna — pri adjustiranju gredic se mu je ta skotalila na desno roko ter mu poškodovala sredinec.

Vili Klemenc, čistilnica — pri nameščanju ulitka na delovno mizo so mu klešča padla na desno roko ter mu poškodovala palec.

Jože Mavrel, valjarna — pri nakladanju gredic na voziček se mu je ena skotalila na desno roko ter mu poškodovala prstanec.

Milan Pogorevčnik, livarna — na valjčnici pri peskometu mu je spodrsnilo ter si je pri padcu poškodoval koleno desne noge ter rebra.

Jože Ovčar, valjarna — pri nalaganju gredic na šaržirno mizo se mu je gredica skotalila na levo roko ter mu stisnila prstanec.

Alojz Praznic, topilnica — pri vpenjanju na kamion mu je spodrsnilo ter padel z njega, pri čemer pa si je poškodoval levo nogo.

Peter Čas, kovačnica — pri zapenjanju kovanca s kleščami se je sosednji kovanec prekotalil ter mu padel na nart desne noge.

Stanko Goričan, skupne službe material. gospod. — ko je pristopil k varilnemu agregatu je zadel ob varilni kabel, pri tem pa mu je padla bakrena masa na levo nogo ter mu poškodovala mezinec.

Franc Rus, obrat strojev in delov — pri prenašanju podloge za vrtanje mu je ta zdrsnila iz verige in padla na prste leve noge.

Mlinar Rudolf, obrat strojev in delov — pri nastavljanju brusne plošče ob obdelovanec je z nogo zadel ob ročico za pomik obdelovanca in ga vklopil, pri tem pa mu je vrteča brusna plošča obrusila kazalec desne roke.

Marjana Mandl, TRO mehanična — pri obdelavi rezkarja jo je ostružek zadel v desno oko in ga poškodoval.

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. januarja do 20. februarja 1976

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
Sprejeti delavci:					
1.	Arnold Ivan IV.	25. 12. 1950	SS gimnazija	fazna kontrola TOZD II.	iz šole
2.	Babič Karel	14. 9. 1932	KV nožar	obrat strojev in delov	iz druge delovne organizacije
3.	Brajnik Miran	20. 9. 1955	NK delavec	valjarna	iz JLA
4.	Dežman Franc	14. 7. 1953	NK delavec	topilnica	ponovna zaposlitev v ŽR
5.	Hribernik Srečko	9. 1. 1958	KV električar	elektro obrat jaki tok	prva zaposlitev
6.	Juteršek Ivan	18. 2. 1950	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
7.	Kac Ivan	3. 11. 1951	VSS abs. met.	TOZD I. — pripravnik	štipendist ŽR
8.	Karner Cveto	15. 4. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz JLA
9.	Mičović Alenka	1. 9. 1953	SS gimnazija	socialna služba	(za določen čas)
10.	Milič Boško	14. 8. 1952	KV avtomehanik	valjarna	iz druge delovne organizacije
11.	Novinšek Edvard	27. 11. 1941	KV valjavec	PD TOZD I.	ponovna zaposlitev v ŽR
12.	Pandel Adrijan	14. 11. 1957	NK delavec	elektro obrat jaki tok	prva zaposlitev
13.	Paškvan Miroslav	21. 6. 1947	VS dipl. inž. el. j. t.	elektro obrat pripravnik	iz šole
14.	Razdevšek Leopold II.	4. 10. 1957	KV RTV mehanik	elektro obrat šibki tok	iz druge delovne organizacije
15.	Šipek Julijan	3. 4. 1946	SS strojni tehnik	PD tehn. službe	(za določen čas)
16.	Vukovič Stanko	15. 4. 1956	NK delavec	vzmetarna	iz JLA
17.	Vušnik Danilo	9. 11. 1954	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz JLA
18.	Zavec Vlado	1. 7. 1955	KV ključavničar	strojni obrat	iz JLA
Odjavljeni delavci:					
1.	Herman Mirko	3. 1. 1955	PK livar	livarna	samovoljna zap. dela
2.	Kopmajer Pavel	12. 4. 1953	NK delavec	pilarna — TRO	samovoljna zap. dela
3.	Krebl Ivan	15. 11. 1915	KV strugar	obrat strojev in delov	starostna upokojitev
4.	Kristan Ivan	3. 4. 1949	KV TT mehanik	elektro obrat šibki tok	dana odpoved
5.	Petelinšek Maks	12. 6. 1952	SS ekonomski tehnik	prodaja II.	dana odpoved
6.	Štrekelj Angela	28. 5. 1918	KV delavka	odd. delovnih sredstev TOZD	starostna upokojitev
7.	Suler Franc	30. 1. 1928	VK ključavničar	vzmetarna	dana odpoved

Izobrazba — kvalifikacija

Sprejeti delavci:

- 1 — VS dipl. inž. el. j. t.
- 1 — VSS abs. met.
- 1 — SS strojni tehnik
- 2 — SS gimnazija
- 3 — KV ključavničarji
- 1 — KV električar
- 1 — KV valjavec
- 1 — KV RTV mehanik
- 1 — avtomehanik

- 1 — KV nožar
- 5 — NK delavcev

Odjavljeni delavci:

- 1 — SS ekonomski tehnik
- 1 — VK ključavničar
- 1 — KV strugar
- 1 — KV TT mehanik
- 1 — KV delavec
- 1 — PK livar
- 1 — NK delavec

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta **LUDVKA BAVČETA** se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancom in prijateljem za darovano cvetje in vence. Iskrena hvala tudi sosedom za izkazano pozornost. Hvala ravenski godbi in župniku za lepe poslovilne besede.

Vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: žena, sinova in hčerke z družinami

ZAHVALA

Ob smrti mojega moža in očeta **Antona Kotnika** se najiskrenejše zahvaljujemo sodelavcem in sindikalnemu odboru obrata livarne za izkazano sočustvovanje, denarno pomoč ter za darovane vence in cvetje.

Najlepša hvala tudi tov. Košaku za poslovilne besede ob prerano odprtem grobu mojega nepozabnega moža in očeta.

žena Leopoldina in hčerka Mija

ZAHVALA

Ob bridki izgubi drage mame **Marije Pavlinič** se vam iskreno zahvaljujemo za venec in izraze sožalja.

Zdravka Pavlinič

ZAHVALA

Ko odhajam iz naše železarne v pokoj, se najtopleje zahvaljujem vsem sodelavcem orodnega skladišča mehanične delavnice za lepo darilo ob slovesu.

Prav tako iskrena hvala za pomoč sindikatu železarne Ravne, ki sem jo prejela v času moje dolgotrajne bolezn.

Vsem želim mnogo uspeha pri nadaljnjem delu in še enkrat iskrena hvala!

Angela Štrekelj

MISLI

Presojajoč ženske, nikdar ne pomislimo, kako težko je biti ženska.

Gerald

* * *

Dobra mati ne vprašuje ali hočeš, temveč da.

Angleški pregovor

* * *

Moški ima zagotovljeno samo eno ljubezen — ljubezen svoje matere.

Barres

* * *

Samo nekaj je na svetu lepše in boljše od žene — to je mati.

Schefer

Dopisujte

V
Informativni
fužinar

Ožbolt Strmčnik, TOZD TRO — skupne službe — pri pripravi materiala je z električnim viličarjem potegnil pločevino, pri tem pa se je viličar nagnil in ga je ročica udarila po rami.

Ivan Veršnik, komercialni sektor — pri razkladanju zabojev s pomočjo viličarja so zaboji zdrsnili, pri čemer si je poškodoval obe nogi.

Ivan Pušnik, energetski obrat — zaradi nepravilnega delovanja parnega ventila na razdelilcu si je pri ročnem priklapljanju cevi za mazut s paro popekel podlaht leve roke.

Roman Stogart, transport — pri demontaži pokrova nad motorjem mu je zdrsnilo, zaradi česar se je podložena kabina premaknila, pri tem pa mu je ročica za dvigovanje povzročila vreznino na glavi.

Maks Kerbler, energetski obrat — pri spuščanju grelnih špiral v mazutno cisterno s pomočjo ročnega vitla mu je roka zdrsnila z ročaja pogona vitla, pri čemer ga je ročica udarila po glavi.

Peter Igerc, skladiščna operativa — pri nakladanju sodov na voz s pomočjo deske se je ta dvignila in ga pri tem udarila na nart desne noge.

NAŠA UPOKOJENCA

Angela Strekelj, rojena 28. maja 1918, zaposlena v železarni od 15. novembra 1954 dalje, nazadnje v oddelku delovnih sredstev TOZD I. Star. upok. 31. januarja 1976.

Ivan Krebl, rojen 15. novembra 1915, zaposlen v železarni od 4. septembra 1950 dalje v obratu strojev in delov. Star. upok. 31. januarja 1976.

Krofova pesem pove vse

MISLI

Postaviti spomenik živemu pomeni ne zaupati potomcem.

Schopenhauer

***

Smeh je kihanje duha.

Lewis

***

Poezija je plesni korak besed.

Lohberger

***

Slabi ljudje dajejo najboljše nasvete.

Bailey

PUSTNA ZGODBA.

Zgodba iz predpustnega časa.

Napisal Jernej KROF

Ali more bit resnica
kar pove nam tale slikca;
semkaj, tjakaj, da povelje,
in že izpolnijo se želje.

Svinja taka naj bi bila
z dvema glavama naj bi rila;

konca zadnjega nikjer,
to je pa res špaska zver.

Redi se pa res strašno hitro
pa še nima svojo »rito«;
da le noge ima, že zmore
najti svoje še korito.

To sem videl jaz na sliki
v že opisani obliki;
na Tolstem vrhu je to bilo,
ko se je tole pripetilo.

Gospodinja Gela je imela
z zadevo to opraviti;
vendar je prilike vesela,
to zadevo predložiti.

To je res na Tolstem vrhu,
številka ena je prav tam;
ko znamenitost sem popisal,
skoraj nisem verjel še sam.

Reporter Franček je to slikal,
pa le mora biti »res«;
prašiča takega bi vikal,
čeprav bi šel za njim skoz les.

Zahvalimo se fotografu
predvsem za važno sliko,
katero je zadev lepo
in še lepšo da obliko.

Za Angelo bo pa tudi prav,
da jo po-čas-ti-mo;
zarod mesa nam pride prav,
ter si ga de-li-mo!

Prijeten kotichek

V času odsotnosti nadomestuje glavnega urednika član uredniškega odbora Jože Šater.